ชมรมสนทนาภาษาธรรม

สโมสรการไฟฟ้านครหลวง ๑ สิงหาคม ๒๕๖๗

ชมรมสนทนาภาษาธรรม สโมสรการไฟฟ้านครหลวง ๑ สิงหาคม ๒๕๖๗

"จิตฺตํ ทนฺตํ สุขาวหํ"

จิตที่ฝึกแล้ว นำความสุขมาให้

ชมรมสนทนาภาษาธรรม สโมสรการไฟฟ้านครหลวง

มีวัตถุประสงค์

๑. เพื่อเผยแพร่พุทธธรรม

๒. เพื่อเผยแพร่การฝึกปฏิบัติธรรม

๓. จัดพิมพ์หนังสือธรรมะประจำปี

๔. เพื่อร่วมสร้างถาวรวัตถุให้แก่วัด/สำนักสงฆ์ ในท้องถิ่นทุรกันดาร

๕. เพื่อร่วมพัฒนาจริยธรรมแก่พนักงาน กฟน. ให้ควบคู่ไปกับการปฏิบัติงานประจำ

๖. งานอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการไฟฟ้านครหลวง

ชมรมสนทนาภาษาธรรม ได้จัดพิมพ์เพื่อเผยแพร่เป็นธรรมบูชา
เนื่องในโอกาสวันสถาปนาการไฟฟ้านครหลวง ครบรอบ ๖๖ ปี
วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๗ จำนวน ๘,๐๐๐ เล่ม

สพฺพทานํ ธมฺมทานํ ชินาติ
สพฺพรสํ ธมฺมรโส ชินาติ
สพฺพรตึ ธมฺมรติ ชินาติ
ตณฺหกฺขโย สพฺพทุกฺขํ ชินาติ

การให้ธรรม ชนะการให้ทั้งปวง
รสแห่งธรรม ชนะรสทั้งปวง
ความยินดีในธรรม ชนะความยินดีทั้งปวง
ความสิ้นตัณหา ชนะทุกข์ทั้งปวง

หนังสือเล่มนี้ได้จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อเผยแพร่เป็นธรรมทาน
หากท่านไม่ต้องการอ่านแล้ว โปรดมอบต่อให้ผู้สนใจ
จะทำให้ท่านได้บุญกุศลมาก ๆ เพราะได้ให้
ประทีปแสงสว่างทางปัญญา เป็น "ธรรมทาน"

คณะผู้จัดทำ

ขอขอบคุณ : รูปปกหน้า จาก เพจ Thaigovernment
รูปอาคาร ๑ และ อาคารวัฒนวิภาส จากฝ่ายสื่อสารองค์กร
การไฟฟ้านครหลวง

พิมพ์ที่ : โสภณการพิมพ์
๑๑๗/๙๔-๙๕ หมู่ ๖ ถนนเอกชัย แขวงคลองบางพราน เขตบางบอน กรุงเทพฯ
โทร. ๐๒-๘๙๙๐๓๐๘

สารจาก
นายกสโมสรการไฟฟ้านครหลวง

ชมรมสนทนาภาษาธรรม สโมสรการไฟฟ้านครหลวง ได้จัดพิมพ์หนังสือธรรมะเป็นประจำทุกปี ในโอกาสวันคล้ายวันสถาปนาการไฟฟ้านครหลวง ซึ่งในปีนี้เป็นการครบรอบ ๖๖ ปี ตรงกับวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๗ เพื่อเป็นการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนของพุทธศาสนา ให้กับพนักงานการไฟฟ้านครหลวง และพุทธศาสนิกชนที่สนใจ

สำหรับปี ๒๕๖๗ นี้ เป็นปีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ในหลวงรัชกาลที่ ๑๐ วันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๗ ทุกภาคส่วนและปวงชนชาวไทย ได้ร่วมกันจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเฉลิมพระเกียรติให้กับพระองค์ท่าน เช่น พิธีอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุและพระอรหันตธาตุของพระสารีบุตรและพระโมคคัลลานะ จากสาธารณรัฐอินเดีย มาประดิษฐานเป็นการชั่วคราว ณ ประเทศไทย ในระหว่างวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ - ๑๙ มีนาคม ๒๕๖๗ ในส่วนของการไฟฟ้านครหลวง ได้อนุญาตให้พนักงานและลูกจ้างแสดงออกถึงความจงรักภักดีและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ ในการเข้าร่วมโครงการบรรพชาอุปสมบทเฉลิมพระเกียรติ เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลดังกล่าวด้วย ณ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ตามที่คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบให้ข้าราชการ หน่วยงานของรัฐ และพนักงานรัฐวิสาหกิจลาบรรพชาอุปสมบทได้ เห็นได้ว่า การอุปสมบทหรือการศึกษาและน้อมนำหลักธรรมมาปฏิบัติ ใช้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ทำให้เกิดปัญญา คลายทุกข์ และนำซึ่งความ

สุขแล้ว ยังเป็นการแสดงออกถึงความจงรักภักดีและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอีกด้วย

ขออานิสงส์ผลแห่งบุญกุศลทั้งหลาย อันเกิดจากการจัดพิมพ์หนังสือธรรมะ เพื่อเผยแผ่พระธรรมคำสอนแห่งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และครูบาอาจารย์ทั้งหลายนี้ ได้โปรดดลบันดาลประทานพรให้ผู้บริหาร พนักงานการไฟฟ้านครหลวง และผู้มีส่วนร่วมในธรรมทานทุกท่าน ประสบแต่ความสุข ปราศจากความทุกข์ มีสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์แข็งแรง มีความปลอดภัย เจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานตลอดไป

(นายวิลาศ เฉลยสัตย์)
ผู้ว่าการการไฟฟ้านครหลวง
นายกสโมสรการไฟฟ้านครหลวง

สารจาก
ประธานชมรมสนทนาภาษาธรรม
สโมสรการไฟฟ้านครหลวง

ในวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๗ เป็นวันคล้ายวันสถาปนาการไฟฟ้านครหลวงครบรอบ ๖๖ ปี ชมรมสนทนาภาษาธรรม สโมสรการไฟฟ้านครหลวง ได้ดำเนินการจัดทำหนังสือธรรมะประจำปี โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือ การเผยแผ่หลักธรรมคำสอนของพุทธศาสนาไปสู่พนักงานการไฟฟ้านครหลวง และพุทธศาสนิกชน เพื่อน้อมนำไปสู่การปฏิบัติ หรือใช้เป็นเครื่องช่วยในการดำรงชีวิต ให้คลายจากความทุกข์ ประสบความสุขมากยิ่งขึ้น ทั้งในแง่การครองตน การครองคน และการครองงาน สำหรับช่วงเวลาปัจจุบัน อนาคต และสัมปรายภพต่อไป

การเปลี่ยนแปลงของโลก สังคม ตัวเรา หรือสรรพสิ่งต่าง ๆ ถือว่าเป็นเรื่องธรรมชาติ หรือที่เรียกทางธรรมว่า “อนิจจัง” และการเปลี่ยนแปลงในอนาคตที่เราพอรับรู้และคาดการณ์ได้ว่า จะมีแนวโน้มเสื่อมลง และรุนแรงมากขึ้น เช่น สภาวะโลกร้อน (Climate Change) การขาดแคลนอาหาร การขัดแย้ง/สู้รบ ในหลายพื้นที่บนโลกนี้ การดำรงชีวิตในอนาคตระยะไกลจะมีความยากลำบากมากขึ้น ซึ่งจะสอดรับกับคำสอนที่ว่า การเกิดในดินแดนที่มีความอุดมสมบูรณ์ ไม่ขัดแย้งฆ่าฟันกันจะเป็นเรื่องยาก รวมทั้งการจะได้พบกับพุทธศาสนา ได้รับคำสอนจากครูบาอาจารย์ที่สั่งสอนได้อย่างถูกต้องก็จะเป็นเรื่องยากด้วยเช่นกัน ดังนั้นหากเชื่อว่าอนาคตมี ภพ/ชาติหน้ามี ก็ควรบริหารความเสี่ยงในชีวิตของเราเพื่อมุ่งไปสู่ภพภูมิหรือสถานภาพที่ดี โดยการสร้างความเชื่อและศรัทธา

ในพระพุทธเจ้า พระธรรม และพระอริยสงฆ์ และลงมือปฏิบัติในการให้ทาน รักษาศีล ฟังธรรม และพัฒนาจิต อย่างเนืองนิจ เพื่อสั่งสมบุญกุศลสำหรับ ภพ/ชาติ และสถานภาพที่ดี ในอนาคตหรือในสัมปรายภพต่อไป

สำหรับการจัดทำหนังสือธรรมะประจำปีเล่มนี้ ได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีและอย่างต่อเนื่องจากสโมสรการไฟฟ้านครหลวง ผู้บริหารและพนักงานการไฟฟ้านครหลวง อดีตพนักงานการไฟฟ้านครหลวง และผู้มีจิตศรัทธาทั้งหลายร่วมกันบริจาคทรัพย์ ร่วมสนับสนุนด้วยกำลังกายกำลังสติปัญญา ซึ่งต้องขอขอบพระคุณและขออนุโมทนาบุญกับท่านในครั้งนี้ด้วย

ในท้ายนี้ขออาราธนาอำนาจและบารมีแห่งคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายที่ท่านเคารพนับถือ ได้โปรดบันดาลประทานพรให้ท่านและครอบครัวปราศจากทุกข์ มีสุขภาพพลานามัยแข็งแรง ประสบความสุขความเจริญ เปี่ยมล้นในคุณธรรมความดี และเข้าถึงสภาวะแห่งนิพพานต่อไปด้วยเทอญ

(นายสมศักดิ์ บำรุงวัด)

รองผู้ว่าการการเงิน

ประธานชมรมสนทนาภาษาธรรม สโมสรการไฟฟ้านครหลวง

สารบัญ

๒๘ กรกฎาคม

วันเฉลิมพระชนมพรรษา
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

“ทรงพระเจริญ”

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ
ข้าพระพุทธเจ้า คณะผู้บริหารและพนักงานการไฟฟ้านครหลวง

คติธรรม
เนื่องในวันวิสาขบูชา
๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๗

ดิถีวิสาขบูชา คล้ายดิถีประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพานของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้เวียนมาบรรจบอีกคำรบหนึ่ง ควรที่พุทธบริษัททั้งหลาย จักได้พร้อมเพรียงกันบำเพ็ญบุญกิริยา กระทำสักการบูชาพระรัตนตรัยเป็นกรณีพิเศษ

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงถึงพร้อมด้วยพระบริสุทธิคุณ ปราศจากกิเลสเครื่องเศร้าหมอง และทรงถึงพร้อมด้วยพระมหากรุณาคุณ สั่งสอนเวไนยสัตว์ให้บรรลุถึงสุขประโยชน์ ตามควรแก่ธัมมานุธัมมปฏิบัติได้ ทั้งนี้ ก็ด้วยพระปัญญาคุณ จึงควรที่สาธุชนทั้งหลาย จักได้มุ่งมั่นเจริญ **"ไตรสิกขา"** ตามรอยพระบาทของพระบรมศาสดา เพื่อความสมบูรณ์พร้อมด้วย **ศีล สมาธิ ปัญญา** บนวิถีแห่งอริยมรรค ของจงอย่าประมาทมัวเมา เผลอปล่อยเวลาในชีวิตให้ล่วงผ่านไปเปล่าดาย โดยปราศจากการอบรมเจริญไตรสิกขา หากแต่ควรตระหนักไว้เสมอว่าชีวิตมนุษย์เป็นของน้อย มรณภัยอาจมาถึงได้ทุกขณะ ไม่จำกัดเฉพาะแต่เมื่อถึงวัยแก่เฒ่าแต่เท่านั้น ถ้าปล่อยขณะให้ผ่านไปโดยปราศจากศีล สมาธิ และปัญญา ชีวิตนี้ก็นับว่าไร้ค่า น่าเสียดาย เพราะฉะนั้น การระลึกถึงความตาย หรือการเจริญ **"มรณัสสติ"** จึงนับเป็นมงคล เป็นเหตุนำมาซึ่งความเจริญ มิใช่เรื่องน่าหดหู่เศร้าหมอง หากแต่เป็นเครื่องช่วยระงับความโลภ ความโกรธ และความหลงให้สงบลง ทั้งยังช่วยปลุกเร้าจิตใจให้เบิกบานหาญกล้าที่จะบำเพ็ญคุณความดียิ่ง ๆ ขึ้นไป เมื่อบุคคลรู้จักปล่อยวางจากการยึดถือสิ่งทั้งปวงว่าเป็นตัวเรา เป็นของเรา บุคคลนั้นย่อมประสบสันติในใจตนเอง และย่อมแผ่ขยายอานุภาพ ไปเกื้อกูลสันติภาพในครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติได้ต่อไป

ดิถีวิสาขบูชาปีนี้ จึงขอเชิญชวนพุทธศาสนิกชน ตั้งปณิธานให้แน่วแน่ ในอันที่จะพัฒนาตนเองตามหลักไตรสิกขา ให้ได้ชื่อว่าเป็นผู้ไม่ประมาท เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา และเปิดโอกาสให้สันติสุขที่แท้จริง มาสถิตในจิตใจตนและในสังคม สมด้วยพระพุทธานุศาสนีที่ว่า **"กาลทั้งหลาย ย่อมล่วงไป ราตรีทั้งหลาย ย่อมผ่านไป ชั้นแห่งวัยย่อมละลำดับไป บุคคลเมื่อเห็นภัยนี้ในมรณะ พึงละอามิสในโลกเสีย มุ่งสันติเถิด"**

จิรํ ติฏฺฐตุ สทฺธมฺโม ธมฺเม โหนฺตุ สคารวา. ขอพระสัทธรรมจงดำรงคงมั่นอยู่ตลอดกาลนาน และขอสาธุชนทั้งหลาย จงมีความเคารพในพระธรรมนั้น เทอญ.

(สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ)
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

เนื่องในดิถีวิสาขบูชา วันพุธ ที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๗ เจ้าพระคุณสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ประทานพระคติธรรม ความว่า

“ดิถีวิสาขบูชา คล้ายดิถีประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพานของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้เวียนมาบรรจบอีกคำรบหนึ่ง ควรที่พุทธบริษัททั้งหลาย จักได้พร้อมเพรียงกันบำเพ็ญบุญกิริยา กระทำสักการบูชาพระรัตนตรัยเป็นกรณีพิเศษ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงถึงพร้อมด้วยพระบริสุทธิคุณ ปราศจากกิเลสเครื่องเศร้าหมอง และทรงถึงพร้อมด้วยพระมหากรุณาคุณ สั่งสอนเวไนยสัตว์ให้บรรลุถึงสุขประโยชน์ ตามควรแก่ธัมมานุธัมมปฏิบัติได้ ทั้งนี้ ก็ด้วยพระปัญญาคุณ จึงควรที่สาธุชนทั้งหลาย จักได้มุ่งมั่นเจริญ “ไตรสิกขา” ตามรอยพระบาทของพระบรมศาสดา เพื่อความสมบูรณ์พร้อมด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา บนวิถีแห่งอริยมรรค ขอจงอย่าประมาทมัวเมา เผลอปล่อยเวลาในชีวิตให้ล่วงผ่านไปเปล่าดาย โดยปราศจากการอบรมเจริญไตรสิกขา หากแต่ควรตระหนักไว้เสมอว่าชีวิตมนุษย์เป็นของน้อย มรณภัยอาจมาถึงได้ทุกขณะ ไม่จำกัด

เฉพาะแต่เมื่อถึงวัยแก่เฒ่าแต่เท่านั้น ถ้าปล่อยขณะให้ผ่านไปโดยปราศ-จากศีล สมาธิ และปัญญา ชีวิตนี้ก็นับว่าไร้ค่า น่าเสียดาย เพราะฉะนั้น การระลึกถึงความตาย หรือการเจริญ “มรณัสสติ” จึงนับเป็นมงคล เป็นเหตุนำมาซึ่งความเจริญ มิใช่เรื่องน่าหดหู่เศร้าหมอง หากแต่เป็นเครื่องช่วยระงับความโลภ ความโกรธ และความหลงให้สงบลง ทั้งยังช่วยปลุกเร้าจิตใจให้เบิกบานหาญกล้าที่จะบำเพ็ญคุณความดียิ่ง ๆ ขึ้นไป เมื่อบุคคลรู้จักปล่อยวางจากการยึดถือสิ่งทั้งปวงว่าเป็นตัวเรา เป็นของเรา บุคคลนั้นย่อมประสบสันติในใจตนเอง และย่อมแผ่ขยายอานุภาพไปเกื้อกูลสันติภาพในครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติได้ต่อไป

ดิถีวิสาขบูชาปีนี้ จึงขอเชิญชวนพุทธศาสนิกชน ตั้งปณิธานให้แน่วแน่ ในอันที่จะพัฒนาตนเองตามหลักไตรสิกขา ให้ได้ชื่อว่าเป็นผู้ไม่ประมาท เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา และเปิดโอกาสให้สันติสุขที่แท้จริง มาสถิตในจิตใจตนและในสังคม สมด้วยพระพุทธานุศาสนีที่ว่า “กาลทั้งหลายย่อมล่วงไป ราตรีทั้งหลาย ย่อมผ่านไป ชั้นแห่งวัย ย่อมละลำดับไป บุคคลเมื่อเห็นภัยนี้ในมรณะ พึงละอามิสในโลกเสีย มุ่งสันติเถิด”

จิรํ ติฏฺฐตุ สทฺธมฺโม ธมฺเม โหนฺตุ สคารวา ขอพระสัทธรรมจงดำรงคงมั่นอยู่ตลอดกาลนาน และขอสาธุชนทั้งหลาย จงมีความเคารพในพระธรรมนั้น เทอญ

(สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

พุทธศาสนา สยาม ศรีลังกา

เดิมทีดินแดนสยามรับพระพุทธศาสนาจากนิกายลังกาวงศ์ตั้งแต่ช่วงอาณาจักรโบราณ คือทวาราวดีสมัยพุทธศตวรรษที่ ๑๐-๑๕ เรื่อยมาจนสมัยอาณาจักรตามพรลิงค์ช่วงพุทธศตวรรษที่ ๑๘ และสุโขทัยราวพุทธศตวรรษที่ ๑๙-๒๐

หลังจากนั้นช่วงปลายพุทธศตวรรษที่ ๒๐ เกิดวิกฤตพุทธศาสนาในศรีลังกา เนื่องจากชาวโปรตุเกสเข้ามายึดครองเป็นอาณานิคมและเผาทำลายวัด คัมภีร์ รวมทั้งบังคับคนศรีลังกาให้เข้ารีตมากมาย พระพุทธศาสนาก็ค่อย ๆ เสื่อมไปจากลังกา คนที่นับถือพุทธก็เปลี่ยนไปเข้ารีตคริสต์ แม้อาจจะยังคงศรัทธาพระพุทธศาสนาแบบลับ ๆ แต่ก็ไม่อาจดำเนินกิจกรรมโดยเปิดเผย

จนสมัยฮอลันดาเข้ามาปกครองประเทศช่วง พ.ศ. ๒๒๐๐ จึงมีการฟื้นฟูพระพุทธศาสนาในลังกาโดยเชิญพระภิกษุจากสยามไปช่วย

อุปสมบทพระภิกษุที่ศรีลังกา เป็นอันว่าสยามรับพระพุทธศาสนามาจากศรีลังกา และศรีลังการับพระพุทธศาสนากลับไปจากสยาม

การอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้า และพระอรหันตธาตุของอัครสาวกฝ่ายขวาและฝ่ายซ้ายตามลำดับ

เนื่องในโอกาสตรงกับวันมาฆบูชา ประจำปี ๒๕๖๗ ซึ่งเป็นวันสำคัญสำหรับพุทธศาสนิกชน และการอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้า พระอรหันตธาตุของพระสารีบุตรมหาเถระ และพระมหาโมคคัลลานะมหาเถระ (เป็นอัครสาวกฝ่ายขวาและฝ่ายซ้ายตามลำดับ) จากสาธารณรัฐอินเดียมาประดิษฐาน ณ ราชอาณาจักรไทยเป็นการชั่วคราว เพื่อเปิดโอกาสให้พุทธศาสนิกชนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศได้มีโอกาสเข้าสักการบูชา

ขออธิบายคำว่า พระบรมสารีริกธาตุ และ พระอรหันตธาตุ

"พระบรมสารีริกธาตุ" ใช้เฉพาะกับพระธาตุของพระพุทธเจ้าเท่านั้น

"พระอรหันตธาตุ" ใช้กับพระธาตุของพระอรหันตสาวก

นี่เป็นเหตุการณ์สำคัญครั้งประวัติศาสตร์ครั้งหนึ่ง

แน่นอนว่าเป็นเรื่องสำคัญในระดับสูงสุด เพราะโบราณวัตถุอันทรงคุณค่าและละเอียดอ่อนเปราะบางเช่นนี้เป็นสมบัติแห่งชาติอินเดียที่ต้องทะนุถนอมมาก

โดยปกติการให้ยืมพระบรมสารีริกธาตุหรือพระอรหันตธาตุออกไปประดิษฐานในต่างประเทศได้ ต้องนับเป็นโอกาสพิเศษสุดจริง ๆ

ตัวอย่างเช่น ก่อนหน้านี้ในประเทศไทยเคยได้อัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุมาประดิษฐานชั่วคราวเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๘ ในโอกาสพระราชพิธีกาญจนาภิเษก ฉลองสิริราชสมบัติครบรอบ ๕๐ ปีพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และในครั้งนี้ก็เป็นโอกาสมงคลยิ่งเช่นกันคือเฉลิมพระชนมพรรษาครบ ๖ รอบ ๗๒ พรรษาในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน

แน่นอนว่าเราจะต้องเล่าเรื่องการค้นพบพระธาตุทั้งสามองค์ดังกล่าว ซึ่งจำเป็นต้องย้อนเล่าถึงบุคคลทั้งสามอันเป็นที่มาของพระธาตุแต่ละองค์แต่พอสังเขปด้วย

(ที่มาของพระธาตุแต่ละองค์)

พระธาตุองค์แรกคือพระบรมสารีริกธาตุ

เป็นพระอัฐิธาตุจากพระโคดมสัมมาสัมพุทธเจ้าที่สักการบูชาสูงสุดของชาวพุทธนั่นเอง

ทุกคนคงทราบดีอยู่แล้วว่า พระพุทธเจ้าทรงพระนามเมื่อประสูติว่า เจ้าชายสิทธัตถะ (Siddhartha) แห่งศากยวงศ์ ครองราชสมบัติในกบิลพัสดุ์ (Kapilavastu) ตำแหน่งปัจจุบันของกบิลพัสดุ์เรียกว่าหมู่บ้านปิปราห์วา (Piprahwa) ในมลรัฐอุตตรประเทศ (Uttar Pradesh) อินเดีย เสด็จดับขันธปรินิพพานในเมืองกุสินารา หรือ กุศินคร (Kushinagar) สมัยพุทธกาลอยู่ในพื้นที่เรียกว่าแคว้นมัลละ (Malla) ปัจจุบันเป็นเขตเทวริยา (Deoriya) มลรัฐอุตตรประเทศเช่นกัน

หลังพุทธปรินิพพาน บรรดามัลลกษัตริย์ซึ่งครองกุสินาราอยู่ ณ ขณะนั้นได้จัดพิธีถวายพระเพลิงพระพุทธสรีระอย่างสมพระเกียรติเสมอ

พระเจ้าจักรพรรดิ มีกษัตริย์จากแคว้นต่าง ๆ เสด็จมาร่วมพิธีมากมาย และต่างก็ประสงค์จะได้พระบรมสารีริกธาตุไปบูชา

ดังนั้นมัลลกษัตริย์จึงโปรดให้รวบรวมพระบรมสารีริกธาตุจากพระจิตกาธาน แบ่งออกเป็นแปดส่วนมอบให้อาณาจักรทั้งหลาย ส่วนหนึ่งตกแก่ศากยวงศ์แห่งกบิลพัสดุ์ พระญาติวงศ์ของพระพุทธเจ้าเอง

ต่อมาในปี ค.ศ. ๑๘๙๘ (พ.ศ. ๒๔๔๑) วิลเลียม แคลกซตัน แปปเป้ (William Claxton Peppé) นักโบราณคดีชาวตะวันตก ขุดค้นพบหีบสมบัติซึ่งบรรจุสมบัติอยู่ภายใน จำนวนมหาศาลจากสถูปโบราณองค์หนึ่ง ณ หมู่บ้านปิปราห์วา ในบรรดาสมบัติดังกล่าวมีผอบอยู่ใบหนึ่งที่มีคำจารึกอยู่ด้วย เป็นอักษรพราหมีอันเก่าแก่ระบุว่า พระบรมอัฐิที่บรรจุอยู่ภายใน คือ ส่วนพระบรมสารีริกธาตุอันเป็นสิทธิ์แก่ศากยวงศ์

ดังนั้นจึงนับว่านี่เป็นการค้นพบครั้งสำคัญยิ่ง นอกจากนี้เป็นเรื่องน่ายินดียิ่งว่า **ส่วนหนึ่งจากพระบรมสารีริกธาตุที่ขุดพบที่หมู่บ้านปิปราห์วานี้ ได้รับการทูลเกล้าฯ ถวายแด่พระบาทสมเด็จพระจุลจอม-เกล้าเจ้าอยู่หัว** เพื่อให้พระองค์พระราชทานแจกจ่ายบรรดาประเทศพุทธศาสนาอื่น ๆ ต่อไป

ขณะที่ส่วนที่เหลือนำไปเก็บรักษาไว้ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติอินเดีย ณ กรุงเดลี และพระบรมสารีริกธาตุจากผอบองค์เดียวกันนี้เองที่ปัจจุบันได้รับอัญเชิญมาประดิษฐานที่ไทยให้ประชาชนเข้าสักการะ

พระธาตุองค์ที่สองคือพระอรหันตธาตุของพระสารีบุตรมหาเถระ พระธาตุองค์ที่สามคือพระมหาโมคคัลลานะมหาเถระ

พระสารีบุตร เดิมชื่อว่า อุปติสสะ

พระมหาโมคคัลลานะ เดิมชื่อว่า โกลิตะ

ทั้งคู่เป็นเพื่อนสนิทกัน บวชเป็นปริพาชกอยู่ในสำนักอาจารย์ใหญ่ชื่อ สญชัย (Sanjaya) ต่อมาอุปติสสะไปพบพระอัสสชิเข้า และได้รับเทศนาสั้น ๆ จนเกิดดวงตาเห็นธรรม และถามว่าใครเป็นอาจารย์ของท่าน พระอัสสชิตอบว่า คือ พระโคดมสัมมาสัมพุทธเจ้า อุปติสสะจึงไปชักชวนโกลิตะให้บวชในสำนักพระโคดมสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยกัน อุปติสสะได้ชื่อว่าพระสารีบุตรเพราะเป็นบุตรของนางสารี ส่วนโกลิตะได้ชื่อว่ามหาโมคคัลลานะ เพราะเป็นบุตรนางโมคคัลลี

พระมหาเถระทั้งสองได้สำเร็จพระอรหัตผล และช่วยเผยแผ่ศาสนาจนได้รับยกย่องเป็นอัครสาวกเบื้องขวาและเบื้องซ้ายของพระพุทธเจ้า โดยที่พระสารีบุตรได้รับยกย่องว่าเป็นผู้เลิศในทางสติปัญญา ส่วนพระมหาโมคคัลลานะเป็นเลิศในทางผู้ทรงอิทธิฤทธิ์

พระอัครสาวกทั้งคู่เข้านิพพานก่อนพระพุทธเจ้า พระสารีบุตรเป็นผู้นิพพานก่อนไม่กี่วัน โดยทูลลาพระพุทธเจ้ากลับไปโปรดมารดา คือ นางสารีพราหมณี ก่อนจะนิพพานที่บ้านเก่าของท่านในห้องที่ท่านเกิดนั่นเอง ส่วนพระมหาโมคคัลลานะนั้นอีกเพียง ๑๕ วันต่อมา ท่านก็ถูกพวกเดียรถีย์จ้างโจรมารุมทำร้ายด้วยเหตุจากการเสียผลประโยชน์ ท่านรวบรวมกำลังไปทูลลาพระพุทธเจ้าแล้วจึงไปนิพพานที่กาฬศิลา (Kala-shila)

หลังจากสรีระของพระมหาเถระทั้งสองได้รับการถวายเพลิงแล้ว พระอรหันตธาตุก็ได้รับการประดิษฐานไว้ในสถูป

ครั้นถึงปี ค.ศ. ๑๘๕๑ (พ.ศ. ๒๓๙๔) พันตรีคันนิงแฮม (Major Cunningham) และร้อยโทเมซี (Lieutenant Maisey) นักโบราณคดีชาวอังกฤษ ขุดพบพระอรหันตธาตุของพระสารีบุตรและพระมหาโมคคัลลานะที่บริเวณ สถูปสาญจี (Sanchi) บรรจุในผอบ มีจารึกอักษรพราหมีว่า "สาริปุตส" แปลว่า พระธาตุของพระสารีบุตร และ "มหาโมคลานส" แปลว่า พระธาตุของพระมหาโมคคัลลานะ ซึ่งเป็นเครื่องยืนยันว่าเป็นพระอรหันตธาตุของพระอัครสาวกทั้งสอง

พวกเขาจึงนำพระอรหันตธาตุทั้งสององค์ไปเก็บรักษาไว้ที่พิพิธภัณฑ์วิคตอเรียแอนด์อัลเบิร์ต (Victoria and Albert Museum) ประเทศอังกฤษ

รณรงค์ให้อัญเชิญพระอรหันตธาตุกลับคืนสู่อินเดีย

ครั้นถึงช่วงทศวรรษ ๑๙๒๐ มหาโพธิสมาคมก่อตั้งโดยผู้พิพากษาอาศุโตษ มุขรจี (Ashutosh Mukherjee) ได้เริ่มรณรงค์ให้อัญเชิญพระอรหันตธาตุศักดิ์สิทธิ์ดังกล่าวกลับคืนสู่อินเดีย

ดังที่เราได้เคยนำเสนอไว้เมื่อนานมาแล้วว่า ผู้พิพากษาอาศุโตษ มุขรจี ผู้นี้เป็นชาวฮินดูแต่มีบทบาทสำคัญในการปกปักรักษาและเรียกร้องขอคืนโบราณสถานทางพระพุทธศาสนาหลายแห่งสู่สาธารณะ

สถาบันพระมหากษัตริย์ของสยามในช่วงนั้นก็สนับสนุนความพยายามของอาศุโตษครั้งนี้ด้วย

และแล้วในปี ค.ศ. ๑๙๔๘ (พ.ศ. ๒๔๙๑) รัฐบาลอินเดียก็ประสบความสำเร็จ ในการอัญเชิญพระอรหันตธาตุกลับมาจากอังกฤษ

ใคร่แจ้งเพิ่มเติมว่า อาศุโตษ มุขรจี ก็คือ บิดาของ ดร. ศยามา ประสาท มุขรจี (Syama Prasad Mukherjee) นักต่อสู้เรียกร้องเอกราชผู้ยิ่งใหญ่ และเป็นผู้ก่อตั้งพรรคภารตียาชนตา (Bharatiya Janata Party) พรรคการเมืองที่นำรัฐบาลอินเดียในขณะนี้

อัญเชิญพระธาตุสามองค์มาประดิษฐานที่ไทย

ในปี ค.ศ. ๑๙๕๒ (พ.ศ. ๒๔๙๕) ดร. ศยามา ประสาท มุขรจี ได้ดำเนินธรรมยาตราครั้งประวัติศาสตร์โดยอัญเชิญพระอรหันตธาตุของพระสารีบุตรมหาเถระและพระมหาโมคคัลลานะมหาเถระมายังภูมิภาคเอเชียอาคเนย์และประเทศอื่น ๆ รวมทั้งราชอาณาจักรไทย และในขณะนี้พระอรหันตธาตุทั้งสององค์ก็ได้รับอัญเชิญมาประดิษฐานที่ไทยอีกครั้ง

โอกาสนี้ โดยความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชน รัฐบาลอินเดียได้มอบพระธาตุทั้งสามองค์ให้ประเทศไทยมาประ-ดิษฐานชั่วคราว เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๑๐ เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ในวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๗

การเก็บรักษากระทำที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร และทำพิธีอัญเชิญสู่ท้องสนามหลวง ในวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ มณฑปประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุออกแบบโดยสำนักสถาปัตยกรรม กรมศิลปากร และยังจัดทำผอบทรงเจดีย์ลวดลายแบบไทยประเพณี สำหรับประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุด้วย

พระบรมสารีริกธาตุจะประดิษฐานอยู่ประเทศไทย ๒๕ วันเท่านั้น

ขอแจ้งกำหนดการ ดังนี้

๒๔ กุมภาพันธ์ - ๓ มีนาคม ๒๕๖๗

๒๓ กุมภาพันธ์ อัญเชิญจากพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสู่มณฑลพิธีท้องสนามหลวง เปิดให้ประชาชนเข้าสักการะในวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ถึง ๓ มีนาคม ๒๕๖๗

๕-๘ มีนาคม ๒๕๖๗

๔ มีนาคม อัญเชิญไปยังหอคำหลวง อุทยานหลวงราชพฤกษ์ จังหวัดเชียงใหม่ เปิดให้ประชาชนเข้าสักการะในวันที่ ๕-๘ มีนาคม

๑๐-๑๓ มีนาคม ๒๕๖๗

๙ มีนาคม อัญเชิญไปยังวัดมหาวนาราม จังหวัดอุบลราชธานี เปิดให้ประชาชนเข้าสักการะในวันที่ ๑๐-๑๓ มีนาคม

๑๕-๑๘ มีนาคม ๒๕๖๗

๑๔ มีนาคม อัญเชิญไปยังวัดมหาธาตุวชิรมงคล จังหวัดกระบี่ เปิดให้ประชาชนเข้าสักการะในวันที่ ๑๕-๑๘ มีนาคม

(ทุกวันที่เปิดเข้าสักการะ จะเปิดในเวลา ๙.๐๐-๒๐.๐๐ น. อาจมีปรับเวลาบ้าง เนื่องจากมีปริมาณประชาชนเข้าสักการะเป็นจำนวนมาก เช่น กทม.)

พระบรมสารีริกธาตุและพระอรหันตธาตุจะได้รับอัญเชิญไปประดิษฐานในวัดทั้งสี่ตามลำดับ แต่ละวัดนับเป็นตัวแทนของภูมิภาค เพราะผู้คนจากภูมิภาคต่าง ๆ จะได้เดินทางไปสักการะตามกำหนดการในพื้นที่ที่ตนสะดวก โดยทางการขอความร่วมมือให้แต่งกายสุภาพและงดสีดำ

ขอบพระคุณหลายหน่วยงานทั้งในไทยและอินเดีย

นี่เป็นแนวคิดที่น่าชื่นชมมาก ต้องขอบพระคุณหลายหน่วยงานทั้งในไทยและอินเดีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐบาลอินเดียที่ได้ริเริ่มกิจกรรมดี ๆ ต้องขอขอบพระคุณนักการทูตอินเดียนำโดยนายนาเกศ สิงห์ (Nagesh Singh) เอกอัครราชทูตอินเดียประจำประเทศไทย ที่ทำงานอย่างมุ่งมั่นเพื่อให้การอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้า และพระอรหันต-ธาตุของพระสารีบุตรมหาเถระ และพระมหาโมคคัลลานะมหาเถระจากสาธารณรัฐอินเดียมาประดิษฐาน ณ ราชอาณาจักรไทยเป็นการชั่วคราวได้สำเร็จ

การอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุและพระอรหันตธาตุทั้งสามองค์มาประดิษฐานในประเทศไทย ผลดีมิได้เกิดแก่พุทธศาสนิกชนในประเทศ

ไทยเท่านั้น เพราะประชาชนของประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคนี้อีกหลายประเทศที่นับถือพระพุทธศาสนาก็เท่ากับได้โอกาสเข้ามาสักการะในประเทศไทยด้วย หรือแม้แต่พุทธศาสนิกชนในประเทศอันห่างไกลก็ตาม และเมื่อเดินทางเข้ามาสักการะก็คงจะถือโอกาสเที่ยวไปตามสถานที่ต่าง ๆ ด้วย ซึ่งจะนับเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจได้อีกทางหนึ่ง

ที่มา รายการปกิณกะอินเดีย วันเสาร์ที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ เวลา ๑๐.๓๐ น. Chula Radio รศ.สุรัตน์ โหราชัยกุล ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ และศูนย์อินเดียศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ ณัฐ วัชรคิรินทร์ นักวิชาการอิสระ

สุขทุกข์ลาภเสื่อมลาภยศเสื่อมยศ
มีปรากฏ ทั้งสรรเสริญ นินทา
มนุษย์เกิดมาทุกคนย่อมปรารถนา
แต่มันเป็น อนิจจา ไม่ยั่งยืน
อย่า ลืมจุดยืน ของชีวิตตน
สุดท้ายทุกคน ก็ตาย ไม่เหลือ

พระธรรมวชิรนายก (ปรีชา อภิวณฺโณ ป.ธ.๙)
วัดราชบุรณราชวรวิหาร (วัดเลียบ) กรุงเทพมหานคร

พิธีอัญเชิญ พระบรมสารีริกธาตุ และพระอรหันตธาตุ จากอินเดียมาที่สนามหลวง

ณ มณฑลพิธีท้องสนามหลวง นำโดยนายกรัฐมนตรีเป็นประธานพิธีอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุ และพระอรหันตธาตุของพระสารีบุตรและพระโมคคัลลานะ จากสาธารณรัฐอินเดีย มาประดิษฐานเป็นการชั่วคราว ณ ประเทศไทย

โดยมีสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เป็นองค์ประธานฝ่ายสงฆ์

กระทรวงวัฒนธรรมจัดริ้วขบวนอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุ และพระอรหันตธาตุของพระสารีบุตรและพระโมคคัลลานะ ออกจากพิพิธ-

ภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร มายังมณฑลพิธีท้องสนามหลวง โดยมี นายราเชนทร์ วิศวนาถ อัรเลกัร ผู้ว่าการรัฐพิหาร เป็นผู้อัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุ มอบให้แก่นายกรัฐมนตรี

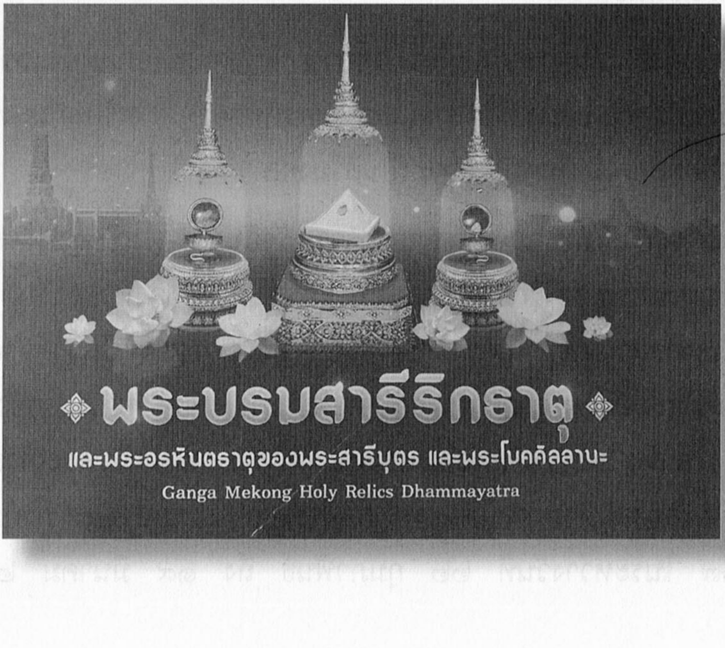
ขณะที่ ดร.วิเรนทร์ กุมาร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมและเพิ่มพลังทางสังคม เป็นผู้อัญเชิญพระอรหันตธาตุของพระสารีบุตร มอบให้แก่ นายสมศักดิ์ เทพสุทิน รองนายกรัฐมนตรี และนายนาเคส สิงห์ เอกอัครราชทูตสาธารณรัฐอินเดียประจำประเทศไทย เป็นผู้อัญเชิญพระอรหันตธาตุของพระโมคคัลลานะ มอบให้แก่ นายเสริมศักดิ์ พงษ์พานิช รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เป็นผู้อัญเชิญขึ้นประดิษฐานบนมณฑปสมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปรินายก ถวายพวงมาลัยและจุดธูปเทียนเครื่องทองน้อย สักการะพระบรมสารีริกธาตุ และมีพิธีเจริญชัยมงคลคาถาตลอดพิธี

ตลอดเส้นทางการเคลื่อนริ้วขบวน พุทธศาสนิกชนได้นั่งแถวรอรับการอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุและพระอรหันตธาตุ พร้อมก้มลงกราบสักการะตลอดเส้นทางเพื่อความเป็นสิริมงคล

รัฐบาลไทยร่วมกับรัฐบาลสาธารณรัฐอินเดีย ดำเนินงานโครงการอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุ และพระอรหันตธาตุของพระสารีบุตรและพระโมคคัลลานะ ตามโครงการธรรมยาตราพระบรมสารีริกธาตุจากมหานทีคงคาสู่ลุ่มน้ำโขง จากสาธารณรัฐอินเดีย มาประดิษฐานเป็นการชั่วคราว ณ ประเทศไทย เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๗ ในระหว่างวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ถึง ๑๙ มีนาคม ๒๕๖๗

ณ มณฑลพิธีท้องสนามหลวงกรุงเทพมหานคร จังหวัดเชียงใหม่ อุบล-ราชธานี และกระบี่ ซึ่งถือเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ไทยที่ศาสนิกชนชาวไทย และประเทศเพื่อนบ้านจะได้ร่วมสักการบูชาพระบรมสารีริก-ธาตุ และพระอรหันตธาตุของพระสารีบุตรและพระโมคคัลลานะ ที่เป็นองค์ดั้งเดิม ที่ค้นพบในสถูปโบราณ เมืองกบิลพัสดุ์ และเมืองสาญจี จากสาธารณรัฐอินเดีย มาประดิษฐานเป็นการชั่วคราว ณ ประเทศไทย เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ทั้งนี้ เปิดให้ประชาชนเข้าสักการบูชา ตั้งแต่วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ – ๓ มีนาคม ๒๕๖๗ เวลา ๐๙.๐๐-๒๐.๐๐ น. ในส่วนภูมิภาค อัญเชิญไปประดิษฐานในส่วนภูมิภาคใน ๓ จังหวัด ให้ประชาชนได้เข้าสักการบูชาเวลา ๐๙.๐๐-๒๐.๐๐ น.

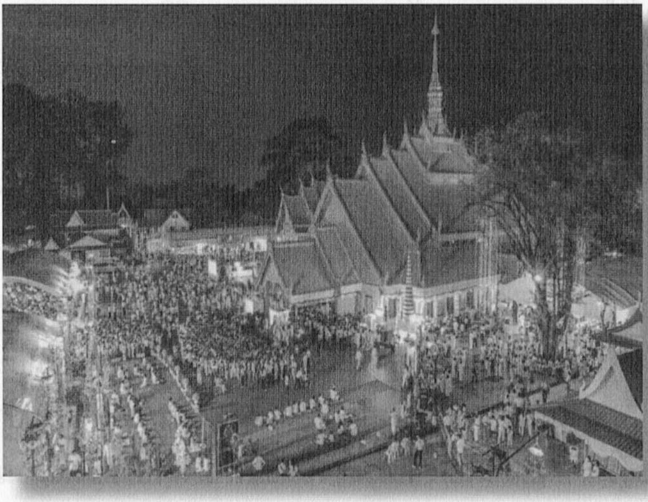
ภาคเหนือ วันที่ ๕-๘ มีนาคม ๒๕๖๗
ณ หอคำหลวง อุทยานหลวงราชพฤกษ์ จ.เชียงใหม่

พุทธศาสนิกชนในจังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดใกล้เคียงหลายพันคนหลั่งไหลมารอกราบสักการะพระบรมสารีริกธาตุและพระอรหันตธาตุ ของพระสารีบุตรและพระโมคคัลลานะ ที่หอคำหลวงอุทยานหลวงราชพฤกษ์ ตั้งแต่เช้าถึงมืด

ในวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๖๗ หลังมีพิธีอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุและพระอรหันตธาตุของพระสารีบุตรและพระโมคคัลลานะ จากพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติอินเดีย มาประดิษฐานเป็นการชั่วคราวให้พุทธศาสนิกชนได้สักการะเป็นสิริมงคล ที่หอคำหลวง อุทยานหลวงราชพฤกษ์ ตำบลแม่เหียะ อำเภอเมืองเชียงใหม่ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๗

สำหรับกำหนดการจะเปิดให้ประชาชนได้สักการะ ระหว่างวันที่ ๕-๘ มีนาคม ๒๕๖๗ ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐-๒๑.๐๐ น. บรรยากาศเช้าวันนี้ มีประชาชนรอกราบสักการะพระบรมสารีริกธาตุและพระอรหันตธาตุ ทั้งชาวเชียงใหม่ และจังหวัดใกล้เคียงที่ทราบข่าวได้พร้อมใจกันสวมชุดขาวมาเพื่อรอเข้าคิวที่จะเข้าไปกราบสักการะเพื่อความเป็นสิริมงคล ตั้งแต่เช้าถึงมืด

คำบูชาพระบรมสารีริกธาติ "อะหัง วันทามิ ธาตุโย อะหัง วันทามิ ทูระโต อะหัง วันทามิ สัพพะโส ภะวันตุเม พุทธัง ธัมมัง สังฆัง เอวังธาตุโย จัตตาริ สะสะ มาทันตา เกสา โลมา นะขาขีจะ อะหัง วันทามิ ธาตุโย" ข้าขอบูชาพระบรมสารีริกธาตุ ที่มาประดิษฐานอยู่ ณ ที่นี่ และในสากลจักรวาล ด้วยอานุภาพแห่งการบูชานี้ ขอสิ่งดีงามจงมีเกิดแก่ข้าพเจ้า ตลอดกาลนานทุกเมื่อเทอญฯ"

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วันที่ ๑๐-๑๓ มีนาคม ๒๕๖๗
ณ วัดมหาวนาราม จ.อุบลราชธานี

ประธานหอการค้าจังหวัดอุบลราชธานี เปิดเผยว่า จากการประเมิน ๒ วันที่ผ่านมา ถ้ามีพุทธศาสนิกชนเข้าสักการะพระบรมสารีริกธาตุฯ วันละไม่ต่ำกว่า ๑.๓ แสนคน จะมียอดผู้เข้าสักการะสูงถึง ๑๕๔,๑๑๕ คน คำนวณตัวเลขทางเศรษฐกิจคาดว่าจะมีวงเงินหมุนเวียนทางเศรษฐกิจในจังหวัดอุบลราชธานีไม่ต่ำกว่าวันละ ๑๐๐ ล้านบาท และตลอดระยะเวลา ๔ วัน ที่พระบรมสารีริกธาตุมาประดิษฐานเป็นการชั่วคราว ณ วัดมหาวนาราม จะมีตัวเลขทางเศรษฐกิจไม่ต่ำกว่า ๕๐๐ ล้านบาท โดยนอกจากประชาชน และนักท่องเที่ยวที่มาสักการะพระบรมสารีริกธาตุเสร็จแล้วยังได้เดินทางไปท่องเที่ยวตามสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ในจังหวัดอุบลราชธานี รวมถึงวัดวาอารามที่สำคัญทั้งในอำเภอเมือง อำเภอวารินชำราบ อำเภอเขมราฐ อำเภอโขงเจียมและอำเภอสิรินธร

ภาคใต้ วันที่ ๑๕-๑๘ มีนาคม ๒๕๖๗

ณ วัดมหาธาตุวชิรมงคล จ.กระบี่ โดยทุกวันตั้งแต่เวลา ๑๗.๐๐ น. เป็นต้นไป

บรรยากาศวันแรกของการเปิดสักการะ พระบรมสารีริกธาตุและพระอรหันตธาตุ ที่วัดมหาธาตุวชิรมงคล (วัดบางโทง) อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ในส่วนของพิธีการต่าง ๆ ภายในวัด เมื่อเวลา ๑๘.๐๐ น. ของวันที่ ๑๕ มีนาคม ที่ผ่านมา พระเทพวชิรากร รองเจ้าคณะภาค ๑๗ เจ้าอาวาสวัดมหาธาตุวชิรมงคล ประธานฝ่ายสงฆ์ และนายสมชาย หาญภักดีปฏิมา ผู้ว่าราชการจังหวัดกระบี่ ประธานฝ่ายฆราวาส และพุทธศาสนิกชนทุกหมู่เหล่า ร่วมประกอบพิธีเจริญพระพุทธมนต์ เบื้องหน้าพระบรมสารีริกธาตุ และพระอรหันตธาตุ โดยช่วงที่ประกอบพิธีจะงดให้ประชาชนเข้าสักการะเป็นการชั่วคราว กระทั่งพิธีการเสร็จสิ้น จึงเปิดให้เข้าสักการะอีกครั้งจนถึงเวลา ๒๐.๐๐ น. ซึ่งมีคลื่นศาสนิกชนเข้ามารอคิวสักการะกันอย่างเนืองแน่น และมากกว่าช่วงกลางวัน นอกจากนี้ในวันต่อมาก็มีพุทธศาสนิกชนในหลายจังหวัดทางภาคใต้ เดินทางหลั่งไหลเข้ามาสักการะพระบรมสารีริกธาตุและพระอรหันตธาตุอย่างต่อเนื่อง

เจ้าหน้าที่ตำรวจและเหล่าจิตอาสากว่า ๒๐๐ นาย ต้องจัดกำลังอำนวยความสะดวกให้ประชาชนที่เดินทางเข้ามา ทั้งเรื่องการจราจร จุดจอดรถ และรถรับ-ส่ง โดยประชาชนต้องจอดรถริมถนนหลักสายอ่าวลึก-พนม แล้วขึ้นรถสองแถวที่บริการเข้ามาในวัด เพื่อหลีกเลี่ยงการจราจรภายในบริเวณวัด บางส่วนก็เดินเท้าเข้ามาเป็นระยะทางกว่า ๑ กิโลเมตร เนื่องจากรถรับส่งไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้คน ขณะที่ในบริเวณวัด คลื่นศาสนิกชนเข้าไปรอคิวเข้าสักการะกันเต็มภายในเต็นท์โรงทานที่ทางวัดจัดเตรียมไว้ บางส่วนก็ปักหลัก ปูเสื่อรอกันตามพุ่มไม้ในวัด แต่ละจุดเนืองแน่นไปด้วยผู้คน ในส่วนของผู้พิการและผู้สูงอายุ เจ้าหน้าที่จัดเตรียมรถวีลแชร์ไว้คอยให้บริการ เพื่ออำนวยความสะดวกให้ด้วย

ทั้งนี้ทางจังหวัดได้เปิดให้ประชาชนพุทธศาสนิกชนชาวไทย รวมถึงนักท่องเที่ยวที่เข้ากราบสักการะเป็นวันแรก และพลังแห่งศรัทธาของพี่น้องประชาชนแห่เข้ากราบสักการะพระบรมสารีริกธาตุและพระอรหันตธาตุอย่างล้นหลาม มีประชาชนเข้ากราบสักการะตั้งแต่เช้าจนสิ้นวันของวันแรก จำนวนสูงถึง ๘๒,๘๔๕ คน คาดว่าจะมีคนหลั่งไหลมามากขึ้นอีกเพราะตรงกับช่วงวันหยุด เสาร์-อาทิตย์

บรรยายธรรมะ ในขุททกนิกาย มหานิทเทส
เรื่อง "มีสติไม่ประมาท"

พระธรรมวชิรนายก (ปรีชา อภิวณฺโณ ป.ธ.๙)
วัดราชบุรณราชวรวิหาร (วัดเลียบ) กรุงเทพมหานคร

ณ บัดนี้จะบรรยายธรรมะ เรื่อง "มีสติไม่ประมาท" เพื่อให้ท่านผู้สนใจฟังธรรมะ ได้เกิดความรู้ความเข้าใจธรรมะแล้วนำเอาไปปฏิบัติตามสมควรแก่ภาวะของตน

คำว่า สติ หมายความว่า ความระลึกได้ ความระลึกถึง ความระลึกเฉพาะ ความทรงจำ ความไม่เลื่อนลอย ความไม่หลงลืม บุคคลใดประกอบด้วยสตินี้ บุคคลนั้นเรียกว่า ผู้มีสติ

บุคคลส่วนมากมักพูดกันว่า จงมีสติ ไม่ประมาท จะอธิบายคำว่า มีสติ ไม่ประมาท ตามแนวทางของมหานิทเทส คำว่า ผู้มีสติ มีความหมาย

หลายนัย คือ

บุคคลชื่อว่า ผู้มีสติ เพราะเป็นผู้ระลึกได้ เป็นผู้สงบ เป็นผู้ระงับ เป็นผู้มีชีวิตเป็นอยู่ประกอบด้วยธรรมของสัตบุรุษ ความจริงทุกคนก็มีสติ นึกได้ แต่จะนึกผิด นึกถูก นึกได้ว่าควรทำ ไม่ควรทำ ผู้ที่นึกได้ว่า การทำสิ่งนี้ถูก ควรทำ การทำสิ่งนี้ผิด ไม่ควรทำแล้วกลับตัวกลับใจใหม่ ทำในสิ่งที่ถูก ที่ควรทำ จึงจะเรียกว่า มีสติ ในความหมายว่า ผู้มีสติระลึกได้

อีกนัยหนึ่ง ชื่อว่า ผู้มีสติ เพราะเป็นผู้มีสติ เมื่อบุคคลเจริญกายานุปัสสนาสติปัฏฐาน เรียกว่า เป็นผู้มีสติ เมื่อเจริญเวทนานุปัสสนาสติปัฏฐาน เรียกว่า เป็นผู้มีสติ เมื่อเจริญจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน เรียกว่า เป็นผู้มีสติ เมื่อเจริญธรรมานุปัสสนาสติปัฏฐาน เรียกว่า เป็นผู้มีสติ

ชื่อว่า เป็นผู้มีสติ เพราะเป็นผู้ระลึกได้ ชื่อว่า เป็นผู้มีสติ เพราะเป็นผู้ปฏิบัติธรรมทั้งหลายที่ควรทำด้วยสติ ชื่อว่า เป็นผู้มีสติ เพราะเป็นผู้กำจัดธรรมทั้งหลายที่เป็นข้าศึกต่อสติ ธรรมที่เป็นข้าศึกต่อสติ คือ ความรัก ความโกรธ ความโลภเป็นต้น เมื่อกิเลสเหล่านี้เกิดขึ้นแก่บุคคลใด บุคคลนั้นย่อมขาดสติหลงลืมนึกไม่ได้ว่า อะไรผิด อะไรถูก อะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ ชื่อว่า เป็นผู้มีสติ เพราะเป็นผู้ไม่หลงลืมธรรมทั้งหลายที่เป็นนิมิต เครื่องกำหนดหมายของสติ

ชื่อว่า เป็นผู้มีสติ เพราะเป็นผู้อยู่ด้วยสติ ชื่อว่า เป็นผู้มีสติ เพราะเป็นผู้คล่องแคล่วด้วยสติ ชำนาญในการนึกได้ ชื่อว่า เป็นผู้มีสติ เพราะเป็นผู้ไม่หวนกลับจากสติ คือไม่หลง ๆ ลืม ๆ

ชื่อว่า เป็นผู้มีสติ เพราะระลึกถึงอนุสสติ ๑๐ อย่างใดอย่างหนึ่ง คือ พุทธานุสสติ เป็นต้น

ผู้มีสติ ไม่อยู่ปราศจากสติ ย่อมล่วงพ้นตัณหาอันชื่อว่า วิสัตติกาในโลกเสียได้ ความหมายว่า บุคคลผู้มีสติ ย่อมข้าม ล่วงเลยตัณหา ชื่อว่า วิสัตติกาในโลกนี้ เพราะฉะนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสว่า :- ผู้ใดย่อมเว้นขาดจากกามทั้งหลาย เหมือนบุคคลผู้กลัวความตาย จึงหลบหลีกงูพิษ หรือใช้เท้าเหยียบหัวงูไว้ ทำให้มันไม่อาจกัดได้ ผู้นั้นเป็นผู้มีสติ ย่อมล่วงพ้นตัณหาอันชื่อว่า วิสัตติกาในโลกเสียได้

คำว่า มีสติสัมปชัญญะ มักมาคู่กัน พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ในทีฆนิกาย สีลขันธวรรคว่า ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ย่อมทำความรู้สึกตัวในการก้าวไป การถอยกลับ การแล การเหลียว การคู้เข้า การเหยียดออก การทรงสังฆาฏิ ทรงบาตร และจีวร การฉัน การดื่ม การเคี้ยว การลิ้มชิมรส การถ่ายอุจจาระปัสสาวะ ย่อมทำความรู้สึกตัวในการเดิน การยืน การนั่ง การหลับ การตื่น การพูด การคิด ภิกษุชื่อว่า เป็นผู้ประกอบด้วยสติสัมปชัญญะ ด้วยประการดังกล่าวมานี้ ผู้หลง ๆ ลืม ๆ เรียกว่า ผู้ไม่มีสติ ผู้นึกได้ว่า เราจะต้องทำสิ่งใด ทำเวลาใด แล้วทำสิ่งนั้นเสร็จตามเวลาที่กำหนด เรียกว่า ผู้มีสติ ผู้มักหลงลืม ไม่มีสติ ก็ฝึกให้มีสติได้ เช่นเรามักลืมว่า เราวางสิ่งของไว้ตรงไหน ก็ฝึกมีสติรู้ตัวในขณะวาง และฝึกตนเองให้วางของใช้ให้เป็นที่ หรือก่อนจะออกจากบ้าน ให้หันกลับมาดูทุกอย่างก่อนแล้วจึงออกจากบ้าน ก่อนลงจากรถหันมาดูก่อนแล้วจึงจากไป ฝึกจิตให้อยู่กับกิริยาบถ เพื่อจะได้ไม่ล้ม ข้อระวังสำหรับผู้สูงอายุจำไว้ว่า อย่ารีบ ถ้ารีบจะลืมทุกสิ่งที่ตั้งใจไว้ หรือไม่ก็พลาดหกล้มได้ บางครั้งก็คิดเอาเองไม่ทันฟังความก่อน เช่นเห็นคนที่เคยทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดซ้ำ ๆ กันจนเคยชิน วันอื่นพอเห็นคนนั้นเดินมาเอ่ยปากพูด ก็คิดปรุงแต่งเอาเองว่าเขาจะทำสิ่งนั้นอีก ไม่ทันฟังให้จบความ ความคุ้นเคยจนชินบางครั้งก็

ทำให้ผิดพลาดได้

สติมีความระลึกได้เป็นลักษณะ ทำหน้าที่ไม่หลงลืมเป็นกิจ มีผลในการควบคุมจิตเป็นเหตุเครื่องปรากฏ ธรรมคือสติและสัมปชัญญะทั้ง ๒ นี้ มีอุปการะ คือ นำประโยชน์เกื้อกูลมาให้ในที่ทั้งปวง เหมือนความไม่ประมาท มีอุปการะในกิจทั้งหลาย มีการบำเพ็ญศีลเป็นต้น

ธรรมดาว่า ปัญญาพิจารณาเห็นธรรมะ เว้นจากสติย่อมมีไม่ได้ ด้วยเหตุนั้น พระผู้มีพระ ภาคเจ้าจึงตรัสไว้ในสังยุตตนิกาย มหาวารวรรค ว่า ภิกษุทั้งหลาย เรากล่าวว่า สติจำปรารถนาในที่ทั้งปวง เพราะฉะนั้นในที่นี้จึงตรัสว่า ภิกษุย่อมพิจารณาเห็นกายในกายอยู่

ความไม่ประมาทมีความหมายหลายนัย

ความไม่ประมาท คือ เมื่อกิจที่ควรทำมีอยู่ บุคคลใดพึงทำกิจนั้น ผู้นั้นทำกิจที่ควรทำนั้นสำเร็จแล้ว บุคคลนั้นจึงชื่อว่า เป็นผู้ไม่ประมาทในกิจนั้น ๆ

ในมงคลสูตร อธิบายความไม่ประมาทไว้ว่า

[๒๔๐] ธรรมอย่างหนึ่งเป็นข้าศึกแก่ความประมาท ชื่อว่า ความไม่ประมาท ความประมาทและความไม่ประมาททั้ง ๒ นั้น อาการคือความมัวเมา ชื่อว่า ความประมาท จริงอยู่ พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า ความประมาทและความไม่ประมาททั้ง ๒ นั้น ความประมาท คือ การปล่อย การส่งเสริม การปล่อยจิตไปในกายทุจริต ในวจีทุจริต หรือในมโนทุจริต หรือในกามคุณ ๕ ชื่อว่า ความประมาท

อีกอย่างหนึ่ง การไม่ทำความเคารพ การไม่ทำติดต่อ ความประพฤติย่อหย่อน หมดความพอใจ ความทอดธุระ ความไม่ตั้งมั่น ความ

ไม่ประกอบเนือง ๆ ไม่เจริญ ไม่ทำให้มาก ในการบำเพ็ญกุศลธรรม ชื่อว่า ความประมาท ความประมาทเลินเล่อ มัวเมา เช่นนี้ ชื่อว่า ความประมาท

ความไม่ประมาท โดยเนื้อความ เป็นชื่อแห่งสติอันตั้งมั่นอยู่เป็นนิตย์

ผู้ไม่ประมาท มีคำอธิบายว่า ผู้ประกอบด้วยการบำเพ็ญ กุศลธรรมติดต่อกัน ด้วยความไม่ประมาท ผู้ใด ตั้งอยู่ในความประมาท คือ ในความอยู่ปราศจากสติ ไม่พอกพูนลักษณะความไม่ประมาท พึงทราบว่า ผู้นั้นไม่มีความเคารพในความไม่ประมาท

[๖๘] ผู้ไม่ประมาท ย่อมถอนลูกศรเสียได้ ความหมายว่า ลูกศร คือ กิเลส ๗ อย่าง มี ราคะ โทสะ โมหะ มานะ ทิฐิ ความเศร้าโศก ความสงสัย ลูกศรเหล่านี้ ผู้ใดละได้แล้ว ตัดขาดแล้ว สงบได้แล้ว ระงับได้แล้ว ทำให้ไม่ควรเกิดขึ้นอีก เผาแล้วด้วยไฟ คือ ปัญญาญาณ ผู้นั้นเรียกว่า เป็นผู้ถอนลูกศรเสียได้ คือ ปล่อย สละคืน ลูกศรเสียได้แล้ว เป็นผู้หมดความอยาก ดับเย็นแล้ว เสวยสุข มีตนดุจพรหมอยู่ เพราะฉะนั้น จึงชื่อว่า เป็นผู้ถอนลูกศรเสียแล้ว

คำว่า เป็นผู้ไม่ประมาท คือ เป็นผู้ทำด้วยความเอื้อเฟื้อ ทำติดต่อ ทำไม่หยุด มีความประพฤติไม่ย่อหย่อน ไม่ปลงฉันทะ ไม่ทอดธุระ ในกุศลธรรมทั้งหลาย

ความไม่ประมาท คือ ความพอใจ ความพยายาม ความอุตสาหะ ความเป็นผู้ขยัน ความเป็นผู้ไม่ถอยกลับ ความเป็นผู้มีสติมีสัมปชัญญะ ความเพียรเป็นเครื่องเผากิเลสให้เร่าร้อน ความเพียรอันสูงสุด ความตั้งใจ ความประกอบเนือง ๆ

ความไม่ประมาท ในสิกขา ๓ ว่า เราพึงทำศีลที่ยังไม่บริบูรณ์ให้บริบูรณ์ เราพึงทำสมาธิที่ยังไม่บริบูรณ์ให้บริบูรณ์ เราพึงทำปัญญาที่ยังไม่บริบูรณ์ให้บริบูรณ์ หรือพึงอนุเคราะห์ศีล สมาธิ ปัญญาที่บริบูรณ์ในที่นั้น ๆ ให้บริบูรณ์ยิ่งขึ้นด้วยปัญญา

ความไม่ประมาท คือความพอใจ ความพยายาม ความอุตสาหะในกุศลธรรมว่า เราพึงทำวิมุตติ ธรรมเป็นเครื่องหลุดพ้น ที่ยังไม่บริบูรณ์ให้บริบูรณ์ เราพึงทำวิมุตติญาณทัสสนะ ปัญญาเห็นธรรมเป็นเครื่องหลุดพ้น ที่ยังไม่บริบูรณ์ให้บริบูรณ์ หรือพึงอนุเคราะห์วิมุตติที่บริบูรณ์ในที่นั้น ๆ ให้บริบูรณ์ยิ่งขึ้นด้วยปัญญา

ความไม่ประมาทคือ ความพอใจ ความพยายาม ความอุตสาหะในอริยะสัจ ๔ ว่า เราพึงกำหนดรู้ทุกข์ที่ยังไม่ได้กำหนดรู้ เราพึงละกิเลสทั้งหลายที่ยังละไม่ได้ เราพึงเจริญมรรคที่ยังไม่เจริญ หรือพึงทำให้แจ้งซึ่งนิโรธที่ยังไม่แจ้ง โดยอุบายนั้น ๆ

[๒๔๔] ความประมาทย่อมเป็นไปเพื่อความเกิดขึ้นแห่งอกุศลธรรม และเพื่อความเสื่อม แห่งกุศลธรรม; ความไม่ประมาทย่อมเป็นไปเพื่อความเกิดขึ้นแห่งกุศลธรรม และเพื่อความเสื่อมแห่งอกุศลธรรม ด้วยเหตุนั้น ในฉัฏฐวรรคแห่งเอกนิบาตอังคุตตร ๑ นิกาย พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย เราพิจารณาแล้ว ไม่เห็นธรรมอย่างอื่น อันเป็นเหตุเกิดขึ้นแห่งอกุศลธรรมทั้งหลาย ที่ยังไม่เกิดขึ้น เป็นเหตุเสื่อมแห่งกุศลธรรมทั้งหลาย ที่เกิดขึ้น เหมือนความประมาทนี้ เมื่อบุคคลประมาทแล้ว อกุศลธรรมทั้งหลายที่ยังไม่เกิด ก็เกิดขึ้น และกุศลธรรมทั้งหลายที่เกิดขึ้นแล้วย่อมเสื่อมไป” และตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย เราพิจารณาแล้วไม่เห็นธรรมอย่างอื่น อันเป็นเหตุเกิดขึ้นแห่งกุศลธรรมทั้งหลาย ที่ยังไม่

เกิดขึ้น เป็นเหตุเสื่อมแห่งอกุศลธรรมทั้งหลายที่เกิดขึ้นแล้ว เหมือนความไม่ประมาทนี้ เมื่อบุคคลไม่ประมาทแล้ว กุศลธรรมทั้งหลาย ที่ยังไม่เกิดย่อมเกิดขึ้น และอกุศลธรรมทั้งหลาย ที่เกิดขึ้นแล้วย่อมเสื่อมไป”

[๑๔๓] ความไม่ประมาท เป็นปัจฉิมโอวาส ความว่า พระผู้มีพระภาคเจ้า รับสั่งกะภิกษุทั้งหลายในเวลาใกล้นิพพานว่า ภิกษุทั้งหลาย บัดนี้ เราขอเตือนพวกเธอว่า สังขารทั้งหลายมีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา พวกเธอจงทำกิจทั้งปวง ให้ถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาทเถิด นี้เป็นพระปัจฉิมวาจาของพระตถาคต

อนึ่ง ในอัปปมาทวรรค ธรรมบทความว่า ความไม่ประมาท เป็นทางไม่ตาย ความประมาท เป็นทางแห่งความตาย

จริงอยู่ ความไม่ประมาท มีอุปการะมาก ในกุศลธรรมทั้งหลาย โดยความหมายว่า ไม่มีโทษ การทำศีลให้บริบูรณ์ การสำรวมอินทรีย์ ความเป็นผู้รู้จักประมาณในโภชนาหาร การประกอบความเพียร การเจริญสมาธิวิปัสสนา จะเกิดขึ้นได้ก็ด้วย ความไม่ประมาท

เพราะเหตุนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้า เมื่อจะทรงเปรียบด้วยรอยเท้าช้างเป็นต้นจึงตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย สัตว์ไม่มีเท้าและสัตว์มีเท้า มีประมาณเพียงใด บัณฑิตย่อมกล่าวพระตถาคตว่า เป็นเลิศกว่าสัตว์เหล่านั้น ภิกษุทั้งหลาย ฉันนั้น กุศลธรรมเหล่าใดเหล่าหนึ่ง กุศลธรรมเหล่านั้นทั้งหมด มีความไม่ประมาทเป็นที่ประชุมลง บัณฑิตย่อมกล่าวความไม่ประมาทว่า เป็นยอดแห่งธรรมเหล่านั้น

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัส ความไม่ประมาทไว้ใน อัปปมาทสูตร อังคุตตรนิกาย จาตุกกนิบาตว่า ความไม่ประมาทโดยฐานะ ๔ ประการ

[๑๑๖] บุคคล ควรทำความไม่ประมาทโดยฐานะ ๔ ประการ คือ

๑. บุคคลจงละกายทุจริต เจริญกายสุจริต และอย่าประมาทในการละกายทุจริต ในการเจริญกายสุจริตนั้น

๒. บุคคลจงละวจีทุจริต เจริญวจีสุจริต และอย่าประมาทในการละวจีทุจิต ในการเจริญวจีสุจริตนั้น

๓. บุคคลจงละมโนทุจริต เจริญมโนสุจริต และอย่าประมาทในการละมโนทุจริต ในการเจริญมโนสุจริตนั้น

๔. บุคคลจงละมิจฉาทิฐิ เจริญสัมมาทิฐิ และอย่าประมาทในการละมิจฉาทิฐิ ในการเจริญสัมมาทิฐินั้น

ในกาลใด บุคคลละกายทุจริต เจริญกายสุจริต ละวจีทุจริต เจริญวจีสุจริต ละมโนทุจริต เจริญมโนสุจริต ละมิจฉาทิฐิ เจริญสัมมาทิฐิ ได้แล้ว ในกาลนั้น บุคคลย่อมไม่กลัวต่อความตาย อันจะมีในภายหน้า

ในอัปปมาทสูตร อังคุตตรนิกาย ทสกนิบาต พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้อีกว่า ความไม่ประมาทเป็นยอดของกุศลธรรมทั้งหมด ความว่า

[๑๕] ภิกษุทั้งหลาย สัตว์ทั้งหลายมีประมาณเท่าใด ไม่มีเท้าและมีเท้าทั้งหลาย มีรูปก็ดี ไม่มีรูปก็ดี มีสัญญาก็ดี ไม่มีสัญญาก็ดี มีสัญญาก็ไม่ใช่ ไม่มีสัญญาก็ไม่ใช่ พระตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า บัณฑิตกล่าวว่า เป็นยอดของสัตว์เหล่านั้น ฉันใด ภิกษุทั้งหลาย กุศลธรรมเหล่าใดเหล่าหนึ่ง ก็ฉันนั้นเหมือนกัน กุศลธรรมเหล่านั้นทั้งหมด มีความไม่ประมาทเป็นต้นเหตุ ประชุมลงในความไม่ประมาท ความไม่ประมาทบัณฑิตกล่าวว่า เป็นยอดของกุศลธรรมเหล่านั้น.

ภิกษุทั้งหลาย รอยเท้าของสัตว์ทั้งหลายที่เที่ยวไปบนแผ่นดินเหล่าใดเหล่าหนึ่ง รอยเท้าเหล่านั้นทั้งหมด ย่อมถึงความรวมลงในรอยเท้าช้าง รอยเท้าช้าง ชาวโลกกล่าวว่า เป็นยอดของรอยเท้าเหล่านั้นเพราะเป็นรอยเท้าใหญ่ ฉันใด ภิกษุทั้งหลาย กุศลธรรมเหล่าใดเหล่าหนึ่งก็ฉันนั้นเหมือนกัน กุศลธรรมเหล่านั้นทั้งหมด มีความไม่ประมาทเป็นต้นเหตุ ประชุมลงในความไม่ประมาท ความไม่ประมาท บัณฑิตกล่าวว่าเป็นยอดของกุศลธรรมเหล่านั้น ภิกษุทั้งหลาย กลอนเหล่าใดเหล่าหนึ่งของเรือนยอด กลอนเหล่านั้นทั้งหมด ไปหายอด น้อมไปสู่ยอด รวมที่ยอด ยอดของเรือนชาวโลกกล่าวว่า เป็นยอดของกลอนเหล่านั้น ฉันใด ภิกษุทั้งหลาย กุศลธรรมเหล่าใดเหล่าหนึ่ง ก็มีความไม่ประมาทเป็นต้นเหตุ ฉันนั้นเหมือนกัน

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ใน อัปปมาทวรรค ขุททกนิกาย คาถาธรรมบท ว่าด้วยความไม่ประมาทและความประมาทว่า

[๑๒] ความไม่ประมาทเป็นเหตุแห่งความไม่ตาย ความประมาทเป็นเหตุแห่งความตาย ผู้ไม่ประมาทชื่อว่าย่อมไม่ตาย ผู้ประมาทแล้ว ผู้นั้นย่อมเป็นเหมือนคนตายแล้ว บัณฑิตรู้ความนั่นโดยแปลกกันแล้ว ตั้งอยู่ในความไม่ประมาท บันเทิงอยู่ในความไม่ประมาท ยินดีในธรรมเป็นที่โคจรของพระอริยะทั้งหลาย บัณฑิตผู้ไม่ประมาทเหล่านั้น มีความเพ่ง มีความเพียรเป็นไปติดต่อ บากบั่นมั่นคงเป็นนิตย์ เป็นนักปราชญ์ ย่อมถูกต้องพระนิพพาน อันเป็นแดนเกษมจากโยคะอันยอดเยี่ยม

ยศย่อมเจริญโดยยิ่งแก่คนผู้มีความขยันมีสติ มีการงานสะอาด มีปกติใคร่ครวญแล้ว จึงทำสำรวมแล้ว เลี้ยงชีพโดยธรรม และไม่ประมาท

ผู้มีปัญญา พึงทำเกาะที่พึ่ง ที่ห้วงน้ำท่วมทับไม่ได้ ด้วยความเพียร ด้วยความไม่ประมาท ด้วยความระวัง และด้วยการฝึกตน

พวกคนพาลผู้มีปัญญาทราม ย่อมประกอบเนือง ๆ ซึ่งความประมาท ส่วนผู้มีปัญญาย่อมรักษาความไม่ประมาทได้เหมือนทรัพย์อันประเสริฐ ท่านทั้งหลาย อย่าตามประกอบความประมาท อย่าตามประกอบความเชยชิดด้วยความยินดีในกาม เพราะว่า ผู้ไม่ประมาท เพ่งพินิจอยู่ ย่อมบรรลุสุขอันไพบูลย์

เมื่อใดบัณฑิตบรรเทาความประมาทด้วยความไม่ประมาท เมื่อนั้นบัณฑิตนั้น ขึ้นสู่ปัญญาสูง เพียงดังปราสาท ไม่เศร้าโศก ย่อมพิจารณาเห็นหมู่สัตว์ผู้มีความเศร้าโศก ปราชญ์ย่อมพิจารณาเห็นคนพาลทั้งหลายได้ เหมือนบุคคลผู้ยืนอยู่บนยอดเขา มองเห็นคนผู้ยืนอยู่บนพื้นดินได้ฉะนั้น

ผู้มีปัญญาดี เมื่อคนทั้งหลายประมาทแล้ว ไม่ประมาท เมื่อคนทั้งหลายหลับแล้ว ตื่นอยู่โดยมาก ย่อมละบุคคลผู้มีปัญญาทรามไปเสีย ดุจม้าตัวมีฝีเท้าเร็ว ละทิ้งม้าตัวไม่มีกำลังไปฉะนั้น

ท้าวมฆวะถึงความเป็นผู้ประเสริฐกว่าเทพยดาทั้งหลาย เพราะความไม่ประมาท บัณฑิตทั้งหลายย่อมสรรเสริญความไม่ประมาท ความประมาท นักปราชญ์ติเตียนทุกเมื่อ

ภิกษุยินดีแล้วในความไม่ประมาท หรือมีปกติเห็นภัยในความประมาท ย่อมเผาสังโยชน์ทั้งละเอียดและหยาบไป ดุจไฟเผาเชื้อน้อยและมากหมดไปฉะนั้น

ภิกษุยินดีแล้วในความไม่ประมาท มีปกติเห็นภัยในความประมาท ไม่ควรเพื่ออันเสื่อม จากมรรคและผล ตั้งอยู่แล้วในที่ใกล้แห่งพระนิพพานทีเดียว

บรรยายธรรมะ ในขุททกนิกาย มหานิทเทส พอสมควรแก่เวลา ขอจบการบรรยายธรรมะไว้แต่เพียงนี้

๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๗

ศรัทธาเป็นเบื้องต้นแห่งกุศล
น้อมใจตนเชื่อพระรัตนตรัย
มีหิริโอตตัปปะเกิดในใจ
ความเพียรช่วยให้ละบาปได้
ตั้งใจเล่าเรียนยิ่งเกิดปัญญา
คบหามิตรดีมีแต่ความเจริญ

พระธรรมวชิรนายก (ปรีชา อภิวณฺโณ ป.ธ.๙)
วัดราชบุรณราชวรวิหาร (วัดเลียบ) กรุงเทพมหานคร

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาค
อรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

สังเวชนียสถาน ๔ ตำบล

ในกาลใกล้จะปรินิพพานแห่งพระผู้มีพระภาคเจ้า ท่านพระอานนท์กราบทูลพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า ***"ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ เมื่อก่อนพวกภิกษุผู้อยู่จำพรรษาในทิศทั้งหลาย ย่อมมาเพื่อเฝ้าพระตถาคต พวกข้าพระองค์ย่อมได้เห็น ได้เข้าไปนั่งใกล้ภิกษุเหล่านั้นผู้ให้เจริญใจ ก็โดยกาลล่วงไปแห่งพระผู้มีพระภาคเจ้า พวกข้าพระองค์จักไม่ได้เห็น จักไม่ได้เข้าไปนั่งใกล้พวกภิกษุผู้ให้เจริญใจ พระพุทธเจ้าข้า"***

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสตอบว่า ***ดูก่อนอานนท์ สังเวชนียสถาน ๔ แห่งเหล่านี้ เป็นที่ควรเห็นของกุลบุตรผู้มีศรัทธา สังเวชนียสถาน ๔ แห่ง เป็นไฉน ?*** คือ

๑. สังเวชนียสถานอันเป็นที่ควรเห็นของกุลบุตรผู้มีศรัทธา ด้วยมาตามระลึกว่าพระตถาคตประสูติในที่นี้ *(ลุมพินีวันระหว่างกรุงกบิลพัสดุ์-เทวทหะ)*

๒. สังเวชนียสถานอันเป็นที่ควรเห็นของกุลบุตรผู้มีศรัทธา ด้วยมาตามระลึกว่าพระตถาคตตรัสรู้อนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณในที่นี้ *(พุทธคยา กรุงราชคฤห์)*

๓. สังเวชนียสถานอันเป็นที่ควรเห็นของกุลบุตรผู้มีศรัทธา ด้วยมาตามระลึกว่าพระตถาคตทรงยังอนุตตรธรรมจักรให้เป็นไปในที่นี้ *(สารนาถ กรุงพาราณสี)*

๔. สังเวชนียสถานอันเป็นที่ควรเห็นของกุลบุตรผู้มีศรัทธา ด้วยมาตามระลึกว่าพระตถาคตเสด็จปรินิพพานแล้ว ด้วยอนุปาทิเสสนิพพานธาตุในที่นี้ *(สาลวโนทยาน กรุงกุสินารา)*

สังเวชนียสถาน ๔ แห่งนี้แล เป็นที่ควรเห็นของกุลบุตรผู้มีศรัทธา

"ดูก่อนอานนท์ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา จักมาด้วยความเชื่อว่า พระตถาคตประสูติในที่นี้ก็ดี พระตถาคตตรัสรู้อนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณในที่นี้ก็ดี พระตถาคตทรงยังอนุตตรธรรมจักรให้เป็นไปในที่นี้ก็ดี พระตถาคตเสด็จปรินิพพานแล้วด้วยอนุปาทิเสสนิพพานธาตุในที่นี้ก็ดี ก็ชนเหล่าใดเหล่าหนึ่ง เที่ยวจาริกไปยังเจดีย์ มีจิตเลื่อมใสแล้ว จักทำกาละลง ชนเหล่านั้นทั้งหมด เบื้องหน้าแต่ตายเพราะกายแตก จักเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์..."

(มหาปรินิพพานสูตร ทีฆนิกาย มหาวรรค)

คำบูชาสถานที่ตรัสรู้ ณ พุทธคยา

เราทั้งหลาย ได้มาถึงสถานที่ใด และกำลังชุมนุมกันอยู่ ณ สถานที่ใด สถานที่นี้ คือ ที่ตรัสรู้ขององค์สมเด็จพระผู้มีพระภาค อรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ของเราทั้งหลาย สถานที่นี้ เป็นที่มงคลอันสูงสุด

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า เป็นที่ควรเห็น ชวนให้เกิดสังเวช แห่งกุลบุตรผู้มีศรัทธา ฯ

ก็ ณ ที่นี้แล พระผู้มีพระภาคเจ้าของเราทั้งหลาย เมื่อทรงแสวงหาโมกขธรรมอยู่ ได้เสด็จประทับนั่ง ณ โคนต้นพระศรีมหาโพธิพฤกษ์นี้ ในวันวิสาขปูรณมี เพ็ญเดือน ๖ ทรงตั้งปฏิญญาแน่วแน่ในพระหฤทัยว่า **ถึงแม้เนื้อและเลือด ในสรีระจะเหือดแห้งไปจนสิ้น เหลือแต่หนังเอ็น กระดูกก็ตามที หากไม่ได้บรรลุพระสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว จักไม่ลุกจากบัลลังก์นี้เป็นอันขาด** ทรงตั้งความเพียรอย่างเข้มแข็งเด็ดเดี่ยวเยี่ยงมหาบุรุษ ลุปฐมยามแห่งราตรีนั้น ก็ทรงได้บรรลุ**ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ** คือ ทรงระลึกชาติในหนหลังได้ เป็นอนันตสังสารกัป ในมัชฌิมยามทรงบรรลุ**จุตูปปาตญาณ** คือ ทรงได้ทิพพจักษุ เห็นสัตว์ทั้งหลายจุติอุบัติยังภพภูมิต่าง ๆ ด้วยกรรมต่าง ๆ

ในปัจฉิมยาม ทรงหยั่งพระญาณลงในปัจจยาการ พิจารณาความเป็นไปของชีวิตแห่งสัตว์ทั้งหลายในสังสารวัฏฏ์ ทรงทราบความเป็นเหตุและผลเท่านั้นที่เป็นไป ทรงแทงตลอดอริยสัจจ์ ๔ พร้อมกับอรุณรุ่ง ทรงได้บรรลุ**พระสัพพัญญุตญาณ**อันประเสริฐยอดเยี่ยม ที่พระองค์ทรงมีพระทัยมุ่งหมาย บำเพ็ญพระบารมีมา สิ้นเวลาถึง ๔ อสงไขย กำไรแสนมหากัป ทรงบรรลุถึงความเป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธะ ผู้ตรัสรู้เองโดยชอบ เป็นผู้ประเสริฐเลิศในโลกกับทั้งเทวโลก มารโลกและพรหมโลก ฯ

ก็โดยที่พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงได้ตรัสรู้ ณ ที่นี้ จึงกล่าวได้ว่า ณ ที่นี้แล เป็นที่พระพุทธเจ้าได้เสด็จอุบัติขึ้นในโลกฯ และโดยที่พระพุทธองค์ทรงได้ตรัสรู้พระธรรม ณ สถานที่นี้ จึงนับว่าพระธรรมก็ได้บังเกิดขึ้นในโลก ณ ที่นี้เช่นกัน ฯ

การที่เราทั้งหลาย แม้จะอยู่ ณ แว่นแคว้นแดนไกล แต่ก็มิได้ย่อท้อต่อความยากลำบากส่วนตนมีประการต่าง ๆ ได้พร้อมใจกันมายังสถานที่นี้ ด้วยดวงจิตเลื่อมใสในพระรัตนตรัย นับว่าเป็นการได้ลาภที่ได้โดยยาก ดังนั้น เราทั้งหลาย เมื่อได้มาถึงสถานที่อันเป็นมงคลสูงสุด ควรแก่การบูชาอย่างยิ่งเช่นนี้แล้ว กุศลจะเกิดขึ้นโดยประการใด และศรัทธาของเราทั้งหลาย จะจำเริญเพิ่มพูนขึ้นโดยประการใด ก็ควรได้น้อมใจให้เวลาล่วงไปโดยประการนั้น ๆ

ณ บัดนี้ ขอเชิญชวนเราทั้งหลาย พร้อมกันสำรวมจิต น้อมรำลึกถึงคุณของพระรัตนตรัย โดยนัยแห่งพระพุทธคุณ พระธรรมคุณและพระสังฆคุณว่า **"อิติปิ โส ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ...สฺวากฺขาโต ภควตา ธมฺโม...**และ **สุปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ..."** เป็นต้น เดินประทักษิณพระสถูป และต้นพระศรีมหาโพธิเบื้องหน้าเรานี้ ๓ รอบ พร้อมด้วยเครื่องสักการบูชาแด่พระรัตนตรัยเหล่านี้

ขอให้การบูชาของเราทั้งหลายนี้ จงเป็นไปเพื่อความบริบูรณ์แห่งไตรสิกขา เพื่อความสิ้นสุดแห่งสังสารวัฏฏ์ และขอให้สัตว์ทั้งหลาย จงได้มีส่วนแห่งบุญกิริยานี้ด้วย ขอจงมีจิตโสมนัสยินดี ร่วมอนุโมทนา และมีตนถึงความสุข ไม่มีทุกข์ ไม่มีเวร ไม่มีความเบียดเบียนซึ่งกันและกัน สมดั่งเจตนาแห่งการอุทิศของเราทั้งหลายทั่วกัน เทอญ ฯ

คำบูชาต้นพระศรีมหาโพธิ์และพระแท่นวัชรอาสน์

ข้าแต่พระผู้มีพระภาคเจ้าผู้เจริญ ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ได้จาริกตามรอยบาทของพระศาสดา มาถึงแล้ว ณ โพธิมณฑล อันเป็น

ที่ประดิษฐานแห่งบริโภคเจดีย์ คือ **อัสสัตถพฤกษ์**อันเป็นต้นไม้ที่พระพุทธเจ้าประทับนั่งตรัสรู้ จึงขนานนามว่า **ต้นพระศรีมหาโพธิ์** พร้อมทั้งบัลลังก์ที่พระองค์ทรงนั่งแล้วชำนะมาร ด้วยพระมนัสอันมั่นคงเด็ดเดี่ยวประดุจเพชร จึงตรัสรู้อนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ ในอรุณรุ่งแห่งวันวิสาขปุณณมี ดิถีที่ ๑๕ พระบัลลังก์แห่งบุรุษใจเพชรนี้ จึงได้ชื่อว่า **พระแท่นวัชรอาสน์** หรือเรียกขานอีกนามหนึ่งว่า **อปราชิตโพธิบัลลังก์** เป็นบัลลังก์ที่ยังมารทั้งปวงให้พ่ายแพ้ไป

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมบูชาโดยยิ่ง แด่พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า พร้อมทั้งพระธรรม ที่พระองค์ได้ตรัสไว้ดีแล้ว และพระอริยสงฆ์สาวกผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ด้วยเครื่องสักการะทั้งหลายเหล่านี้ อันจัดสรรมาอย่างดีแล้ว ด้วยศรัทธา วิริยะอุตสาหะ เพื่อยังปราโมทย์ ปีติให้บังเกิดขึ้น อันจะเป็นปัจจัยแก่ความสงบกายสงบใจ *(ปัสสัทธิ)* ความสุขกายสุขใจและความตั้งมั่นแห่งใจ *(สมาธิ)* เพื่อความรู้เห็นตามความเป็นจริง *(ยถาภูตญาณทัสสนะ)* ซึ่งอริยสัจธรรม ที่พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสรู้แล้ว

ขอให้การบูชา ด้วยอามิสบูชา แห่งข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายนี้ จงมีผลมากมีอานิสงส์มาก จงเป็นปัจจัยแก่การปฏิบัติบูชา และเพื่อถึงปฏิเวธอันเป็นที่สุดแห่งพรหมจรรย์ เป็นที่สุดแห่งทุกข์โดยพลันด้วย เทอญ ฯ

คำบูชาพระพุทธเมตตา

วันทามิ อิมัง พุทธะเมตตาปะฏิมัง, อิมัสมิง คะยาสีเส ปูชาระเห สักการะภูเต, พุทธะเจติเย สุปะติฏฐิตัง

อิมินา ปะนะ วันทามาเนนะ, มา เม ทะลิททิยัง, อะหุ พะหุชะนานัง ปิโย โหมิ, มะนาโป สาธุ โน ภันเต, อิเมหิ สักกาเรหิ อะภิปูชะยามิ

ข้าพเจ้าขอกราบไหว้บูชา พระพุทธเมตตาปฏิมานี้ ซึ่งประดิษฐาน ตั้งมั่นดีแล้ว ในองค์พระพุทธเจดีย์ ที่คยาสีสะประเทศนี้ อันเป็นสถานที่ ควรแก่เครื่องบูชาสักการะ

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าขอน้อมบูชาโดยยิ่ง ด้วยเครื่อง สักการะเหล่านี้ด้วยการกราบไหว้บูชานี้ ขอความเป็นผู้ขัดสนด้วยอริย-ทรัพย์ อย่าได้มีแก่ข้าพเจ้าเลย ขอให้ข้าพเจ้า เป็นที่รักเป็นที่พอใจของ คนทั่วไป เพราะได้อบรมเมตตาไว้ด้วยดี

ขอให้ข้าพเจ้าเจริญด้วยไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา เป็น ผู้มีสัมมาทิฏฐิ ได้ศรัทธาตั้งมั่นในพระรัตนตรัย ใฝ่ใจในการกระทำกิจ ๑๖ อย่าง ในพระพุทธศาสนา ได้บรรลุอภิสมัย อันเป็นความตรัสรู้ใน อริยสัจจ์ ๔ โดยกาลไม่เนิ่นช้าด้วย เทอญ ฯ

คำบูชาอนิมิสเจดีย์

พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงบรรลุสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว ในวัน วิสาขปุณมี ดิถีที่ ๑๕ ประทับนั่งขัดสมาธิ เสวยวิมุตติสุขตลอดสัปดาห์ ทรงพิจารณาธรรมอันสุขุมที่พระองค์แทงตลอดแล้ว ทรงรำพึงว่า ***เมื่อเรา แสวงหา เสาะหา ค้นหาธรรมนี้หนอ ล่วงไปถึง ๔ อสงไขย ยิ่งด้วย แสนกัป ภายหลังเรานั่งเหนือบัลลังก์นี้ จึงยังกิเลส ๑,๕๐๐ ให้สิ้นไป แล้ว แทงตลอดได้***

เทวดาบางเหล่าเกิดความปริวิตกขึ้นว่า พระผู้มีพระภาคเจ้า ยังไม่เสด็จลุกขึ้น ธรรมที่กระทำความเป็นพระพุทธเจ้า แม้อย่างอื่น ยังมีอยู่อีกหรือหนอ ? พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงทราบความสงสัยของพวกเทวดา เพื่อกำจัดความปริวิตกของเทวดาเหล่านั้น จึงเสด็จเหาะขึ้นไปบนอากาศ ทรงแสดงยมกปาฏิหาริย์ เสด็จลงแล้ว ประทับยืนทาง ด้านทิศเหนือ (ทิศอุดร) เฉียงไปทางทิศตะวันออก (ทิศปราจีน) ทรงลืมพระเนตร แลดูพระอปราชิตบัลลังก์ และต้นโพธิ์พฤกษ์ อันเป็นสถานที่บรรลุผลแห่งพระบารมี ที่ทรงสะสมมาตลอด ๔ อสงไขย ยิ่งด้วยแสนกัป ทรงดำริว่า ***สัพพัญญุตญาณ เราแทงตลอดแล้ว ณ บัลลังก์นี้หนอ*** ทรงแลดูพระอปราชิตบัลลังก์ ด้วยพระเนตรอันไม่กระพริบ ทรงยับยั้งอยู่สิ้นสัปดาห์หนึ่ง สถานที่นี้ จึงได้ชื่อว่า ***อนิมิสเจดีย์***

ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอนอบน้อมบูชา ***อนิมิสเจดีย์*** อันเป็นที่ควรแก่การสักการะ ควรน้อมระลึกถึง ซึ่งผลแห่งความเพียรและบารมีทั้งปวง ที่พระพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญมาแล้ว เราทั้งหลาย จักน้อมประพฤติตามพระพุทธจริยา เพื่อบรรลุผลอันเป็นที่น่าปรารถนา คือ ความตรัสรู้ตามพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และเหล่าพระอริยสาวก ในกาลอันใกล้นี้ ด้วยการนอบน้อมบูชาแด่พระรัตนตรัยนี้ ขอให้ข้าพเจ้าทั้งหลาย เป็นผู้ใคร่ในการอบรมไตรสิกขา เพื่อกระทำที่สุดแห่งทุกข์ ได้สมดั่งมโนรสทุกประการด้วยเทอญฯ

คำบูชารัตนจังกมเจดีย์

เมื่อสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ประทับยืนทอดพระเนตร พระอปราชิตบัลลังก์และต้นโพธิ์พฤกษ์ โดยไม่กะพริบพระเนตร ตลอด

สัปดาห์หนึ่งแล้ว ทรงจงกรมในที่รัตนจงกรม อันยาวไปทางทิศเบื้องหน้า (ปุรัตถิมทิศ) และทิศเบื้องหลัง (ปัจฉิมทิศ) เสด็จดำเนินไปมา ระหว่างพระอปราชิตบัลลังก์กับอนิมิสเจดีย์ ทรงยับยั้งอยู่ตลอดสัปดาห์หนึ่ง สถานที่นี้ จึงได้ชื่อว่า ***รัตนจังกมเจดีย์***

ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอนอบน้อมบูชาสักการะ แด่***พระรัตนจังกมเจดีย์*** อันเป็นที่เสด็จจงกรมเป็นครั้งแรก ของพระผู้มีพระภาคเจ้า นับเป็นบริโภคเจดีย์อีกอย่างหนึ่ง ที่พึงกราบไหว้บูชา เพื่อน้อมระลึกถึงคุณของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ทรงเปี่ยมด้วยพระมหากรุณา พร้อมทั้งพระธรรมซึ่งเป็นธรรมอันดี และความปฏิบัติดีของพระอริยสงฆ์

ขอให้การนอบน้อมบูชา แด่พระรัตนตรัยของข้าพเจ้าทั้งหลาย จงเป็นพลวปัจจัย ให้ข้าพเจ้าทั้งหลาย อย่าได้ถึงความทุกข์กายทุกข์ใจ ให้ได้ถึงความปราโมทย์และปีติ มีความสงบกายและใจ (ปัสสัทธิ) ประสพแต่ความสุขกายสุขใจ (สุข) ให้มีจิตตั้งมั่นในกุศลธรรม (สมาธิ) ได้รู้เห็นธรรมตามความเป็นจริง (ยถาภูตญาณทัสสนะ) ขอให้เบื่อหน่าย คลายกำหนัดในอุปาทานขันธ์ ๕ เพื่อความพ้นจากสรรพทุกข์ด้วย เทอญ ฯ

คำบูชารัตนฆรเจดีย์

เรือนแก้ว ที่พิจารณาพระอภิธรรม ๗ คัมภีร์

เทวดาผู้เป็นสัมมาทิฏฐิได้เนรมิตเรือนแก้ว ในปัจฉิมทิศอันเป็นทิศเบื้องหลังจากรัตนจงกรมเจดีย์นั้น พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า ประทับนั่งขัดสมาธิ ณ เรือนแก้วนี้ ทรงพิจารณาพระอภิธรรมปิฎกโดยพิสดาร โดยเฉพาะ ***สมันตมหาปัฏฐานอนันตนัย*** ทรงยับยั้งอยู่ตลอดสัปดาห์หนึ่ง

สถานที่นี้ จึงได้ชื่อว่า ***รัตนฆรเจดีย์***

ในพระอภิธรรม ๗ คัมภีร์นั้น เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงพิจารณาธรรมสังคณีปกรณ์ รัศมีทั้งหลายก็มิได้ซ่านออกไปจากพระสรีระ เมื่อพิจารณาวิภังคปกรณ์ ธาตุกถา ปุคคลบัญญัติ กถาวัตถุปกรณ์ และยมกปกรณ์ รัศมีทั้งหลาย ก็มิได้ซ่านออกไปจากพระสรีระ แต่เมื่อใดทรงก้าวลงสู่ปัฏฐานมหาปกรณ์ เริ่มพิจารณาว่า **เหตุปจฺจโย อารมฺมณ-ปจฺจโย...อวิคตปจฺจโย...**เมื่อนั้น สัพพัญญุตญาณของพระผู้มีพระภาคเจ้าผู้พิจารณา***สมันตปัฏฐาน ๒๔*** โดยความเป็นอันเดียวกัน ย่อมได้โอกาสในมหาปกรณ์นี้แหละ เปรียบเหมือนปลาใหญ่ ชื่อว่า ***ติมิรปิงคละ*** ย่อมได้โอกาสโดยความเป็นอันเดียวกัน ในมหาสมุทรอันลึก ๘๔,๐๐๐ โยชน์นั่นแหละ ฉันใด พระสัพพัญญุตญาณก็ฉันนั้นเหมือนกัน ย่อมได้โอกาสในมหาปกรณ์ โดยความเป็นอันเดียวกันนั่นแหละ

เมื่อพระศาสดา ทรงพิจารณาธรรมอันละเอียดสุขุมตามความสบาย ด้วยพระสัพพัญญุตญาณ ซึ่งมีโอกาสอันได้แล้วอย่างนี้ ***พระฉัพพรรณรังสี*** (รัศมี ๖ ประการ) คือ ***นีละ*** (เขียวเหมือนดอกอัญชัน) ***ปีตะ*** (เหลืองเหมือนหรดาล) ***โลหิตะ*** (แดงเหมือนตะวันอ่อน) ***โอทาตะ*** (ขาวเหมือนแผ่นเงิน) ***มัญเชฏฐะ*** (สีหงสบาทเหมือนดอกหงอนไก่) ***ประภัสสร*** (เลื่อมพรายเหมือนแก้วผลึก) ก็ซ่านออกจากพระสรีระ

พื้นแห่งท้องฟ้า ได้เป็นราวกะว่า เต็มด้วยดอกอัญชันกระจายอยู่ทั่วไป เหมือนดารดาษด้วยดอกสามหาว หรือกลีบอุบลเขียว เหมือนขั้วตาลประดับด้วยแก้วมณีที่แกว่งไปมา และเหมือนแผ่นวัตถุสีเขียวเข้มที่ขึงออก ด้วยสามารถแห่งรัศมีสีเขียว อันแผ่ออกไปแล้วจาก**พระเกศา พระมัสสุ**ทั้งหลาย และจากที่สีเขียวแห่ง**พระเนตรทั้งสอง**

ทิศาภาคทั้งหลายย่อมรุ่งโรจน์ เหมือนโสรจสรงด้วยน้ำทองคำ เหมือนแผ่แผ่นทองคำออกไป เหมือนย้อมด้วยจุณแห่งผงขมิ้น และเหมือนเรียงรายด้วยดอกกรรณิการ์ ด้วยอำนาจแห่งรัศมีสีเหลือง อันซ่านออกแล้วจาก**พระฉวีวรรณ** และจากที่มีสีเหลืองแห่ง**พระเนตรทั้งสอง**

ทิศาภาคทั้งหลาย โชติช่วงแล้ว เหมือนย้อมด้วยจุณแห่งชาด เหมือนรดด้วยน้ำครั่งที่สุกดีแล้ว เหมือนคลุมด้วยผ้ากัมพลแดง เหมือนเรียงรายด้วยดอกชัยพฤกษ์ ดอกทองกวาวและดอกชบา ด้วยสามารถแห่งรัศมีสีแดงอันขจายออกแล้วจาก**พระมังสะ พระโลหิต** และที่สีแดงแห่ง**พระเนตรทั้งสอง**

ทิศาภาคทั้งหลายสว่างไสวแล้ว เหมือนเกลื่อนกล่นด้วยขีรธาราที่เทออกจากหม้อเงิน เหมือนเพดานแผ่นเงินที่เขาขึงไว้ เหมือนขั้วตาลเงินที่แกว่งไปมา เหมือนดารดาษด้วยดอกคล้า ดอกโกมุท ดอกย่างทราย ดอกมะลิวัลย์ ดอกมะลิซ้อนเป็นต้น ด้วยสามารถแห่งรัศมีสีขาว อันเปล่งออกแล้วจาก**พระอัฐิ**ทั้งหลาย **พระทนต์**ทั้งหลาย และจากที่สีขาวแห่ง**พระเนตรทั้งสอง**

ส่วน***พระรัศมีสีหงสบาท*** และ***เลื่อมประภัสสร*** ก็ซ่านออกจากส่วนแห่งพระสรีระนั้น ๆ พระฉัพพรรณรังสีเหล่านั้น เปล่งรัศมีออกแล้วจับมหาปฐพีอันหนาทึบ ถึง ๒๔๐,๐๐๐ โยชน์ ได้เป็นเหมือนก้อนทองคำที่เขาขจัดมลทินแล้ว พระรัศมีทั้งหลายเจาะทะลุแผ่นดินลงไปจับน้ำในภายใต้ น้ำซึ่งรองแผ่นดิน หนาถึง ๔๘๐,๐๐๐ โยชน์ ได้เป็นเหมือนทองคำที่ไหลคว้างออกจากเบ้าทอง พระรัศมีเหล่านั้นเจาะน้ำลงไปจับลม ลมที่หนา ๙๖๐,๐๐๐ โยชน์ ได้เป็นเหมือนแท่งทองคำที่ยกขึ้นแล้ว พระรัศมีทั้งหลายเจาะลมแล้วแล่นไปสู่อัชชฎากาศ คือ อากาศเวิ้งว้างภายใต้

ส่วนในเบื้องบน พระรัศมีทั้งหลายพุ่งขึ้นไป แล้วจับอยู่ที่สวรรค์ชั้นจาตุมหาราชิกา เจาะแทงตลอดจาตุมหาราชิกาไปจับชั้นดาวดึงส์ จากนั้นก็ไปยามา ดุสิต นิมมานรดี ปรนิมมิตวสวัตดี จากนั้นก็ไปสู่พรหมโลก ๙ ชั้น จากนั้นก็ไปเวหัปผลา จากนั้นก็ไปปัญจสุทธาวาส จับอรูปทั้ง ๔ แทงตลอดอรูปทั้ง ๔ แล้วแล่นไปสู่อัชชฎากาศ

ในส่วนเบื้องขวา พระรัศมีแล่นไปสู่โลกธาตุทั้งหลาย อันหาที่สุดมิได้ ในที่ทั้งหลายมีประมาณเท่านี้ ไม่มีรัศมีพระจันทร์ในพระจันทร์ ไม่มีรัศมีพระอาทิตย์ในพระอาทิตย์ ไม่มีรัศมีดวงดาวในดวงดาวทั้งหลาย ไม่มีรัศมีของเทวดาทั้งหลาย ในที่ทั้งปวง คือ ที่อุทยาน วิมาน ต้นกัลปพฤษ์ทั้งหลาย ที่สรีระทั้งหลาย ที่อาภรณ์ทั้งหลาย ถึงท้าวมหาพรหมผู้สามารถแผ่แสงสว่างไปสู่โลกธาตุติสหัสสี และมหาสหัสสี ก็ได้เป็นเหมือนหิ่งห้อยในเวลาพระอาทิตย์ขึ้น พระจันทร์ พระอาทิตย์ ดวงดาว อุทยาน วิมาน ต้นไม้กัลปพฤกษ์ของเทพ ก็ปรากฏเพียงเป็นการกำหนดเท่านั้น

สถานที่มีประมาณเท่านี้ ได้เป็นที่ท่วมทับ ปกคลุมแล้วด้วยรัศมีของพระพุทธเจ้าทั้งนั้น พระฤทธิ์แม้นี้ มิใช่ฤทธิ์เกิดจากการอธิษฐาน มิใช่ฤทธิ์เกิดจากภาวนาของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย แต่เมื่อพระโลกนารถทรงพิจารณาธรรมอันละเอียดสุขุม พระโลหิตก็ผ่องใส วัตถุรูปก็ผ่องใส พระฉวีวรรณก็ผ่องใส วรรณธาตุมีจิตเป็นสมุฏฐานตั้งอยู่ไม่หวั่นไหว ในประเทศประมาณ ๘๐ ศอกโดยรอบ พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงพิจารณา ***สมันตมหาปัฏฐานอนันตนัย*** โดยลักษณะนี้ ตลอด ๗ วัน....

ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายบูชาสักการะ แด่***รัตนฆรเจดีย์*** ที่พระสัมพุทธเจ้า ทรงพิจารณาพระสมันตมหาปัฏฐาน อันเป็น***อนันตะ***ด้วยพระพุทธญาณอันเป็น***อนันตะ*** ขอนอบน้อมบูชาสักการะ แด่พระ

สัทธรรม อันมีคุณเป็น***อนันตะ*** ขอประณตน้อมบูชาสักการะ แด่พระอริยสงฆ์สาวก ผู้ทรงคุณอันเป็น***อนันตะ*** ด้วยสักการบูชาของข้าพเจ้าทั้งหลายนี้ ขอจงมีผลมาก มีอานิสงส์มาก จงเป็นพลวปัจจัย ให้ข้าพเจ้าทั้งหลาย อย่าได้มีโรคคือกิเลสทั้งหลาย อย่าได้มีเวรคืออกุศลธรรมทั้งหลาย อย่าได้มีภัยคืออุปาทานขันธ์ ๕ และอย่าได้มีทุกข์คือวัฏฏะต่อไปด้วย เทอญ ฯ

คำบูชาพระคันธกุฎี ณ ยอดเขาคิชฌกูฏ

เราทั้งหลาย ถึงพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์ใดเป็นสรณะ พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์ใด เป็นศาสดาของเราทั้งหลาย และเราทั้งหลายชอบใจธรรมของพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์ใด ***พระผู้มีพระภาคเจ้าของเราทั้งหลายพระองค์นั้น ทรงเป็นพระอรหันต์ ตรัสรู้เองโดยชอบ ถึงพร้อมด้วยวิชชาและจรณะ เสด็จดำเนินไปดีแล้ว ทรงรู้แจ้งโลก ทรงเป็นสารถีฝึกบุรุษไม่มีผู้อื่นยิ่งกว่า ทรงเป็นพระศาสดาของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย ทรงเป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานด้วยธรรม ทรงจำแนกธรรมสั่งสอนสัตว์ ฯ***

ด้วยแรงศรัทธา ความเพียรและความอดทนของเราทั้งหลาย ได้พาเราทั้งหลายมาถึงพระคันธกุฎี ที่ประทับของพระผู้มีพระภาค อรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้เป็นเอกอัครบุคคลในโลกพร้อมทั้งเทวโลก ผู้สมควรแก่การกราบไหว้ บูชาสักการะ ด้วยเครื่องสักการะอันเลิศ อันประเสริฐทั้งหลาย

ข้าพเจ้าทั้งหลายขอนอบน้อมบูชา แด่พระผู้มีพระภาค อรหันต

สัมมาสัมพุทธเจ้า พร้อมทั้งพระธรรมและพระสงฆ์ ด้วยเครื่องสักการะเหล่านี้ อันมีธูป เทียน พวงมาลา บาตร ผ้าไตรจีวร ธงฉัพพรรณรังสี และผ้าอันมีสีทอง ซึ่งควรแก่พระรูปกายอันประดุจทองของพระผู้มีพระภาคเจ้า พร้อมทั้งเครื่องสักการะทั้งหลายเหล่าอื่น อันยกขึ้นบูชาแล้ว

ขอน้อมบูชาแด่***พระสัพพัญญุตญาณ พระอนาวรณญาณ พระทศพลญาณ พระเวสารัชชญาณ พระมหากรุณาสมาปัตติญาณ พระบริสุทธิคุณ และพระพุทธคุณทั้งปวง ของพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น พร้อมด้วยพระธรรม อันพระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสไว้ดีแล้ว และพระอริยสงฆ์สาวก ผู้ทรงคุณอันบรรลุแล้ว ผู้ตรัสรู้อริยสัจจ์ตามพระทศพลศาสดา***

ขอให้การนอบน้อมบูชาสักการะ แด่พระรัตนตรัยของข้าพเจ้าทั้งหลาย จงเป็นพลว ปัจจัย เป็นอุปนิสสัยที่มีกำลัง ให้ข้าพเจ้าทั้งหลาย มีความเจริญงอกงามทั้งทางโลกและทางธรรม อย่าได้มีอุปสรรคใด ๆ ในการดำเนินชีวิต ไร้โรคาพยาธิทั้งทางกายและทางใจ ขอให้มีอุปนิสสัยแห่งพระนิพพาน อันเป็นที่สุดทุกข์ในวัฏฏสงสารด้วยเทอญ ฯ

ราตรีของผู้ตื่นอยู่นั้น นาน โยชน์หนึ่งของผู้ล้าแล้ว ไกล
สงสารของคนพาลทั้งหลาย ยาว

คำบูชาถ้ำสุกรขาตา ณ เขาคิชฌกูฏ

วันทามะ ภันเต ภะคะวา, อิมัง คิชฌะกูฏะปัพพะ ตะปาเท, สุกะระขาตะคุหัง ยัตถาคะโตมุหะ, อิธะ โข ปะนะ ภะคะวา, เวทะนาปะริคคะหะสุตตัง เทเสสิ, ยัง สุตฺวา สารีปุตโต อะระหัตตัง, สัจฉิกาสิ

ภาคิเนยโย จัสสะ ปะริพพาชะโก, โสตาปัตติผะเล ปะติฏฐะหิ ฯ

สาธุ โน ภันเต, อิเมหิ สักกาเรหิ อะภิปูชะยามะ, สฺวากขาตัญจะ นะมามะ, อัมฺหากัง ทีฆะรัตตัง, ปะระมัตถายะ มัคคะหิตายะ ผะละสุขายะ ฯ

ข้าแต่พระผู้มีพระภาคเจ้าผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ได้มาถึงแล้ว ณ ***ถ้ำสุกรขาตา*** *ขอน้อมถวายอภิวาท สถานที่อันพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงแสดงธรรม ชื่อ**เวทนาปริคคหสูตร** แก่**ท่านทีฆนขปริพพาชก** ผู้เป็น**หลานชายของท่านพระสารีบุตรเถระ** เป็นเหตุให้ท่านพระสารีบุตรผู้เป็นอัครสาวกได้บรรลุอรหัตตผล และท่านทีฆนขปริพพาชกได้บรรลุเป็นพระโสดาบัน*

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอน้อมบูชาโดยยิ่ง ด้วยเครื่องสักการะเหล่านี้ ขอน้อมบูชาระลึกถึงพระธรรมที่ทรงแสดงไว้ดีแล้ว

ขอน้อมนมัสการกราบไหว้ แด่พระอริยสงฆ์ มีท่านพระสารีบุตรเถระและท่านทีฆนขะเป็นเบื้องต้น ด้วยการนอบน้อมสักการะแด่พระรัตนตรัยอันควรบูชายิ่งโดยส่วนเดียว ขอจงเป็นปัจจัยให้ข้าพเจ้าทั้งหลาย เจริญมั่นคงด้วย**ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ** และ**ปัญญา** เป็นผู้บริบูรณ์สม่ำเสมอด้วยอินทรีย์ทั้ง ๕ อันเป็นโลกียะจนถึงโลกุตระในที่สุด

ตราบใด ที่ข้าพเจ้าทั้งหลาย ยังต้องเวียนว่ายไปในวัฏฏสงสาร ขอให้อย่าได้เกิดในอบายภูมิ ให้ได้เกิดในประเทศอันสมควร ได้คบกัลยาณมิตร เป็นผู้มีจิตอ่อนโยนว่าง่าย อย่าได้สมาคมกับปาปมิตร ขอให้ได้ฟังพระสัทธรรม เป็นผู้มีสัมมาทิฏฐิ ห่างไกลจากมิจฉาทิฏฐิ ตั้งตน

ไว้ชอบ ประกอบแต่กุศล ขอให้ได้ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม เพื่อรู้แจ้งโลกุตรธรรม เพื่อความพ้นจากโลกเถิด

ขอให้การบูชาสักการะนี้ของข้าพเจ้าทั้งหลาย จงเป็นไปเพื่อ ***ปรมัตถประโยชน์คือพระนิพพาน เพื่อเกื้อกูลคืออริยมรรค เพื่อความสุขคืออริยผลอันเป็นวิมุตติสุข*** *แก่ข้าพเจ้าทั้งหลายตลอดกาลนาน เทอญ ฯ*

คำบูชาพระเวฬุวันมหาวิหาร พระนครราชคฤห์

เราทั้งหลายตั้งใจรอคอยกาลใดอยู่ บัดนี้ กาลนั้นมาถึงแล้วฯ เราทั้งหลายเป็นพุทธศาสนิกชน เป็นพุทธมามกะด้วยกันทั้งสิ้น แม้จะอยู่ ณ แดนไกล แต่ด้วยความเคารพเลื่อมใสอย่างแรงกล้าในพระรัตนตรัย คือ พระพุทธรัตนะ พระธรรมรัตนะ พระสังฆรัตนะ กระตุ้นให้จิตเกิดอุตสาหะขึ้น ก็ได้มีฉันทะเป็นอันเดียวกัน พร้อมใจกันเดินทางมาร่วมชุมนุมอยู่ ณ สถานที่นี้ ด้วยความมีใจปลาบปลื้มเบิกบาน เสมือนเมื่อพระพุทธองค์ยังทรงพระชนม์อยู่ที่ภิกษุทั้งหลายซึ่งอยู่ ณ ทิศทั้งสี่ เมื่อออกพรรษาปวารณาแล้ว ต่างก็มากันแม้จากที่ไกล เพื่อเฝ้าสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ณ ที่ซึ่งพระองค์ประทับอยู่ ฉะนั้น ฯ

ก็ ณ สถานที่ใด อันพระเจ้าพิมพิสาร ผู้เป็นพระราชาธรรมิกราช เป็นใหญ่ในดินแดนแคว้นมคธ ผู้บรรลุเป็นพระอริยสาวกโสดาบัน ทรงน้อมถวายพระราชอุทยานแด่สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า เพื่อสร้างเป็นอารามแห่งแรกในพระพุทธศาสนา พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงรับและประทับจำพรรษา ทรงยังมหาชนให้ดำรงอยู่ในทางสวรรค์และทาง

นิพพาน ทรงยังเทวดาและมนุษย์ทั้งหลายนับจำนวนไม่ได้ ให้ได้ดื่มซึ่งอมตรส ให้ได้ล่วงพ้นห้วงน้ำแห่งวัฏฏะ อันเป็นมหากันดาร สถานที่นั้นก็ได้แก่ **พระเวฬุวนาราม** ที่เราทั้งหลาย มาชุมนุมพร้อมกันอยู่ในขณะนี้ ฯ

เป็นลาภอันประเสริฐอย่างยิ่งของเราทั้งหลายแล้วหนอ ที่เราทั้งหลาย แม้จะอยู่ ณ ประเทศแดนไกล แต่ด้วยบุญหนหลังกระตุ้นเตือน ก็ได้มายังประเทศนี้ และเมื่อถึงกาลอันสมควร ก็ได้พร้อมกันมายังสถานอันเป็นมงคล เป็นที่เสด็จประทับของพระพุทธองค์เช่นนี้ ได้มาชุมนุมพร้อมกัน บูชาด้วยเครื่องสักการะ อยู่ ณ พระวิหารเวฬุวัน ที่เสด็จประทับของพระพุทธองค์ เมื่อยังทรงพระชนม์อยู่อย่างนี้ ฯ

เมื่อเราทั้งหลายระลึกอยู่เช่นนี้ ความปลื้มปีติก็จะเกิดขึ้น เมื่อปีติเกิดขึ้น จิตก็ผ่องใส และเมื่อจิตผ่องใส ก็จะเป็นไปเพื่ออบรมอินทรีย์ ๕ อันมี**ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา** ให้เจริญพอกพูนยิ่งขึ้น

ขอให้เราทั้งหลายมนสิการ กำหนดซึ่งพุทธานุสสติ ธัมมานุสสติ สังฆานุสสติ ทำประทักษิณพระอุเทสิกเจดีย์ บริเวณพระวิหารเวฬุวัน ที่เสด็จประทับของพระผู้มีพระภาคเจ้านี้ ๓ รอบ และบูชาพระรัตนตรัยด้วยเครื่องสักการะเหล่านี้ ฯ

ขอให้การนอบน้อมบูชา แด่พระรัตนตรัยอันประเสริฐสูงสุดในไตรภพ จงเป็นปัจจัยให้ข้าพเจ้าทั้งหลาย มีศรัทธาตั้งมั่นในพระรัตนตรัยยิ่งขึ้น เป็นผู้มีศีลงาม มีสัมมาทิฏฐิ ที่ตรง เชื่อกรรมและผลของกรรม และสามารถกระทำที่สุดแห่งทุกข์ได้โดยพลัน เทอญ ฯ

คำบูชานาลันทามหาวิหาร

ที่ประสูติและปรินิพพานของพระธรรมเสนาบดีสารีบุตร

วันทามะ ภันเต ภะคะวา, อิมัง นาลันทามะหาวิหารัง, ยัตถาคะโตมฺหิ, ยะหัง สารีปุตโต ชาโต เจวะ ปะรินิพพุโต จะ, โส กิระ กะตัญญูกะตะเวทิตายะ สะมันนาคะตัตตา, นิพพานะสะมะเย สัญชาติเทสัง ปัจจาคันตฺวา, มาตะรัง โสตาปัตติผะเล ปะติฏฐาเปตฺวา, อะรุณุคคะมะเนเยวะ ชาตะวาระเก นิพพุโต ฯ สาธุ โน ภันเต, อิเมหิ สักกาเรหิ อะภิปูชะยามะ, สฺวากขาตัญจะ นะมามะ, อัมฺหากัง ทีฆะรัตตัง, ปะระมัตถายะ มัคคะหิตายะ ผะละสุขายะ ฯ

ข้าแต่พระผู้มีพระภาคเจ้าผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ได้ดำเนินตามรอยบาทของพระศาสดา มาถึงแล้ว ณ ***นาลันทามหาวิหาร*** *ที่พระพุทธเจ้าทรงเคยแสดงพระธรรม เมื่อยังเป็นเมืองนาลันทา ทั้งยังเป็นที่เกิดและที่ปรินิพพาน ของพระอัครสาวกผู้มีนามว่า* ***พระธรรมเสนาบดีสารีบุตร*** *ผู้เลิศอย่างยอดเยี่ยมด้วยปัญญา และเปี่ยมด้วยความกตัญญู คือ ได้เทศนาโปรดนางสารีผู้มารดา ให้ได้เสวยวิมุตติรส บรรลุโสดาปัตติผล ในเวลารุ่งอรุณ และเป็นบุญสถานที่ชุมนุมแห่งพระสงฆ์ ผู้ใคร่ศึกษาในพระธรรมวินัยของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ฯ*

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอน้อมบูชาโดยยิ่ง ด้วยเครื่องสักการะเหล่านี้ ขอน้อมบูชาระลึกถึงพระธรรมที่ทรงแสดงไว้ดีแล้ว **ขอน้อมนมัสการกราบไหว้ แด่พระอริยสงฆ์ มีท่านพระธรรมเสนาบดีสารีบุตรเถระเป็นเบื้องต้น** ด้วยการนอบน้อมสักการะแด่พระรัตนตรัยอันควรบูชายิ่งโดยส่วนเดียว ขอจงเป็นปัจจัยให้ข้าพเจ้าทั้งหลาย เจริญ

ตั้งมั่นด้วยดีใน**สติปัฏฐาน ๔** ได้อบรมดีแล้วใน**โพชฌงค์ ๗** เพื่อความบริบูรณ์แห่ง**อริยมรรคมีองค์ ๘**

ตราบใด ที่ข้าพเจ้ายังไม่พ้นไปจากวัฏฏสงสาร ขอให้ข้าพเจ้าได้กระทำกุศลทุกประการ เพื่อเป็น**ปุพเพกตปุญญตา** ขอให้เกิดใน**ปฏิรูปเทส** อันมีพระรัตนตรัย มี**อัตตสัมมาปณิธิ**ที่มั่นคง อย่าได้คบคนพาล ให้ได้คบแต่บัณฑิต และได้บูชาผู้ที่ควรแก่การบูชาอันสูงสุด ให้ได้ฟังพระสัทธรรม ทรงธรรมทรงวินัย ได้เป็นพหูสูต

*ขอให้การบูชาสักการะนี้ของข้าพเจ้าทั้งหลาย จงเป็นไปเพื่อ **ปรมัตถประโยชน์คือพระนิพพาน เพื่อเกื้อกูลคืออริยมรรค เพื่อความสุขคืออริยผลอันเป็นวิมุตติสุข** แก่ข้าพเจ้าทั้งหลายตลอดกาลนานเทอญ ฯ*

คำบูชาเสาหินพระเจ้าอโศกมหาราช
วัดอโศการาม เมืองปาฏลีบุตร

เราทั้งหลาย ได้จาริกจากปัจจันตชนบท มาสู่ชมพูทวีปอันเป็นพุทธภูมิ เป็นแดนดินถิ่นที่เกิดของมหาบุรุษทั้งหลาย มีพระพุทธเจ้าพระปัจเจกพุทธเจ้า เหล่าพระสาวก และพระเจ้าจักรพรรดิ์เป็นต้น เป็นบุญลาภของเราทั้งหลายแล้วหนอ ที่ได้ดำเนินตามรอยบาทของพระศาสดา มาจนถึงวัดอโศการามแห่งนี้ ที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเคยเสด็จมาประทับ ณ อาคารรับรอง อันชาวบ้านปาฏลิคามอาราธนาแล้ว ทรงแสดง***โทษ ๕ ประการของศีลวิบัติ และอานิสงส์ ๕ ประการของศีลสัมปทา*** ทรงฉันภัตตาหาร อันสุนีธะและวัสสการพราหมณ์ ผู้เป็นมหา

อำมาตย์ของพระเจ้าอชาตศัตรู ผู้ได้รับพระบัญชาให้มาสร้างเมืองในปาฏลิคาม แล้วนิมนต์พระพุทธเจ้าเพื่อฉันพร้อมด้วยภิกษุสงฆ์

พระพุทธเจ้าทรงพยากรณ์กับท่านพระอานนท์ว่า **"ดูก่อนอานนท์ เมืองนี้ยังเป็นที่ชุมนุมของอารยชนอยู่ตราบใด ยังเป็นทางผ่านของพ่อค้าอยู่ตราบใด จักเป็นนครชั้นเลิศ ชื่อปาฏลีบุตร เป็นที่แก้ห่อสินค้า ดูก่อนอานนท์ นครปาฏลีบุตรจักมีอันตราย ๓ อย่าง คือ จากไฟ ๑ จากน้ำ ๑ หรือ ด้วยแตกสามัคคี ๑"**

บัดนี้ เราทั้งหลาย ได้มาร่วมประชุมกัน ณ วัดอโศการาม เมืองปาฏลีบุตร ซึ่งพระเจ้าอโศกมหาราช ผู้ทรงมีพระราชศรัทธาอย่างมหาศาล ทรงสละพระราชทรัพย์นับ ๑๐๐ โกฏิ สร้างไว้ พร้อมด้วยวิหาร ๘๔,๐๐๐ ทั่วชมพูทวีป เพื่อบูชาพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พร้อมทั้งพระธรรมและพระสงฆ์

แม้ว่าพระเจ้าอโศกมหาราช จะทรงมีพระราชศรัทธามากเพียงใด แม้ว่าวิหาร ๘๔,๐๐๐ มีอโศการามเป็นประมุข จะตั้งมั่นแข็งแรงเพียงใด แม้ว่าพระศาสนาในครานั้น จะเจริญรุ่งเรืองมากเพียงใด และแม้ว่าพระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้ทรงคุณล้นเลิศประเสริฐสุดเพียงใด **สังขารทั้งหลายย่อมไม่เที่ยงหนอ มีความเกิดขึ้นและเสื่อมไปเป็นธรรมดา มีความแปรปรวนไปเป็นธรรมดา มีความดับไปเป็นธรรมดา การเข้าไปสงบระงับดับสังขารเหล่านั้นแล เป็นบรมสุข**

ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอนอบน้อมบูชาเสาศิลาของพระเจ้าอโศกมหาราช อันเป็นเครื่องหมายแห่งพระพุทธศาสนา เป็นนิมิตแห่งพระรัตนตรัย ด้วยเครื่องสักการบูชาเหล่านี้ อันน้อมมาตั้งไว้เฉพาะหน้า

แล้ว ขอให้การน้อมบูชาแด่พระรัตนตรัยของข้าพเจ้าทั้งหลาย จงเป็นพลวปัจจัยให้ข้าพเจ้าทั้งหลายได้อบรมไตรสิกขา ได้เห็นแจ้งวิสังขารธรรม เพื่อดับสังขารธรรม อันเป็นที่ตั้งแห่งกองทุกข์โดยพลันด้วย เทอญ ฯ

คำบูชาพระบรมสารีริกธาตุกูฏาคารศาลา
ป่ามหาวัน เมืองเวสาลี

วันทามะ ภันเต ภะคะวา, อิมัง เวสาลิยัง มะหาวะเน กูฏาคาระสาลัง, ยัตถาคะโตมหะ, อิธะ โข ปะนะ ภะคะวา, มะหาปะชาปะติยา โคตะมิยา, ปัญจะสะตานัญจะ สากิยานีนัง ภิกขุนูปะสัมปะทัง, อะนุชานันโต เอตะทะโวจะ อะนุชานามิ ภิกขะเว, ภิกขูหิ ภิกขุนิโย อุปะสัมปาเทตุนติ ฯ

วันทามะ อิมัง ปะระมะสารีริกะธาตุเจติยัง, ยัตถะ อะโสเกนะ มะหาราเชนะ, สะกะละชัมพุทีเป ภะคะวะโต ธาตุโย, อาหะราเปตวา นิธาปิตา ฯ

สาธุ โน ภันเต, อิเมหิ สักกาเรหิ อะภิปูชะยามะ, สุวากขาตัญจะ นะมามะ, อัมหากัง ทีฆะรัตตัง, ปะระมัตถายะ มัคคะหิตายะ ผะละสุขายะ ฯ

ข้าแต่พระผู้มีพระภาคเจ้าผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ได้ดำเนินตามรอยบาทของพระศาสดา มาถึงแล้ว ***ณ กูฏาคารศาลา ป่ามหาวัน*** *เมืองเวสาลีแห่งนี้ ณ ที่นี้แล พระผู้มีพระภาคเจ้า เมื่อจะทรงอนุญาตให้พระนางมหาปชาบดีโคตมี และเหล่าเจ้าหญิงศากยะ ๕๐๐ ให้ได้บวช*

เป็นภิกษุณี จึงได้ตรัสว่า ***ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ตถาคตอนุญาตภิกษุบวชให้ภิกษุณีได้ ฯ***

ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขออภิวาทกราบไหว้พระมหาเจดีย์ อันเป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ ของพระผู้มีพระภาคเจ้าแห่งนี้ ที่พระเจ้าอโศกมหาราชทรงมีพระราชโองการ ให้อัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุทั่วชมพูทวีป มาบรรจุไว้ในพระมหาเจดีย์นี้

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอน้อมบูชาโดยยิ่ง ด้วยเครื่องสักการะเหล่านี้ ขอน้อมบูชาระลึกถึงพระธรรมที่ทรงแสดงไว้ดีแล้ว **ขอน้อมนมัสการกราบไหว้ แด่พระอริยสงฆ์ มีพระนางมหาปชาบดีโคตมีเถรี และเหล่าภิกษุณีสากิยานี ๕๐๐ เป็นเบื้องต้น** ด้วยการนอบน้อมสักการะแด่พระรัตนตรัย อันควรบูชายิ่งโดยส่วนเดียว ขอจงเป็นปัจจัยให้ข้าพเจ้าทั้งหลาย ได้อิทธิฤทธิ์ด้วย**อิทธิบาท ๔** มีความพากเพียรในการละอกุศลและเจริญกุศล ด้วย**สัมมัปปธาน ๔** พร้อมทั้งอบรม**อินทรีย์ ๕ พละ ๕**

ตราบใด ที่ข้าพเจ้ายังต้องเวียนว่ายอยู่ในวัฏฏสงสาร ขอให้ข้าพเจ้า**อาจหาญ**แกล้วกล้าในการเจริญกุศล เป็น**ผู้ตรง**และ**ซื่อตรง**ด้วยดี เป็น**ผู้ว่าง่าย อ่อนโยน**และ**ไม่เย่อหยิ่ง** เป็น**ผู้สันโดษ เลี้ยงง่าย**และมี**กิจทางโลกน้อย** แต่มากด้วยกิจทางธรรม จนกว่าจะสำเร็จกิจในอริยสัจจ์ คือ กำหนดรู้ทุกข์ด้วย**ปริญญากิจ** ละสมุทัยด้วย**ปหานกิจ** ทำให้แจ้งนิโรธด้วย**สัจฉิกาตัพพกิจ** อบรมเจริญมรรคด้วย**ภาวนากิจ** ฯ

ขอให้การบูชาสักการะนี้ของข้าพเจ้าทั้งหลาย จงเป็นไปเพื่อ ***ปรมัตถประโยชน์คือพระนิพพาน เพื่อเกื้อกูลคืออริยมรรค เพื่อความ***

สุขคืออริยผลอันเป็นวิมุตติสุข *แก่ข้าพเจ้าทั้งหลายตลอดกาลนาน เทอญ ฯ*

คำบูชาสถานที่เสด็จปรินิพพาน ณ กุสินารา

เราทั้งหลาย ถึงพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์ใดว่าเป็นสรณะ และพระผู้มีพระภาค อรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์ใด เมื่อทรงเป็นพระโพธิสัตว์อยู่ ณ ภพดุสิต ได้รับการอ้อนวอนจากเหล่าเทวดาในหมื่นจักรวาล ซึ่งได้พากันมากราบทูลร้องขอว่า ***ข้าแต่พระองค์ผู้แกล้วกล้า กาลนี้เป็นกาลสมควรสำหรับพระองค์ ขอจงทรงอุบัติในพระครรภ์ของพระมารดา จงตรัสรู้อมตธรรม ยังเหล่ามนุษย์และเทวดา ให้ล่วงพ้นโอฆะสงสารด้วยเถิด*** ดังนี้

อาศัยความการุณย์ในหมู่สัตว์ ทรงรับคำอ้อนวอนแล้ว จุติจากเทวโลกนั้น ทรงถือปฏิสนธิในพระครรภ์ของพระพุทธมารดา เมื่อล่วงไปสิบเดือน ก็ประสูติจากพระครรภ์แห่งพระมารดา เมื่อมีพระชันษา ๒๙ ได้ทรงสละจักรพรรดิราชสมบัติ อันพระองค์จักพึงได้ภายในเวลา ๗ วัน เสด็จออกสู่มหาภิเนษกรมณ์ ทรงบำเพ็ญเพียรอย่างแรงกล้าสิ้นเวลา ๖ ปี จึงทรงได้บรรลุพระสัพพัญญุตญาณ ณ ประเทศสถานโพธิมณฑล ใกล้ฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา ณ ตำบลชื่อว่าอุรุเวลา

แล้วได้ทรงแสดงปฐมเทศนา คือ **พระธัมมจักกัปปวัตตนสูตร** แก่พระภิกษุปัญจวัคคีย์ ณ **ป่าอิสิปตนะมฤคทายวัน** ใกล้เมืองพาราณสี ทรงให้ท่านเหล่านั้นได้ดื่มซึ่งอมตรส ให้ดำรงอยู่ในความเป็นพระภิกษุสาวก และเมื่อทรงได้พระอรหันตสาวก ๖๐ รูปแล้ว ก็ทรงส่งท่านเหล่า

นั้น ให้จาริกไปประกาศสัจธรรมในทั่วทุกทิศ พระองค์เองเสด็จกลับไปยังอุรุเวลา ทรงบำเพ็ญพุทธกิจ เสด็จจาริกเทศนาพร่ำสอน ณ คามนิคมและชนบทราชธานีต่าง ๆ สิ้นเวลาถึง ๔๕ ปี

ทรงยังเวไนยสัตว์ทั้งหลาย ต่างโดยเป็น พระราชา มหาอำมาตย์ พราหมณ์ เศรษฐี คหบดี กุฎุมพี พ่อค้า ทาสกรรมกรและชาวไร่ ชาวนาเป็นต้น มีจำนวนเกินที่จะนับได้ ให้ได้รู้ธรรม ให้ดำรงอยู่ในทางสวรรค์และทางนิพพาน ทรงยังโลกนี้ กับทั้งเทวโลกและพรหมโลก ให้ข้ามพ้นซึ่งโอฆกันดาร ทรงประดิษฐานพระศาสนาให้ตั้งมั่นด้วยดี **และเมื่อทรงมีพระชนม์ครบ ๘๐ พรรษา ก็ได้เสด็จดับขันธปรินิพพาน ด้วยอนุปาทิเสสนิพพานธาตุ ดุจประทีปสิ้นเชื้อ ฉะนั้น ฯ**

สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าของเราทั้งหลายพระองค์นั้น ได้เสด็จดับขันธปรินิพพาน ณ ที่นี้แล คือ ณ ที่ซึ่งพระสถูปใหญ่ข้างหน้าของเราตั้งอยู่นี้ ฯ ***ก็ ณ ที่นี้แล ที่ดวงประทีปอันเจิดจรัส อันส่องสว่างไสวตลอดไตรโลก ได้ล่วงลับดับลง ฯ***

เราทั้งหลาย ผู้ได้มาสู่สถานที่นี้ ต่อเมื่อพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้เสด็จนิพพานไปแล้วกว่าสองพันปี ก็ชื่อว่าเป็นผู้มีลาภมากหนอ ชื่อว่าได้ดีแล้วหนอ เพราะยังทันได้เห็นสังเวชนียสถาน คือ ที่ปรินิพพาน ขอให้เราทั้งหลายตั้งใจกำหนดว่า ธรรมใด ๆ อันพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดงดีแล้ว ทรงประกาศดีแล้ว เราทั้งหลายจักให้ชีวิตเป็นไป ด้วยการพยายามปฏิบัติธรรมนั้น ๆ อย่างเต็มกำลังสามารถ เมื่อเราทั้งหลายปฏิบัติดังนี้ ย่อมได้ชื่อว่า บูชาองค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ด้วยบูชาอันยิ่ง คือการปฏิบัติบูชา

ณ บัดนี้ เราทั้งหลายได้มาถึงสถานที่นี้แล้ว ได้มาชุมนุมพร้อมกันอยู่เฉพาะต่อพระสถูป หมายที่เสด็จปรินิพพานของพระผู้มีพระภาคเจ้านี้ ขอบูชาองค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าด้วยเครื่องสักการะของเราทั้งหลาย จงน้อมใจระลึกถึงคุณของพระรัตนตรัย โดยนัยแห่ง**พุทธานุสสติ ธัมมานุสสติ**และ**สังฆานุสสติ** ทำประทักษิณพระสถูป ๓ รอบ

ขอให้การนอบน้อมบูชาพระรัตนตรัย ด้วยศรัทธา ปีติ ปราโมทย์ พร้อมด้วยญาณอันหยั่งลงในพระไตรรัตนคุณนี้ จงเป็นพลวปัจจัย ให้ข้าพเจ้าทั้งหลาย สามารถอบรมไตรสิกขา จนถึงพร้อมด้วยอธิศีล อธิจิต อธิปัญญา มีใจโน้มน้อม โอนเอนไปในอมตะมหานิพพาน กระทำที่สุดแห่งทุกข์ได้โดยเร็วพลันด้วย เทอญ ฯ

คำบูชาพระพุทธปรินิพพาน เมืองกุสินารา

วันทามะ อิมัง พุทธะปะฏิมัง, อิมัสฺมิง กุสินารายัง, สาละวะโนทะเย พุทธัสสะ ภะคะวะโต ปะรินิพพานัฏฐาเน, อะยัง วันทะนา อัมฺหากัง ทีฆะรัตตัง, ปะระมัตถายะ มัคคหิตายะ ผะละสุขายะ ฯ

ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขออภิวาทกราบไหว้ พระพุทธปฏิมา ณ สาลวโนทยาน เมืองกุสินารานี้ อันเป็นที่เสด็จดับขันธปรินิพพาน ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า **ผู้เป็นดวงตาของโลก ผู้ประดุจดวงอาทิตย์ ส่องแสงแห่งพระสัทธรรมแก่โลก คือหมู่สัตว์ทั้งหลาย ผู้กว่าจะอุทัยไขแสงก็นานนับชั่วกัป แล้วก็ลาลับดับไปในสนธยา ผู้ทรงทำประโยชน์เกื้อกูลแก่โลก แต่ไม่ทรงติดข้องในโลก เช่นดังดอกปทุมที่เกิดในน้ำและ**

โคลนตม เติบโตแล้วในน้ำ เจริญขึ้นในน้ำ แล้วเบ่งบานขึ้นเหนือน้ำ ไม่เปรอะเปื้อนด้วยน้ำและโคลนตม ฉะนั้น

ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอนอบน้อมสักการบูชา แด่พระสัมมาสัมพุทธะพระองค์นั้น แม้จะปรินิพพานไปนานแล้ว เหลืออยู่แต่พระบรมสารีริกธาตุ และอุทเทสิกเจดีย์ คือ พระพุทธปฏิมานี้ อันเป็นที่น้อมระลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณ พระบริสุทธิคุณ และพระปัญญาธิคุณ ของพระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้เป็นเอกอัครทักขิเณยยบุคคล

*ขอให้การกราบไหว้บูชานี้ จงเป็นไป เพื่อ**ปรมัตถประโยชน์คือพระนิพพาน** เพื่อ**เกื้อกูลคืออริยมรรค** เพื่อ**ความสุขคืออริยผล อันเป็นวิมุตติสุข** แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย ตลอดกาลนาน เทอญ ฯ*

คำบูชาสถูปปรินิพพาน เมืองกุสินารา

วันทามะ อิมัง ปะรินิพพานะถูปัง, อิมัสฺมิง กุสินารายัง, สาละวะโนทะเย พุทธัสสะ ภะคะวะโต ปะรินิพพานัฏฐาเน, อะยัง วันทะนา อัมฺหากัง ทีฆะรัตตัง, ปะระมัตถายะ มัคคหิตายะ ผะละ-สุขายะ ฯ

ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอถวายอภิวาท สถูปหมายที่ปรินิพพาน ณ สาลวโนทยาน เมืองกุสินารานี้ อันเป็นที่เสด็จดับขันธปรินิพพาน ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า **ผู้เป็นเผ่าพันธุ์แห่งพระอาทิตย์ ผู้ทรงเป็นประดุจดวงตาของโลก ทรงทำผู้มีนัยน์ตาอันมืดมิด เป็นผู้บอดสนิทด้วยม่านธุลีคืออวิชชา ให้ลืมตาเห็นแจ้งซึ่งอริยสัจจ์ พร้อมขจัดความมืดให้สิ้นไป ด้วยแสงแห่งพระสัทธรรม จนเป็นผู้ครอบงำเหนือโลก ทั้งเป็นผู้**

ดับความโศก จึงเป็นผู้พ้นแล้วซึ่งสรรพภัย เพราะอาศัยพระผู้เป็นที่พึ่ง เป็นมุนีนาถะของโลกและเทวโลก พร้อมทั้งพรหมโลก มารโลก ในหมู่สัตว์ พร้อมทั้งเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย

ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมบูชาด้วยเครื่องสักการะเหล่านี้ แด่พระสัมมาสัมพุทธะ พระองค์นั้น แม้จะปรินิพพานไปนานแล้ว เหลืออยู่แต่พระบรมสารีริกธาตุ และปรินิพพานสถูป อันเป็นที่ควรน้อมระลึกถึง ควรแก่การสังเวช ด้วยโยนิโสมนสิการว่า **แม้พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ทรงคุณอันหาประมาณมิได้ ทรงบังเกิดขึ้นแล้วในโลก ก็ยังถึงความดับขันธปรินิพพาน ลาลับจากโลกไป สังขารทั้งหลายไม่เที่ยงหนอ มีการเกิดขึ้นและเสื่อมไปเป็นธรรมดา ควรที่เราทั้งหลาย จงยังประโยชน์ตน ประโยชน์ท่าน ให้ถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาทเถิด**

*ขอให้การกราบไหว้บูชานี้ จงเป็นไป เพื่อ**ปรมัตถประโยชน์คือพระนิพพาน** เพื่อ**เกื้อกูลคืออริยมรรค** เพื่อ**ความสุขคืออริยผล อันเป็นวิมุตติสุข** แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย ตลอดกาลนาน เทอญ ฯ*

คำบูชามกุฏพันธนเจดีย์ เมืองกุสินารา

สถานที่ถวายพระเพลิงพระสรีระของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

วันทามะ อิมัง เจติยัง, มะกุฏพันธะนะสัญญิตัง ทัสสะนียัง, สังเวชะนียัง พุทธัสสะ ภะคะวะโต สะรีรัสสะ ฌาปะนัฏฐานัง, อะยัง วันทะนา อัมหากัง ทีฆะรัตตัง, ปะระมัตถายะ มัคคหิตายะ ผะละสุขายะ ฯ

ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขออภิวาทกราบไหว้ พระเจดีย์อันมีชื่อว่า **มกุฏพันธนเจดีย์** เป็นที่ถวายพระเพลิงพระพุทธสรีระ ของพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า เป็นสถานที่ควรเห็น ควรให้เกิดความสังเวชว่า **แม้พระผู้บริสุทธิ์ หมดจดอย่างวิเศษ จากสรรพกิเลสทั้งหลาย ทรงไว้ซึ่งพระปัญญาอันยิ่งยวด เกินเปรียบกว่าแผ่นฟ้า หรือแผ่นดิน ทรงมีพระมหากรุณาเหลือล้นคณนา เหนือกว่าเวหานภากาศ ทรงงดงามถึงพร้อมด้วยพระมหาปุริสลักษณะ ๓๒ อีกทั้งขจิตวิลาสด้วยอนุพยัญชนะ ๘๐ เกินกว่าจะพรรณนาด้วยวาจาได้ แต่ก็ต้องมาเสื่อมสลายไป ด้วยอำนาจเงื้อมมือแห่งมัจจุมาร**

สังขารทั้งหลายไม่เที่ยงอย่างนี้ อันปัจจัยปรุงแต่งอย่างนี้ เกิดขึ้นเพราะอาศัยปัจจัยอย่างนี้ มีความสิ้นไปเป็นธรรมดาอย่างนี้ มีความเสื่อมไปเป็นธรรมดาอย่างนี้ มีความคลายไปเป็นธรรมดาอย่างนี้ มีความดับไปเป็นธรรมดาอย่างนี้

น่าตำหนิชาติคือการเกิดเสียยิ่งจริงหนอ เพราะก่อกำเนิดให้มีชีวิต แล้วลิขิตนำมาซึ่งความแก่ ความเจ็บและความตาย จะมีประโยชน์อะไรกับการเกิดที่จะต้องตาย จะมีประโยชน์อะไรกับความหนุ่มสาวที่จะต้องแก่ จะมีประโยชน์อะไรกับชีวิตที่จะต้องผันแปร จะมีประโยชน์อะไรกับความสุขสบายที่จะต้องเจ็บไข้ได้ทุกข์

พระผู้เป็นที่พึ่งของโลก ทรงดับขันธปรินิพพานแล้วหนอ ทรงดับสรรพกิเลสสูญสิ้นแล้วหนอ ทรงกระทำที่สุดแห่งทุกข์ได้แล้วหนอ ทรงพ้นจากโลกอย่างถาวรแล้วหนอ ทรงถึงอมตะบทอันเป็นบรมสันติสุขแล้วหนอ

ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอบูชาด้วยเครื่องสักการะทั้งปวง อันบังเกิดด้วยแรงศรัทธาพร้อมปัญญาที่ซาบซึ้งในพระไตรรัตนคุณ น้อมนำมาตั้งไว้เฉพาะหน้า เพื่อบูชาแด่พระตถาคตพุทธะ ผู้ทรงเปี่ยมด้วยพระมหากรุณา **ผู้ทรงข้ามได้แล้ว ยังสัตว์อื่นให้ข้ามได้ด้วย ผู้ทรงพ้นแล้ว ยังสัตว์อื่นให้พ้นด้วย ผู้ตรัสรู้แล้ว ยังสัตว์อื่นให้ตรัสรู้ด้วย**

*ขอให้การกราบไหว้บูชานี้ จงเป็นปัจจัย เพื่อ**ปรมัตถประโยชน์คือพระนิพพาน** เพื่อ**เกื้อกูลคืออริยมรรค** เพื่อ**ความสุขคืออริยผล อันเป็นวิมุตติสุข** แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย ตลอดกาลนาน เทอญ ฯ*

คำบูชาสถานที่ประสูติ ณ ลุมพินีวัน

เราทั้งหลาย ถึงพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์ใดเป็นสรณะ พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์ใด เป็นศาสดาของเราทั้งหลาย และเราทั้งหลายชอบใจธรรมของพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์ใด พระผู้มีพระภาคเจ้าของเราทั้งหลายพระองค์นั้น ***ทรงเป็นพระอรหันต์ ตรัสรู้เองโดยชอบ ถึงพร้อมด้วยวิชชาและจรณะ เสด็จดำเนินไปดีแล้ว ทรงรู้แจ้งโลก ทรงเป็นสารถีฝึกบุรุษไม่มีผู้อื่นยิ่งกว่า ทรงเป็นพระศาสดาของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย ทรงเป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานด้วยธรรม ทรงจำแนกธรรมสั่งสอนสัตว์ ฯ***

บัดนี้ เราทั้งหลายได้มาถึงแล้ว ซึ่งสถานที่ประสูติของสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น ได้มาชุมนุมบูชาพร้อมกันอยู่ ณ หน้าเสาศิลาใหญ่นี้ ฯ ก็สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น ประสูติจากพระครรภ์ของพระพุทธมารดา ณ ที่ใด สถานที่นั้นก็คือที่นี้แล ที่ซึ่งเสาศิลา

อันพระเจ้าอโศกธรรมิกราชรับสั่งให้สร้างขึ้นไว้ตั้งอยู่นี้ ฯ

ก็ ณ ที่นี้แล พระผู้มีพระภาคเจ้าประสูติจากพระครรภ์ของพระพุทธมารดา เสด็จดำเนินด้วยพระบาท ๗ ก้าว ทรงเปล่งอาสภิวาจาว่า ***เราเป็นผู้เลิศในโลก เราเป็นใหญ่ในโลก เราเป็นผู้ประเสริฐที่สุดในโลก ชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย บัดนี้การเกิดอีกไม่มี*** ดังนี้ ฯ ก็ในบรรดาสถานที่ ๔ แห่ง อันพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า เป็นที่ควรเห็น ชวนให้เกิดสังเวชแห่งกุลบุตรผู้มีศรัทธานั้น สถานที่ประสูติของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คือ **ลุมพินี** นี้ ก็เป็นสถานที่แห่งหนึ่งในจำนวนนั้น ฯ

ดังที่พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงมีพระดำรัสไว้ใน **มหาปรินิพพานสูตร** ความว่า ***ดูก่อนอานนท์ สถานที่ ๔ แห่งนี้ เป็นที่ควรเห็น ชวนให้เกิดสังเวช แห่งกุลบุตรผู้มีศรัทธา สถานที่ ๔ แห่งนั้น คือที่ไหนบ้าง ...คือ ที่ซึ่งกำหนดว่า ณ ที่นี้แล พระตถาคตเจ้าประสูติ เป็นที่ควรเห็น ชวนให้เกิดสังเวช แห่งกุลบุตรผู้มีศรัทธา*** ดังนี้เป็นต้น ฯ เราทั้งหลายระลึกถึงพระดำรัสที่ได้ตรัสไว้นี้ มิได้อาทรต่อความยากลำบากแห่งตน พากันมาจากที่ไกล ด้วยอุตสาหะอย่างสูง และบัดนี้ได้มาชุมนุมพร้อมกันอยู่ ณ ที่นี้แล้ว

จิตของเราจะเลื่อมใส มีปีติ ปราโมทย์ได้โดยประการใด และบุญจะพึงเกิดขึ้นได้โดยประการใด ขอให้เราได้น้อมใจไปโดยประการนั้น ด้วยอาการอย่างนี้แล พระผู้มีพระภาคเจ้าของเราทั้งหลายพระองค์นั้น ย่อมเป็นผู้อันเราทั้งหลายได้บูชาสักการะ และเคารพแล้ว และชื่อว่าเป็นการบูชาสักการะด้วยดีแล้ว แม้ในพระธรรมพร้อมด้วยพระสงฆ์

ขอเชิญชวนเราทั้งหลาย พร้อมใจกันสำรวมจิต มนสิการกำหนด

ซึ่งพุทธานุสสติ ธัมมานุสสติและสังฆานุสสติ เดินประทักษิณรอบเสาศิลา อันเป็นที่หมายสถานที่ประสูติขององค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้านี้ ๓ รอบ

ขอให้การนอบน้อมบูชาพระรัตนตรัย ด้วยศรัทธา ปีติ ปราโมทย์ พร้อมด้วยญาณอันหยั่งลงในพระไตรรัตนคุณนี้ จงเป็นพลวปัจจัย ให้ข้าพเจ้าทั้งหลาย สามารถอบรมไตรสิกขา จนถึงพร้อมด้วยอธิศีล อธิจิต อธิปัญญา มีใจโน้มน้อม โอนเอนไปในอมตะมหานิพพาน กระทำที่สุดแห่งทุกข์ได้โดยเร็วพลันด้วย เทอญ ฯ

คำบูชาต้นโพธิ์พระอานนท์ ณ พระเชตวันวิหาร

ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอนอบน้อมบูชาสักการะ แด่ต้นโพธิ์พฤกษ์อันมีนามว่า **อานันทโพธิ** เหตุที่ท่านพระอานนท์เถระ ขอให้ท่านพระโมคคัลลานเถระไปนำผลโพธิ์สุกมาจากต้นพระศรีมหาโพธิ์ ณ พุทธคยา อันเป็นต้นไม้ตรัสรู้ของพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วถวายแด่พระเจ้าปเสนทิโกศลให้ทรงปลูก พระเจ้าปเสนทิโกศลทรงประทานให้แก่ท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐีให้เป็นผู้ปลูก และ***ต้นโพธิ์พระอานนท์***นี้ เป็นบริโภคเจดีย์ ที่พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงเข้าสมาบัติตลอดราตรีหนึ่ง

ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอนอบน้อมบูชาด้วยเศียรเกล้า แด่พระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้ทรงเป็นเผ่าพันธุ์แห่งพระอาทิตย์ พร้อมด้วยพระธรรมอันเป็นนิยยานิกธรรม นำออกจากทุกข์ พร้อมด้วยพระอริยสงฆ์สาวก มีท่านพระอานนท์เถระ ผู้เป็นพระพุทธอนุชาและเป็นเลิศด้วยความเป็นพหูสูตร เป็นต้น ขอความนอบน้อมบูชาด้วยเครื่องสักการะเหล่านี้ ของ

ข้าพเจ้าทั้งหลาย จงเป็นพลวปัจจัย แก่มรรคผลนิพพานด้วย เทอญ ฯ

คำบูชาพระเชตวันมหาวิหาร กรุงสาวัตถี

เราทั้งหลายตั้งใจรอคอยกาลใดอยู่ บัดนี้ กาลนั้นมาถึงแล้ว เราทั้งหลายเป็นพุทธศาสนิกชน เป็นพุทธมามกะด้วยกันทั้งสิ้น แม้จะอยู่ ณ แดนไกล แต่ด้วยความเคารพเลื่อมใสอย่างแรงกล้าในพระรัตนตรัย คือ พระพุทธรัตนะ พระธรรมรัตนะ พระสังฆรัตนะ กระตุ้นให้จิตเกิดอุตสาหะขึ้น ก็ได้มีฉันทะเป็นอันเดียวกัน พร้อมใจกันเดินทางมาร่วมชุมนุมอยู่ ณ สถานที่นี้ ด้วยความมีใจปลาบปลื้มเบิกบาน เสมือนเมื่อพระพุทธองค์ยังทรงพระชนม์อยู่ ที่ภิกษุทั้งหลายซึ่งอยู่ ณ ทิศทั้งสี่ เมื่อออกพรรษาปวารณาแล้ว ต่างก็มากันแม้จากที่ไกล เพื่อเฝ้าสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ณ ที่ซึ่งพระองค์ประทับอยู่ ฉะนั้น ฯ

ก็ ณ สถานที่ใด พระผู้มีพระภาคเจ้าของเราทั้งหลาย เสด็จประทับจำพรรษาอยู่รวมถึง ๑๙ พรรษา ทรงยังมหาชนให้ดำรงอยู่ในทางสวรรค์และทางนิพพาน ทรงยังเทวดาและมนุษย์ทั้งหลายนับจำนวนไม่ได้ให้ได้ดื่มซึ่งอมตรส ให้ได้ล่วงพ้นโอฆกันดารสถานที่นั้นก็ได้แก่ **พระเชตวนาราม** ที่เราทั้งหลายมาชุมนุมพร้อมกันอยู่ขณะนี้ ฯ

ก็พระผู้มีพระภาค อรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น แม้จะได้เสด็จดับขันธปรินิพพานไปนานแล้ว ก็ยังคงปรากฏแก่เราทั้งหลายเสมือนยังทรงดำรงพระชนม์ชีพอยู่ตราบกระทั่งปัจจุบัน ก็โดยที่พระผู้มีพระภาคเจ้า ได้ทรงมีพระพุทธดำรัส ณ สมัยเมื่อจะเสด็จดับขันธปรินิพพานว่า **ดูก่อนอานนท์ ธรรมและวินัยอันใด ที่เราได้แสดงแล้ว**

และบัญญัติแล้วแก่เธอทั้งหลาย ธรรมและวินัยนั้น จักเป็นศาสดาของเธอทั้งหลาย เมื่อเราล่วงลับไปแล้ว ดังนี้ ฯ

จึงหมายความว่า พระสัทธรรมแห่งพระศาสดาของเราทั้งหลาย ยังเป็นดวงประทีป ส่องโลกอยู่ตราบใด พระศาสดาของเราทั้งหลาย พระองค์นั้น ก็เสมือนหนึ่งยังคงดำรงพระชนม์อยู่ตราบนั้น ฯ ก็ ณ บัดนี้ ธรรมและวินัยอันพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดงแล้ว และบัญญัติแล้วยังคงเป็นไปอยู่ จึงเท่ากับว่า พระผู้มีพระภาคเจ้าก็ยังคงดำรงพระชนม์อยู่เช่นกัน ฉะนั้น เราทั้งหลายพึงเคารพยำเกรงและปฏิบัติตามคำสอนของพระศาสดา ฯ

เป็นลาภอันประเสริฐอย่างยิ่งของเราทั้งหลาย ที่เราทั้งหลายแม้จะอยู่ ณ ประเทศแดนไกล แต่ด้วยบุญหนหลังกระตุ้นเตือน ก็ได้มายังประเทศนี้ และเมื่อถึงกาลอันสมควร ก็ได้พร้อมกันมายังสถานอันเป็นมงคล เป็นที่เสด็จประทับของพระพุทธองค์เช่นนี้ ได้มาชุมนุมพร้อมกันบูชาพระองค์ด้วยเครื่องสักการะ อยู่ ณ หน้าพระคันธกุฎีที่เสด็จประทับของพระพุทธองค์ เมื่อยังทรงพระชนม์อยู่อย่างนี้ ฯ เมื่อเราทั้งหลายระลึกเช่นนี้ ความปลื้มปีติก็จะเกิดขึ้น เมื่อปีติเกิดขึ้น จิตก็ผ่องใส และเมื่อจิตผ่องใส ก็จะเป็นไปเพื่ออบรมอินทรีย์ให้เจริญพอกพูนยิ่งขึ้น ฯ

ขอให้เราทั้งหลายมนสิการกำหนด ซึ่งพุทธานุสสติ ธัมมานุสสติ สังฆานุสสติ ทำประทักษิณบริเวณพระคันธกุฎี ที่เสด็จประทับของพระผู้มีพระภาคเจ้านี้ สามรอบ และบูชาพระองค์ด้วยเครื่องสักการะเหล่านี้ ฯ

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ทั้งหลายขอโอกาส ขอสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้แม้ได้เสด็จดับขันธปรินิพพานนานนักแล้ว แต่ก็ยัง

ทรงปรากฏอยู่ด้วยพระคุณทั้งหลายอันเหล่าข้าพระองค์จักพึงทราบได้ด้วยความเป็นอตีตารมณ์ โปรดทรงรับซึ่งเครื่องสักการะของข้าพระองค์ทั้งหลายนี้ เพื่อประโยชน์คือการสิ้นไปแห่งวัฏฏทุกข์ ของข้าพระองค์ทั้งหลายด้วยเทอญ ฯ

คำบูชาสถูปที่แสดงยมกปาฏิหาริย์

วันทามะ ภันเต ภะคะวา อิมัง ยะมะกะปาฏิหาริยะกะระณัฏฐานัง, ยัตถาคะโตมฺหะ, อิธะ โข ปะนะ ภะคะวา, อะเนกะวิธัง ยะมะกะปาฏิหาริยัง, อะกาสิ ติตถิเย ทะมิตฺง ฯ

ตะโต โส ภะคะวา เทวะโลกัง คันตฺวา ตาวะติงสะภะวะเน ปัณฑุกัมพะละสิลาสะเน เตมาสัง วัสสูปะคะโต อะภิธัมมะปิฏะกัง เทเสนโต พุทธมาตะรัง สะปะริวารัง โสตาปัตติผะเล ปะติฏฐาเปสิ ฯ

สาธุ โน ภันเต, อิเมหิ สักกาเรหิ อะภิปูชะยามะ, สฺวากขาตัญจะ นะมามะ, อัมฺหากัง ทีฆะรัตตัง, ปะระมัตถายะ มัคคะหิตายะ ผะละสุขายะ ฯ

ข้าแต่พระผู้มีพระภาคเจ้าผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ได้ดำเนินตามรอยบาทของพระศาสดา มาถึงแล้ว ณ สถานที่ใด ขอถวายอภิวาทสถานที่นั้น คือ ที่ทรงแสดงยมกปาฏิหาริย์ เพื่อปราบเหล่าเดียรถีย์ผู้เป็นมิจฉาทิฏฐิ ครั้นแล้วจึงเสด็จไปยังเทวโลก ทรงจำพรรษาและแสดงพระอภิธรรมปิฎก โปรดพระพุทธมารดาพร้อมทั้งเทวดาผู้ห้อมล้อม ให้ได้บรรลุโสดาปัตติผล ณ ปัณฑุกัมพลศิลาอาสน์ ในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ฯ

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมบูชาโดยยิ่ง ด้วยเครื่องสักการะเหล่านี้ และขอน้อมระลึกถึงพระธรรมที่ทรงแสดงไว้ดีแล้ว **ขอน้อมนมัสการกราบไหว้ แด่พระอริยสงฆ์สาวก มีพระพุทธมารดาพระมหามายาเทพบุตร เป็นเบื้องต้น** ด้วยการนอบน้อมสักการะแด่พระรัตนตรัย อันควรบูชายิ่งโดยส่วนเดียว ขอจงเป็นปัจจัยให้ข้าพเจ้าทั้งหลาย ได้เจริญไตรสิกขา เพื่อบรรลุธรรมที่ยังไม่ได้บรรลุ เพื่อทำให้แจ้งธรรมที่ยังไม่ได้ทำให้แจ้ง เพื่อความรู้ชัดว่า ***ชาติสิ้นแล้ว พรหมจรรย์อยู่จบแล้ว กิจที่ควรทำ ได้ทำสำเร็จแล้ว กิจอื่นเพื่อความเป็นอย่างนี้มิได้มีอีก***

ตราบใดที่ข้าพเจ้ายังไม่พ้นไปจากห้วงแห่งโอฆะ ขอให้ข้าพเจ้าอย่าได้ไปสู่อบายภูมิ ให้ได้เกิดในสุคติภูมิ เกิดในประเทศอันสมควร เป็นผู้มีกัมมัสสกตาสัมมาทิฏฐิอันมั่นคง มีกัลยาณมิตรคอยเกื้อกูล หลีกเว้นห่างไกลจากปาปมิตร และผู้เป็นมิจฉาทิฏฐิ เป็นผู้แสวงหาสัจธรรม เมื่อได้ฟังพระสัทธรรม ขอให้ได้ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม และรู้แจ้งอริยสัจธรรม โดยไม่มีอุปสรรคขัดขวาง

ขอให้การบูชาสักการะนี้ของข้าพเจ้าทั้งหลาย จงเป็นไปเพื่อ ***ปรมัตถประโยชน์คือพระนิพพาน เพื่อเกื้อกูลคืออริยมรรค เพื่อความสุขคืออริยผลอันเป็นวิมุตติสุข*** *แก่ข้าพเจ้าทั้งหลายตลอดกาลนาน เทอญ ฯ*

คำบูชาเจาคันธีสถูป

สถานที่พระพุทธองค์ทรงพบกับพระปัญจวัคคีย์

ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอนอบน้อมบูชาเหนือเศียรเกล้า แด่สมเด็จ

พระมหากรุณาสุคตเจ้า ผู้ทรงบำเพ็ญประโยชน์ เกื้อกูล ทรงประทานความสุข และเป็นที่พึ่งของหมู่สัตว์ทั้งหลาย ณ สถานที่นี้ เป็นที่พระผู้มีพระภาคเจ้าของเราทั้งหลาย ทรงพระมหากรุณา เสด็จจาริกมา***พบกับพระปัญจวัคคีย์*** เพื่อทรงโปรดอนุเคราะห์ หลังจากที่พระองค์ทรงตรัสรู้แล้ว ๒ เดือน

พระพุทธเจ้าทุกพระองค์ ทรงเคารพธรรม ทรงบูชาธรรม ทรงยกย่องธรรมและให้ธรรมเป็นใหญ่ เมื่อมีเวไนยชนผู้ควรแก่การตรัสรู้ธรรม แม้ว่าจะอยู่แห่งหนตำบลใด จะอยู่ไกลแสนไกลประเทศไหน พระพุทธองค์ไม่ทรงย่อท้อต่อประการใด เสด็จไปเพื่อแสดงธรรมโปรด ให้เวไนยชนเหล่านั้น ได้ดื่มอมตะรสอันบริสุทธิ์ ดับเพลิงกิเลสและเพลิงทุกข์อันเร่าร้อน ถึงความระงับดับเย็น เป็นสันติสุขแล้ว

ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอบูชาสักการะ แด่***พระเจาคันธีสถูป*** อันเป็นเครื่องหมายแสดง***พระมหากรุณาธิคุณ***อันล้นเกล้า ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้***ทรงบริสุทธิ์***จากมลทินทั้งหลาย ทรงถึงพร้อมด้วย***พระปัญญา*** หาผู้ใดเสมอมิได้ ขอนอบน้อมบูชาแด่***พระสัทธรรม*** อันงามพร้อมทั้งเบื้องต้นท่ามกลางและที่สุด อัน***พระธรรมสามี***พุทธเจ้าบูชาแล้วทุกเมื่อ ขอนอบน้อมบูชาแด่***พระอริยสงฆ์*** ผู้เป็นสาวกชิโนรส เกิดแต่อกของพระศาสดา ขอนอบน้อมบูชาแด่พระรัตนตรัย อันไม่มีรัตนะใดยิ่งกว่า

ข้าพเจ้าทั้งหลาย นอบน้อมบูชาอยู่ซึ่งพระรัตนตรัย อันควรบูชายิ่งโดยส่วนเดียว ด้วยเครื่องสักการะเหล่านี้ อันน้อมนำมาดีแล้ว ด้วยเจตนาอันบริสุทธิ์ ด้วยความเลื่อมใสในพระไตรรัตนคุณ ได้แล้วซึ่งมหากุศลอันไพบูลย์

ด้วยอานุภาพแห่งพระรัตนตรัย และกุศลผลบุญที่ข้าพเจ้าทั้งหลาย ได้บำเพ็ญไว้ดีแล้ว ขอจงเป็นพลวปัจจัย ให้ข้าพเจ้าทั้งหลาย ได้ ***ทัสสนานุตตริยะ*** การเห็นที่ประเสริฐสุด ***สวนานุตตริยะ*** การฟังที่ประเสริฐสุด ***ลาภานุตตริยะ*** การได้ศรัทธาอันประเสริฐสุด ***สิกขา-นุตตริยะ*** การศึกษาที่ประเสริฐสุด ***ปาริจาริกานุตตริยะ*** การปรนนิบัติที่ประเสริฐสุด ***อนุสสตานุตตริยะ*** การระลึกที่ประเสริฐสุด และขอให้ข้าพเจ้าทั้งหลายได้***วิมุตตานุตตริยะ*** การหลุดพ้นที่ประเสริฐสุด คือ พ้นจากวัฏฏทุกข์ ตามเสด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โดยเร็วพลันด้วยเทอญ ฯ

คำบูชาธัมเมกขสถูป ณ อิสิปตนะมฤคทายวัน
สารนาถ เมืองพาราณสี

ณ บัดนี้ เราทั้งหลายได้มาถึงสถานที่ ซึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้าของเราทั้งหลายได้ทรงแสดงปฐมเทศนา คือ พระธัมมจักกัปปวัตตนสูตรแก่พระปัญจวัคคีย์ อันเป็นสถานที่แห่งหนึ่ง ซึ่งเราทั้งหลายตั้งจิตมุ่งหมายจะมานมัสการนั้นแล้ว

ก็พระบรมศาสดาของเราทั้งหลาย เมื่อนับย้อนหลังจากนี้ไป ๔ อสงไขยแสนกัปได้เสด็จอุบัติเป็นดาบสนามว่า **สุเมธะ** ทรงได้รับพยากรณ์จาก**พระทีปังกรศาสดา**ว่า จะทรงได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มีพระนามว่า **โคตมะ** ในอนาคต แล้วนับแต่นั้น ก็ได้ทรงท่องเที่ยวอยู่ในสงสาร นับพระชาติได้หลายโกฏิ ทรงบำเพ็ญพระสมติงสบารมีให้เต็มบริบูรณ์แล้ว ในพระชาติสุดท้าย ได้เสด็จอุบัติในศากยราชตระกูล ณ กรุงกบิลพัสดุ์ เมื่อมีพระชันษาได้ ๒๙ ทรงมีพระญาณแก่รอบ ได้สละ

สุขสมบัติ เสด็จออกสู่มหาภิเนษกรมณ์

ทรงบำเพ็ญเพียร แสวงหาโมกขธรรมอยู่สิ้นเวลา ๖ ปี แล้วทรงได้บรรลุพระสัพพัญญุตญาณ ณ ประเทศสถานโพธิมณฑล ใกล้ฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา ที่ตำบลอุรุเวลาเสนานิคม ในวันวิสาขปูรณมี ดิถีเพ็ญเดือนหก เมื่อทรงมีพระชนมายุครบ ๓๕ พรรษา จากนั้น ได้เสด็จประทับเสวยวิมุตติสุขอยู่ ณ สัตตมหาสถาน แห่งละหนึ่งสัปดาห์ ในสัปดาห์ที่แปด ได้เสด็จประทับ ณ โคนต้นอชปาลนิโครธ ทรงพิจารณาถึงความล้ำลึกแห่งพระธรรมที่ทรงได้ตรัสรู้ ทรงได้รับการทูลอาราธนาจากท้าวสหัมบดีพรหมให้ทรงเทศนาโปรดเวไนยสัตว์ ทรงรับคำกราบทูลอาราธนานั้น ด้วยความมีพระทัยเปี่ยมด้วยพระมหากรุณาในหมู่สัตว์

ในวันจาตุททสี แห่งสุกกปักษ์อาสาฬหมาส ขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๘ ได้เสด็จมา ณ สถานที่นี้ อันมีชื่อเรียกในครั้งกระนั้นว่า อิสิปตนะมฤคทายวัน ณ สถานที่นี้แล ในวันอาสาฬหปูรณมี ดิถีเพ็ญเดือนแปด ก็ได้ทรงแสดงปฐมเทศนา อันมีชื่อเรียกว่า **พระธัมมจักกัปปวัตตนสูตร** แก่พระภิกษุปัญจวัคคีย์ ทรงยังพระบวรธรรมจักรให้เริ่มหมุนแล้ว ฯ เมื่อจบพระธรรมเทศนา ท่านพระโกณฑัญญะ ผู้เป็นประมุขแห่งพระปัญจวัคคีย์ได้ดวงตาเห็นธรรมอันบริสุทธิ์ ปราศจากมลทินว่า **สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นทั้งมวล ล้วนมีความดับไปเป็นธรรมดา** แล้วได้รับอุปสมบทเป็น***เอหิภิกขุ*** ในสำนักพระผู้มีพระภาคเจ้า ได้เป็นพระภิกษุสาวกองค์แรกในพระศาสนาของพระบรมศาสดา ฯ ณ โอกาสนั้นแล พระสังฆรัตนะก็ได้อุบัติขึ้นในโลก และพระรัตนตรัย คือ พระพุทธรัตนะ พระธรรมรัตนะ พระสังฆรัตนะก็ได้เกิดมีครบบริบูรณ์ ฯ

พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทรงแสดงปฐมเทศนา ให้ท่านพระอัญญาโกณฑัญญะได้บรรลุโสดาปัตติผล แล้วได้ทรงโปรดให้ได้รับเอหิภิกขุอุปสัมปทา เป็นพระภิกษุสาวกองค์แรกในพระศาสนา ในวันอาสาฬหปูรณมี เพ็ญเดือนแปดดังนี้แล้ว ในวันรุ่งขึ้นก็ได้ทรงเทศนาโปรดให้ท่าน ***พระวัปปะ*** ได้บรรลุโสดาปัตติผล แล้วได้ทรงประทานเอหิภิกขุอุปสมบทให้เช่นเดียวกัน ฯ โดยทำนองนี้ ได้ทรงให้พระปัญจวัคคีย์อีกสามท่านที่เหลือคือ ***พระภัททิยะ พระมหานามะ*** และ***พระอัสสชิ***ได้บรรลุโสดาปัตติผล แล้วได้รับอุปสมบทด้วยเอหิภิกขุอุปสัมปทา ท่านละวันติดต่อกันโดยลำดับ

หลังจากนั้น ถึงวันแรม ๕ ค่ำ ได้ทรงเทศนาโปรดด้วย **พระอนัตตลักขณสูตร** ให้ท่านพระปัญจวัคคีย์ทั้งห้ารูป ได้บรรลุพระอรหัตตผล สำเร็จเป็นพระอรหันตบุคคลในพระพุทธศาสนา หลังจากนั้นในพรรษากาลแรกนั้น ก็ได้ทรงเทศนาโปรดให้ยสกุลบุตรได้บรรลุพระอรหัตตผล แล้วให้ได้รับอุปสมบทเป็นเอหิภิกขุ และได้ทรงโปรดให้สหายของพระยสะอีก ๕๔ ท่าน ได้รับอุปสมบทเป็นเอหิภิกขุ และให้ได้บรรลุเป็นพระอรหันต์ทุกท่าน ฯ

ณ ที่นี้แล พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงได้พระภิกษุสาวก ๖๐ องค์แรก ทรงสอนให้ท่านเหล่านั้นได้บรรลุเป็นพระอรหันต์ทั้งสิ้น ในพรรษากาลแรกนั้น ด้วยประการฉะนี้ เมื่อสิ้นพรรษากาลแล้ว ก็ได้ทรงส่งพระสาวกขีณาสพทั้ง ๖๐ ท่านนั้น ให้จาริกแยกย้ายกันไปประกาศสัจธรรมในทิศานุทิศ ด้วยพระพุทธดำรัสว่า **จรถ ภิกฺขเว จาริกํ พหุชนหิตาย พหุชนสุขาย** ***ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงเที่ยวจาริกไป เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุขของชนหมู่มาก*** ดังนี้เป็นต้น พระองค์เองได้

เสด็จจากสถานที่นี้ กลับไปยังอุรุเวลาเสนานิคม เพื่อทรงประกาศสัจธรรมที่ทรงได้ตรัสรู้เช่นเดียวกัน พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทรงหมุนวงล้อแห่งพระธรรมจักร ทรงเริ่มบำเพ็ญพุทธกิจประกาศสัจธรรม ณ สถานที่นี้ ด้วยประการฉะนี้

ณ บัดนี้ ขอเชิญชวนเราทั้งหลาย ผู้ได้มาถึงสังเวชนียสถาน อันเคยเป็นที่เสด็จประทับของพระพุทธองค์ เป็นที่ควรบูชาอย่างยิ่งดังนี้แล้ว จงได้พร้อมกัน รำลึกถึงคุณพระรัตนตรัย โดยนัยแห่ง**พุทธานุสสติ ธัมมานุสสติ** และ**สังฆานุสสติ** พร้อมกันประทักษิณเวียนรอบพระสถูป เบื้องหน้าแห่งเราทั้งหลายนี้ ๓ รอบ น้อมใจบูชาด้วยเครื่องสักการะ ฯ ขอพระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้แม้เสด็จดับขันธปรินิพพานไปนานนักแล้ว แต่ยังทรงดำรงอยู่ด้วยพระคุณ โปรดทรงรับเครื่องสักการะของข้าพระองค์ทั้งหลายเหล่านี้ เพื่อ**ปรมัตถประโยชน์คือพระนิพพาน** เพื่อ**ความเกื้อกูลแห่งอริยมรรค** และเพื่อ**วิมุตติสุขแห่งผลสมาบัติ** ของข้าพระองค์ทั้งหลายด้วย เทอญ ฯ

คำบูชาพระบรมสารีริกธาตุ
ณ วิหารท่านอนาคาริกธรรมปาละ

เราทั้งหลาย ได้ดำเนินรอยตามบาทของพระศาสดา มาถึงแล้ว ณ วิหารแห่งนี้ อันเป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธจ้า ผู้เป็นที่พึ่ง เป็นที่เคารพบูชา เป็นที่สักการะเทิดทูนของเราทั้งหลาย สุดเศียรเกล้า

พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าของเรานั้น *ทรงเป็นพระมหามุนี ถึงพร้อมด้วยพระปัญญาอันยอดเยี่ยม ทรงเปี่ยมล้นด้วยสรรพญาณ ทรงเป็นผู้หมดจดบริสุทธิ์ ประดุจเพชรที่เจียระไนไว้ดีแล้ว ทรงแกล้วกล้าอาจหาญ ด้วยพระมหากรุณาญาณอันกว้างใหญ่ อันแผ่ไปไกลทั่วไตรภพ ทรงสยบบาปธรรมของสรรพสัตว์ ทรงบำบัดทุกข์ของปวงชน ทรงรื้อขนสัตว์โลกออกจากวัฏฏะ ทรงชนะผองมารทั้งหลาย ไม่ทรงมีชาติ ชราและมรณะอีกต่อไป*

ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอนอบน้อมบูชาสุดเศียรเกล้า แด่พระมหาสุคตเจ้าพระองค์นั้น ผู้อันโลกและเทวโลกบูชาสักการะโดยยิ่งแล้ว ขอนอบน้อมบูชาแด่พระรัตนตรัย และพระบรมสารีริกธาตุของพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าพระองค์นั้น ด้วยเครื่องสักการะเหล่านี้ อันน้อมนำมาแล้วโดยบริสุทธิ์ดี ด้วยศรัทธา วิริยะ อุตสาหะ

ด้วยอำนาจกุศลผลบุญอันไพบูลย์ที่บังเกิดขึ้น ในการนอบน้อมบูชาพระรัตนตรัยนี้ และกุศลทั้งปวงอันเป็นไปในทาน ศีล ภาวนา ที่ข้าพเจ้าทั้งหลาย ได้บำเพ็ญไว้ดีแล้ว จงเป็นพลวปัจจัย เป็นอุปนิสัยที่มีกำลัง ให้ข้าพเจ้าทั้งหลาย ยินดีในการเจริญกุศลทุกเมื่อ พอใจในการสำรวมระวังและละบาปอกุศลทั้งหลาย เห็นโทษของอุปาทานขันธ์ มีจิตโน้มน้อม โอนเอนไปในพระนิพพาน อันเป็นบรมสุข ที่พระพุทธเจ้าทุกพระองค์ทรงกระทำให้แจ้งแล้ว ที่พระปัจเจกพุทธเจ้าทุกพระองค์ทรงกระทำให้แจ้งแล้ว ที่พระอริยสาวกทุกท่านได้กระทำให้แจ้งแล้ว

ตราบใดที่ข้าพเจ้าทั้งหลาย ยังต้องเวียนว่ายอยู่ในวัฏฏะ ขออย่าได้ไปสู่อบายภูมิ ให้ได้เกิดในประเทศอันสมควร มีกัลยาณมิตรคอยชักนำ

แต่สิ่งที่ดีงาม ได้ฟังพระสัทธรรมอันเป็นเครื่องนำออก ขอให้แทงตลอดอรรถและธรรมโดยง่าย และได้ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม หยั่งลงสู่ ***สัมมัตตนิยาม*** อันเป็นความแน่นอนแห่งความถูกต้อง คือ อริยมรรคมีองค์ ๘ ตรัสรู้อริยสัจจ์ ๔ โดยไม่มีเครื่องเนิ่นช้าด้วย เทอญ ฯ

ผู้ใดพึงสำคัญตนหรือพึงดูหมิ่นผู้อื่น จะมีอะไร นอกจากการไม่เห็นอริยสัจจ์

คำบูชาต้นพระศรีมหาโพธิ์

บริเวณวิหารท่านอนาคาริกธรรมปาละ

ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอนอบน้อมบูชาสักการะ แด่***ต้นพระศรีมหาโพธิ์*** อันเป็นเครื่องหมายแห่งการตรัสรู้ ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ของเราทั้งหลาย พระผู้มีพระภาคเจ้าของเรานั้น ***ทรงเป็นผู้ตรัสรู้ดีแล้ว ทรงรู้แจ้งโลก ทรงรู้แจ้งเหตุเกิดแห่งโลก ทรงรู้แจ้งความดับโลก ทรงรู้แจ้งขอปฏิบัติให้ถึงความดับโลก ทรงรู้แจ้งอัสสาทะ*** ความน่ายินดีเพลินใจแห่งโลก ***ทรงรู้แจ้งอาทีนวะ*** โทษความต่ำทรามของโลก ***ทรงรู้แจ้งนิสสรณะ*** อุบายเครื่องสลัดออกจากโลก ***ทรงกระทำที่สุดแห่งโลกแล้ว ทรงเป็นโลกวิทู พระผู้สัพพัญญู รู้แจ้งโลกทั้งปวง***

ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอนอบน้อมบูชาสักการะ แด่***พระโลกนาถะพุทธเจ้าทั้ง ๒๘ พระองค์*** มี***พระตัณหังกรสัมมาสัมพุทธเจ้า*** เป็นเบื้องต้น และพระพุทธเจ้าทั้งปวง ที่ได้ตรัสรู้ข้ามห้วงโอฆะสำเร็จแล้ว มีจำนวน

มากมาย เปรียบดังเม็ดทรายในแม่น้ำคงคา พระพุทธเจ้าทุกพระองค์ ***ทรงละนิวรณ์ ๕ มีจิตตั้งมั่นดีแล้วในสติปัฏฐาน ๔ เจริญโพชฌงค์ ๗ แล้วตรัสรู้ความเป็นพระพุทธเจ้า***

ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอนอบน้อมบูชาด้วยเศียรเกล้า แด่***ต้นพระศรีมหาโพธิ์นี้ พระพุทธเจ้าทั้ง ๒๘ พระองค์*** และ***พระมุนีนาถะพุทธเจ้าทุกพระองค์*** ผู้ทรงข้ามพ้นวัฏฏทุกข์ได้แล้ว ขอน้อมบูชา***พระสัทธรรม*** อันเป็นเครื่องข้ามจากฝั่งนี้คือวัฏฏทุกข์ สู่ฝั่งโน้นคือพระนิพพาน ขอน้อมบูชา***พระอริยสงฆ์*** ผู้ผูกแพและทุ่นคืออริยมรรค พยายามด้วยมือและเท้า เพื่อข้ามจากฝั่งนี้อันมีภัยเฉพาะหน้า สู่ฝั่งโน้นอันเป็นที่ปลอดภัย ตามเสด็จพระสุคตเจ้า ด้วยเครื่องสักการะเหล่านี้ อันน้อมนำมาดีแล้ว ด้วยศรัทธา วิริยะ พร้อมกัมมัสสกตาสัมมาทิฏฐิเป็นเบื้องหน้า ด้วยความรู้พร้อมทั้งความเชื่อกรรมและผลของกรรม

ด้วยอานุภาพแห่งพระรัตนตรัย ด้วยอำนาจแห่งกุศลผลบุญ ในการนอบน้อมบูชาพระรัตนตรัยเนืองนิตย์ และกุศลอันเป็นไปในทาน ศีล ภาวนา ที่ได้บำเพ็ญไว้ดีแล้ว ขอจงเป็นพลวปัจจัย ให้ข้าพเจ้าทั้งหลายได้รู้ชัดซึ่ง***อัสสาทะ*** ได้รู้ชัดซึ่ง***อาทีนวะ*** ได้รู้ชัดซึ่ง***นิสสรณะ*** ได้กระทำให้แจ้ง***อริยสัจจ์*** ถึงความไม่หวั่นไหวในโลกธรรมทั้งปวง ตามเสด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกพระองค์ และพระอริยสาวกทั้งหลายด้วย เทอญ ฯ

โลกย่อมบูชาสักการะ ผู้มีจิตไม่หวั่นไหวในโลกธรรมทั้งปวง

คำบูชาพระบรมสารีริกธาตุ ณ พิพิธภัณฑ์กรุงเดลลี

ข้าพเจ้า ขอนอบน้อมบูชาด้วยเศียรเกล้า แด่พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ทรงไกลจากกิเลส ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง ***ผู้ทรงเป็นพุทธรัตนะอันอุดม***

ข้าพเจ้า ขอนอบน้อมบูชาด้วยเศียรเกล้า แด่พระสัทธรรม คือ มรรค ผล นิพพาน และพระปริยัติสัทธรรม ที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ดีแล้ว ***ซึ่งเป็นธรรมรัตนะอันอุดม***

ข้าพเจ้า ขอนอบน้อมบูชาด้วยเศียรเกล้า แด่พระอริยสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้ปฏิบัติดีแล้ว ผู้ปฏิบัติตรงแล้ว ***ผู้เป็นสังฆรัตนะอันอุดม***

ข้าพเจ้า ขอนอบน้อมบูชาด้วยเศียรเกล้า แด่พระบรมสารีริกธาตุของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งประดิษฐานอยู่ ณ ***พิพิธภัณฑ์กรุงเดลลี***นี้ ด้วยเครื่องสักการะ อันมีดอกไม้ ธูป เทียน ประทีป ของหอม ผ้าห่มพระเจดีย์มีสีทอง อันควรแก่รูปกายของพระพุทธเจ้าซึ่งประดุจดังทอง บาตร ผ้าไตรจีวรและบริขารทั้งหลายเหล่านี้ อันเป็นอามิสบูชา การกล่าวสรรเสริญคุณของพระรัตนตรัย การสมาทานศีล ๕ อุโบสถศีลมีองค์ ๘ การศึกษาพระธรรม การเจริญสมถะและวิปัสสนา อันเป็นการปฏิบัติบูชา

ขอน้อมบูชาแด่***พระสัพพัญญุตญาณ พระอนาวรณญาณ พระเวสารัชชญาณ พระทศพลญาณ พระมหากรุณาสมาปัตติญาณ พระบริสุทธิคุณ***และ***พระคุณทั้งปวง***ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พร้อมทั้งพระธรรมและพระสงฆ์

ขอให้การนอบน้อมบูชา แด่พระรัตนตรัย และพระบรมสารีริกธาตุ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย ด้วยอามิสบูชาและปฏิบัติบูชานี้ จงเป็นพลวปัจจัย เป็นอุปนิสัยที่มีกำลัง ให้ข้าพเจ้าทั้งหลาย เจริญงอกงามในพระพุทธศาสนา ด้วยศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา สามารถอบรมไตรสิกขา เพื่อ**กำหนดรู้ทุกข์ ละสมุทัย ทำนิโรธให้แจ้ง อบรมมรรคให้บริบูรณ์** เพื่อตรัสรู้อริยสัจธรรม ตามเสด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า และเหล่าพระอริยสาวกทั้งหลาย

ตราบใด ที่ข้าพเจ้าทั้งหลาย ยังไม่พ้นจากวัฏฏทุกข์ ยังต้องเวียนว่ายในทะเลสงสารอยู่ ขอให้ข้าพเจ้า เห็นโทษของกิเลสและอกุศลทั้งหลาย ฝักใฝ่ในการเจริญกุศลทุกเมื่อ ขอให้อย่าได้ไปสู่อบายภูมิ ให้ได้เกิดในสุคติภูมิ อยู่ในประเทศอันสมควร อย่าได้คบคนพาลเป็นมิตร อย่าได้เป็นศัตรูกับบัณฑิต อย่าได้เป็นคนพาล ให้ได้เป็นบัณฑิต มีการทำ พูด คิดด้วยปัญญา ขอให้ข้าพเจ้า ยินดีในการฟังพระสัทธรรม ใคร่ในการแสวงหาสัจธรรม ได้ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม และได้กระทำให้แจ้งปรมัตถธรรม คือ พระนิพพาน อันเป็นประโยชน์สูงสุดด้วย เทอญ ฯ

คำบูชาสถูปที่แสดงมหาสติปัฏฐานสูตร ณ แคว้นกุรุ

วันทามะ ภันเต ภะคะวา กัมมาสะธัมมัง นามะ, กุรูนัง นิคะมังอาคะโต, ยัตถะ มะหาสะติปัฏฐานะสุตตัง เทสิตัง ฯ อิธะ โข ปะนะ ภะคะวา มะหาสะติปัฏฐานะสุตตันตัง เทเสสิ, เอกายะโน อะยัง ภิกขะเว มัคโค, สัตตานัง วิสุทธิยา, โสกะปะริเทวานัง สะมะติกกะมายะ, ทุกขะโทมนัสสานัง อัตถังคะมายะ, ญายัสสะ

ตราบใด ที่ข้าพเจ้ายังไม่ถึงความสิ้นไปแห่งอาสวะทั้ง ๔ ขอให้ยินดีในการเจริญกุศลทุกเมื่อ เห็นโทษของกามและอกุศลธรรมทั้งหลาย เป็นผู้มั่นคงในพระศาสนา

ขอให้การบูชาสักการะนี้ของข้าพเจ้าทั้งหลาย จงเป็นไปเพื่อ ***ปรมัตถประโยชน์คือพระนิพพาน เพื่อเกื้อกูลคืออริยมรรค เพื่อความสุขคืออริยผลอันเป็นวิมุตติสุข*** *แก่ข้าพเจ้าทั้งหลายตลอดกาลนานเทอญ ฯ*

คำบูชาสถูปสังกัสสนคร
ที่เสด็จลงจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์
หลังแสดงพระอภิธรรม ๗ คัมภีร์ โปรดพระพุทธมารดา

วันทามะ ภันเต ภะคะวา อิมัง เทโวโลหะณะเจติยัฏฐานัง, ยัตถาคะโตมฺหะ, อิธะ โข ปะนะ ภะคะวา, เทโวโลกะโต โอโรหะสิ, ตะทา ภะคะวา โลกะวิวะระณะปาฏิหาริยัง อะกาสิ, ยะถา เทวะ-มะนุสสา อัญญะมัญญัง ปัสสิงสุ, อากาเส มะหาพฺรัหฺมา เจวะ สักโก เทวะราชา จะ, สะปะริวาโร ภะคะวันตัง อุยโยเชสุง, ปะฐะวีตะเล จะตัสโส ปะริสา ภะคะวะโต ปัจจุคคะมะนัง อะกังสุ ฯ

สาธุ โน ภันเต, อิเมหิ สักกาเรหิ อะภิปูชะยามะ, สฺวากขาตัญจะ นะมามะ, อัมฺหากัง ทีฆะรัตตัง ปะระมัตถายะ, มัคคะหิตายะ ผะละสุขายะ ฯ

ข้าแต่พระผู้มีพระภาคเจ้าผู้เจริญ ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ได้ดำเนินตามรอยบาทของพระศาสดา มาถึงแล้ว ณ สถานที่ใด ขอถวายอภิวาทสถานที่นั้น คือ **สังกัสสเจดีย์** สถานที่พระอรหันตสัมพุทธเจ้าเสด็จลงจากเทวโลก ณ ที่ตรงนี้แล พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงทำปาฏิหาริย์เปิดโลกทั้ง ๓ ให้เทวดาและมนุษย์ทั้งหลายเห็นกันโดยทั่ว ในนภากาศท้าวมหาพรหม ท้าวสักกเทวราช พร้อมด้วยเทพบริวาร ต่างเฝ้าส่งเสด็จพระสุคตพุทธเจ้า ส่วนภาคพื้นดิน พุทธบริษัททั้ง ๔ ก็คอยเฝ้ารับเสด็จพระตถาคตพุทธเจ้า ณ สถานที่นี้แล ฯ

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมบูชาโดยยิ่ง ด้วยเครื่องสักการะเหล่านี้ และขอน้อมระลึกถึงพระธรรมที่ทรงแสดงไว้ดีแล้ว **ขอน้อมนมัสการกราบไหว้ แด่พระอริยสงฆ์สาวก ผู้เกิดแต่โอษฐ์ของพระศาสดา ด้วยการฟังพระสัทธรรมและปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม** ด้วยการนอบน้อมสักการะแด่พระรัตนตรัย อันควรบูชายิ่งโดยส่วนเดียว ได้แล้วซึ่งกุศลอันไพบูลย์ จงเป็นปัจจัยให้ข้าพเจ้าทั้งหลาย ได้อบรมเจริญไตรสิกขา เพื่อทำลายกองแห่งอวิชชา อันปิดบังวิชชาไว้ ไม่ให้เห็นแจ้งในอริยสัจธรรม เพื่อละกิเลสนิวรณ์ อันบั่นทอนทำปัญญาให้ทุรพล

ขอให้การบูชาสักการะนี้ของข้าพเจ้าทั้งหลาย จงเป็นไปเพื่อ ***ปรมัตถประโยชน์คือพระนิพพาน เพื่อเกื้อกูลคืออริยมรรค เพื่อความสุขคืออริยผลอันเป็นวิมุตติสุข*** *แก่ข้าพเจ้าทั้งหลายตลอดกาลนานเทอญ ฯ*

คำบูชาพระบรมสารีริกธาตุทั่วไป

ข้าพเจ้า ขอนอบน้อมบูชาด้วยเศียรเกล้า แด่พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ทรงไกลจากกิเลส ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง ***ผู้ทรงเป็นพุทธรัตนะอันอุดม***

ข้าพเจ้า ขอนอบน้อมบูชาด้วยเศียรเกล้า แด่พระสัทธรรม คือ มรรค ผล นิพพาน และพระปริยัติสัทธรรม ที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ดีแล้ว ***ซึ่งเป็นธรรมรัตนะอันอุดม***

ข้าพเจ้า ขอนอบน้อมบูชาด้วยเศียรเกล้า แด่พระอริยสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้ปฏิบัติดีแล้ว ผู้ปฏิบัติตรงแล้ว ***ผู้เป็นสังฆรัตนะอันอุดม***

ข้าพเจ้า ขอนอบน้อมบูชาด้วยเศียรเกล้า แด่พระบรมสารีริกธาตุของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งประดิษฐานอยู่ ณ พระมหาเจดีย์นี้ ด้วยเครื่องสักการะ อันมีดอกไม้ ธูป เทียน ประทีป ของหอม ผ้าห่มพระเจดีย์มีสีทอง อันควรแก่รูปกายของพระพุทธเจ้าซึ่งประดุจดังทอง บาตร ผ้าไตรจีวร และบริขารทั้งหลายเหล่านี้ อันเป็นอามิสบูชา การกล่าวสรรเสริญคุณของพระรัตนตรัย การสมาทานศีล ๕ อุโบสถศีลมีองค์ ๘ การศึกษาพระธรรม การเจริญสมถะและวิปัสสนา อันเป็นการปฏิบัติบูชา

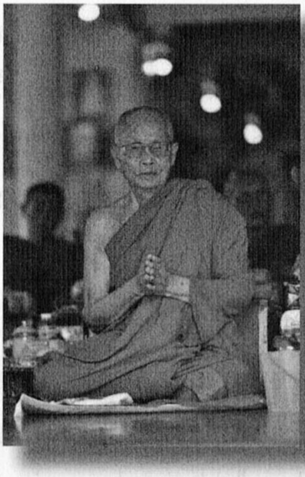
ขอน้อมบูชาแด่***พระสัพพัญญุตญาณ พระอนาวรณญาณ พระเวสารัชชญาณ พระทศพลญาณ พระมหากรุณาสมาปัตติญาณ พระบริสุทธิคุณ***และ***พระคุณทั้งปวง***ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พร้อมทั้งพระธรรมและพระสงฆ์

ขอให้การน้อมบูชาของข้าพเจ้า ด้วยอามิสบูชาและปฏิบัติบูชา จงเป็นพลวปัจจัยให้ข้าพเจ้าจงเจริญงอกงามในพระพุทธศาสนา ด้วยศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา สามารถอบรมไตรสิกขา เพื่อ**กำหนดรู้ทุกข์** เพื่อ**ละสมุทัย** เพื่อ**ทำนิโรธให้แจ้ง** เพื่อ**อบรมมรรคให้บริบูรณ์** เพื่อ**ตรัสรู้อริยสัจธรรม** ตามเสด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า และเหล่าพระอริยสาวกทั้งหลาย ในกาลไม่เนิ่นช้านี้ด้วยเทอญ ฯ

คำอุทิศส่วนกุศล

ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขออุทิศส่วนบุญกุศล ในการนอบน้อมบูชาสักการะ แด่พระรัตนตรัย พระบรมสารีริกธาตุของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และกุศลอันเป็นไปในทาน ศีล ภาวนา ที่ได้บำเพ็ญไว้ดีแล้ว ให้แก่ญาติของข้าพเจ้าทั้งหลาย ทั้งในอดีตชาติ และปัจจุบันชาติ พร้อมทั้งเทวดาและอมนุษย์ทั้งหลาย ที่ปกปักรักษาอยู่ในบริเวณนี้

ขอน้อมถวายกุศลเหล่านี้ แด่ท้าวสักกเทวราช นายนิรยบาล ท้าวจาตุมหาราชิกา พญายมราช และสรรพสัตว์เหล่าใด สามารถหยั่งรู้ในส่วนกุศล ที่ข้าพเจ้าอุทิศให้แล้วนี้ ขอโปรดมีจิตโสมนัสยินดี ร่วมอนุโมทนา ขอให้ท่านทั้งหลายเป็นผู้มีศรัทธา ถึงพระรัตนตรัยว่าเป็นที่พึ่ง อบรมไตรสิกขา เพื่อความพ้นจากวัฏฏทุกข์ เช่นเดียวกับข้าพเจ้าทั้งหลายด้วย เทอญ ฯ

พูดเพื่อให้แก้ไข

หลวงปู่ปรีดา (ทุย) ฉันทกโร

วัดป่าดานวิเวก อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ

(ภาษาอีสาน)...๖๐ กว่า ๘๐ เกือบ ๙๐ หลายเติบ แต่กะบ่ท่อพวกอยู่บ้าน เมื่อเช้ากะเว่าให้ฟัง เว่าไปตาม จักสิไปเทศน์หยังสูง เทศน์มันกะบ่ไป จิตบ่ออก จิตมันติดอยู่เครื่องเล่นเครื่องเพลินติดอยู่ในสมบัติ ติดอยู่ในวัตถุ ก็สอนให้หาวัตถุด้วยความบ่ประมาท อย่าทำสิ่งที่เป็นโทษกะพอ ติดวัตถุกะหาวัตถุ อย่าไปโลภเอาของผู้อื่น อย่าทำให้มันเป็นโทษซะกะพอแล้ว ท่อนั้นพอ มันซิไป นี่เว่าภาษาให้ฟังง่าย ๆ (ภาษาภาคกลาง) ติดอันไหนก็ทำอันนั้น แต่อย่าไปโลภเอาของคนอื่น แล้วก็อย่าทำสิ่งที่มันเป็นโทษ พ่อแม่ครูอาจารย์มั่น ท่านว่าดีใดไม่มีโทษ ทำสิ่งนั้นแหละ วัตถุก็สร้างไปทำไป มีโทษเราก็งดลง ๆ อันนี้จิตมันจะมีความเจริญทางดีมีต้นเหตุมันจะดี นักปราชญ์ท่านยังตรัสว่า ดีใดไม่มีโทษ ดีเลิศ

ธรรมดีชื่อว่าดีเลิศ อะไรเป็นโทษก็อย่าไปทำ เสียงเกิดจากวัตถุ รูปเกิดจากวัตถุ ทุกสิ่งทุกอย่างเกิดจากวัตถุ ท่านสอนไว้พอดี ๆ นี่ทางเดินของมนุษย์ ทางเดินที่จะทำใจของมนุษย์ให้สูงขึ้น ๆ ไป ฉะนั้นเมื่อจิตมันเต็มตัว วัตถุอิ่มตัวแล้วก็กล่าวเข้าไปใส่ศีล พอศีลอิ่มตัวเราก็ออกเนกขัมมะ คิดหาออกหนทางหาความที่จะพ้นทุกข์

แม้สมบัติจะมีจิตใจก็ยังวุ่นวาย จิตใจก็หาความสุขไม่เจอ ทีนี้มันอิ่ม ๆ วัตถุมันก็ก้าวออกจากวัตถุ ต่อจากนี้รูปเสียงทุกอย่างมันก็สมบูรณ์เต็มที่ก็ก้าวออกเนกขัมมะ มันต้องพอเป็นขั้นเป็นตอนไป เมื่อจิตยังไม่พอไปดึงไปลากออกมันก็ไม่ออกไม่ว่าท่านว่าเรา ท่านจึงสอนให้รู้อนุปุพพิกถา ๕ ทานกถา สีลกถา ผู้เรียนก็เข้าใจ เพราะเราไม่ได้เรียนจึงพูดเพียงย่อ ๆ แต่มันไม่อยากทำสิ ไม่ว่าท่านว่าเรา ส่วนมากมันเพลิน ตัตรา ตัตระเพลินยิ่ง ๆ ในอารมณ์ เพลินในความรู้ความฉลาดก็เพลิน เพลินในความโง่ก็เพลิน เพลินไปลืมไปมืดมิดปิดตาไป เพลินว่ายังหนุ่มก็เพลินไป มีแต่เพลินมีแต่ประมาทหมด จิตแต่ละดวง ๆ ประมาท ท่านถึงให้ย้อนกลับมาอย่าส่งออกไปข้างนอก มันคิดไปเรื่อยไม่มีขอบเขต ไม่มีสาระ ปรับเข้ามาในหลักศีลหลักธรรม ซึ่งเป็นตัวปรับจิตดวงนี้ให้ดีเด่นขึ้นไปเป็นลำดับนับแต่ขั้นต่ำจนถึงขั้นสูงสุดคือวิมุตติพระนิพพาน ฟังแค่นี้ก็นำไปคิดดูสิปัก คำว่าปัก จะต้องใช้ความอดความทน ความระวังสังวรฟุ้งซ่านไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ ระวังการพูด ระวังการทำทุกสิ่งทุกอย่างไม่ให้กระทบกระเทือนทั้งท่านทั้งเรา

พระพุทธเจ้าก่อนเข้าสู่ปรินิพพาน ท่านก็สอน ดูก่อน ภิกษุทั้งหลาย ให้ถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาทตนและประมาทผู้อื่น ประมาทตนก็หมายถึงว่าพากันเล่นพากันเพลิน สนุกร่าเริงอันนี้ประมาทตน ถึงพร้อม

ด้วยความไม่ได้ประมาทตนเอง ขยันหมั่นเพียรในหน้าที่เป็นประโยชน์ก็ทำ ๆ พูดแล้วพูดเล่า สิ่งเหล่านี้มันไม่เป็นโทษไม่นำความเศร้าหมองเข้ามา มีแต่ความเจริญอย่างเดียว ไม่มีทางต่ำ การศึกษาเล่าเรียนก็ไม่ประมาท หาความรู้วิชามาเพื่อจะปกครองชีวิตตัวเอง หามาได้มากน้อยแค่ไหนก็เป็นสวรรค์ของตนเอง ให้ประกอบอาชีพสัมมาอาชีโว การเลี้ยงชีพให้ถูกทาง เป็นต้นว่าอย่าฆ่าสัตว์ อย่าลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม ๓ อย่างนี้เป็นสัมมาอาชีโวแล้ว ลักทรัพย์ ประพฤติในกาม เดี๋ยวนี้ตัวนี้แหละ ประพฤติผิดในกาม เป็นอะไรไปหมด เป็นทะเลสาบไปเลย เพราะอำนาจสัตว์ทั้งหลายทั้งปวงมาจมอยู่ตรงนี้หมด จึงเป็นเหตุให้ไม่กลัว นี่ล่ะถ้าหลุมลึกก็หลุมลึกที่สุดคือนรกตัวนี้ปกปิดหมด ปิดกั้นปิดหูปิดตาปิดไปหมด มืดมนอนธการไปหมด ถ้าตัวนี้ได้ครอบงำเข้าไป จึงเป็นเหตุให้ไม่มองหน้ามองหลังมองใครทั้งหมด โลภมาก็โลภมาเพื่ออันนี้ทั้งนั้น สมบัติพัสถานมากมายก่ายกองก็เพื่ออันนี้ทั้งนั้น เพราะโลกทั้งหลาย มนุษย์ทั้งหลายตลอดทั้งสัตว์ถืออันนี้ว่าเป็นความสุขสนุกสนานร่าเริง แต่อย่าลืมว่าสิ่งนี้เป็นโทษเป็นพิษเป็นภัย คือตัวนี้ทำให้อาภัพ ทำให้เป็นทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นอาภัพ ทำให้เป็นคนใบ้บ้าเสียจริตผิดมนุษย์เป็นไปหมดทุกสิ่งทุกอย่าง เพราะอำนาจตัวนี้ทำให้ลาดลง ทำให้จิตต่ำ ตกลงต่ำท่านจึงว่าอบายมุข ท่านจึงแยกออกเป็นพวกเป็นหมู่คือทางที่ไม่ดีท่านก็แยก อย่างนักเลงเที่ยวกลางคืนนักเลงผู้หญิงนักเลงผู้ชาย อันนี้ท่านพูดหนทางแห่งทางต่ำ หนทางแห่งจิตใจไม่ให้เขยิบขึ้นไปในทางที่ดีงาม ไม่เขยิบออกจากทางทุกข์ก็เหมือนแมลงเม่าบินเข้าไฟ อย่างงั้นล่ะไม่กลัวเลยเดี๋ยวนี้เป็นอย่างนั้นหมด

พระพุทธเจ้าท่านโอ้โหจำไว้ให้ดีนี่ เราอยู่กับพ่อแม่ครูบาอาจารย์

หลายท่านหลายองค์มา ถ้าไม่มีความเมตตานี่คำนี่ล่ะเจ็บมาก ท่านบอกว่าใครอยากจะมาสอนมนุษย์ เมื่อคิดเห็นแล้วมันไกลกันริบหรี่ ไกลมากที่สุด ทุกองค์เราได้เห็น พ่อแม่ครูอาจารย์ตั้งแต่หลวงปู่บัว ท่านก็พูดใครที่ถึงธรรมความจริง ถึงพระนิพพาน ให้ถึงจิตบริสุทธิ์แล้ว โอยมันไกลกันมากที่สุดเลยกับมนุษย์ จะมาสอนได้ยังไงมันลุ่มหลงหมด มันมืดหมดเลย ท่านจึงคิดเรื่องของท่าน จึงมาฉุดมาลาก จึงมาบอก มาดุมาด่า มาค่อยแนะนำสั่งสอน ผู้ที่ควรแนะนำสั่งสอน ท่านเมตตาจริง ๆ บรรดาทุกองค์เลย พ่อแม่ครูอาจารย์ขาวก็พูด โอ้ยจิตมันละเอียดมาก มันเกินความคิดของมนุษย์ปุถุชนจะลากออก นี่โถเหมือนลากไม้ทั้งดุ้นมันเป็นอย่างนั้น ก็ดูจิตของเราสิ วันหนึ่ง ๆ มันติดมันลากออกจากอารมณ์ มันลากออกได้เมื่อไร ความหลับความนอนมีแต่กล่อมอยู่ตลอดเวลา ดวงจิตเรานี่ท่านว่ายากลำบากขนาดไหน ท่านบอกว่าทุกองค์ท้อใจหมดเลย พอถึงธรรมขั้นนั้นท้อหมดแต่ละองค์พูดเป็นเสียงเดียวกันหมดเลยเท่าที่อยู่ด้วย

เราจึงบอกโอ้ใหครูบาอาจารย์ที่จะมาแนะนำสั่งสอน ไม่ใช่ว่าเราจะมาเทศน์กันมาพูดกันแบบปาว ๆ สอนกันแบบโลก ๆ คนละเรื่องไปไกลกันมากมายก่ายกอง ไม่ได้คิดอย่างนั้นเลย ผู้ที่สอนมุ่งอรรถมุ่งธรรม ไม่ได้สอนเพื่ออามิสใด ๆ ทั้งหมด ผู้ที่ท่านเป็นธรรมล้วน ๆ จึงบอกว่าไม่มีเลห์มีเหลี่ยมไม่มีเลศมีนัย แต่คนมีเลห์มีเหลี่ยมพูดคำเดียวกัน มันจะมีเลห์มีเหลี่ยมมีเลศมีนัย เพราะจิตมันมีกิเลส มันจึงมีเลศมีนัยอยู่ในนั้น ถ้าจิตมันบริสุทธิ์มันจะมีตรงไหน ดุก็ไม่มีพิษ จะดุก็ตามเรื่องตามราว ว่าก็ว่าไปตามเรื่องตามราว ท่านไม่ได้โกรธ ท่านไม่มีอะไรในจิตของท่านเลย เป็นแต่ผู้ที่มีพิษมีภัยพอรับสัมผัส ว่าดุด่าว่ากล่าวก็สัมผัส เพราะตัวเองมีแต่ถ้าพูดแล้วเหมือนทั้งเนื้อทั้งตัวมีแต่แผลทั้งหมด พูดเท่านั้น ทั้งๆ ที่สิ่งนั้น

ไม่มีอะไรถูกเข้าไปก็เป็นพิษไปหมด จิตมันมีแต่โทษเต็มดวง ๆ ไม่ได้รับอะไรไว้เลย ถ้ามันรับธรรมพอจะคิดขึ้นมา พอได้สลดสังเวชตัวเอง พอได้คิดได้อ่าน

ฉะนั้นผู้มีศรัทธาในศาสนามีความเชื่อความเลื่อมใส นี่ก็โอ้โหขนาดเรารู้จักไหว้พระสวดมนต์นี่ก็นับว่าลากจิตเราได้พอสมควร นอกนั้นจมเลยจมดิ่งพสุธา จงพากันจำไว้ให้ดี เล่าที่อยู่กับพ่อแม่ครูอาจารย์มาองค์ไหน ๆ พูดเป็นเสียงเดียวหมด ท้อในการสอน ลากยากจริง ๆ พอพูดตรงนี้ก็ไปออกตรงนั้น ปุถุชนพอพูดตรงนี้ก็ไปหลบตรงนั้น มันไม่ยอมรับความจริงเสียอย่าง เสร็จรับไม่ได้ เพราะศาสนาเป็นของจริง ๆ จะมีเล่ห์มีเหลี่ยมไม่ได้ หลบไม่ได้ ตรงไปเลยตรงด้วยความรอบคอบ ไม่ใช่ตรงแบบเถรตรงน่ะ สิ่งที่ควรรอบรู้ สิ่งที่ควรออกแง่ไหนมุมไหน ความรอบคอบพร้อมหมด ท่านเรียกว่ารู้ฉลาด ไม่ใช่รู้เฉย ๆ ไม่ใช่รู้แบบโง่ ๆ ไม่เป็นพิษเป็นภัยไม่มีโทษแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ถ้าท่านไม่มีเมตตาจริง ๆ ลำพังเรายิ่งไปโกรธยิ่งไปยกโทษท่าน ยิ่งสลดใจ ท่านยิ่งเมตตา เท่าที่ได้ฟังพ่อแม่ครูอาจารย์ท่านเล่า โอ้โหท่านว่าอันจิตตัวนี้ โถน่าสลดน่าสังเวช เราพูดดี ๆ มันยังโกรธ มันยังมี แต่ก่อนอยู่กับพ่อแม่ครูอาจารย์เรายังยกข้อหนึ่ง เหมือนเอาหอกเอาหลาวเอาแหลมมาทิ่มเราทั้งวันทั้งคืน ท่านว่ามาทำไม ใครบอกให้มาอยู่วัด เล่นหนักเข้าไปอีก มาทำไม โอ้ท่านเทศน์ทรมานเรา พอเราจะหลบไปหน่อย เพราะจิตใจมันอ่อนแอ โอ้เราก็ไหว้เพราะความเอ็นดูสงสาร ท่านทั้งทุบทั้งตีท่านย้อมทั้งอะไร อุ้ยท่านฉลาดทุกด้าน ปัณฑิตานัญจะ เสวะนา แม้เราจะเป็นพิษเป็นภัยอยู่ ท่านก็ให้อภัยอยู่ตลอด ๒๔ ชั่วโมง ผู้มีธรรมภายในใจ ผู้เป็นเมตตามหาเมตตา ๒๔ ชั่วโมง ในหัวใจไม่มีอะไรเลย

เราจะยกให้ฟังเหมือนพวกเราที่ไม่ฆ่าสัตว์อะไรสักอย่าง ไม่ต้องพูดนั่นล่ะตัวเมตตาอย่างที่สุด งดการฆ่าสัตว์เท่านั้นล่ะเมตตาแล้ว ไม่ไปลักไปฉก หรือไม่ไปเอารัดเอาเปรียบเขาแล้ว ให้อภัยแล้ว ใจก็ไม่มีแล้ว เบื้องต้นก็มีนานไปบังคับไว้ ๆ พอนานไปมันก็ปล่อย นั้นล่ะที่ธรรมบริสุทธิ์ล้วน ๆ จะแสดงแบบไหน ท่านผู้เป็นพระโสดาบัน ท่านจึงไม่ตำหนิ บรรดาผู้ที่หลุดพ้น ไม่คิดเพราะจิตท่านบริสุทธิ์แล้ว ปุถุชนนี้ถึงจะเชื่อ ๑๐๐ ยกโทษก็เต็ม ๑๐๐ เหมือนเดิม เพราะเวลามันโกรธขึ้นมามันก็มืดไป แต่ผู้มีธรรมนั้นให้อภัยเสมอ ๆ โอ้ยอาตมาอยู่กับพ่อแม่ครูอาจารย์ท่าน คิดขึ้นมาถึงมาเล่าให้ฟัง ท่านถึงไม่สอน แต่ก่อนพ่อแม่ครูอาจารย์ขาว ท่านไม่ค่อยเทศน์หรอก เอาหนังสือเจ้าคุณอุบาลีบ้าง แล้วแต่ท่านจะให้เราอ่าน เราก็อ่านเทศน์ ๆ ตามหลักนักปราชญ์ ท่านว่าดีแล้ว ๆ พวกเรามีหนังสือพ่อแม่ครูบาอาจารย์พากันไปดูเอา ปรับปรุงแก้ไข หลักนักปราชญ์ท่านมีแล้ว เราพูดออกมาความจริงจะมีผิดบ้าง เพราะเราเป็นปุถุชน ๆ มันมีสิทธิ์ในตัวท่าน ถึงแสดงออกถูกต้อง ใจดวงนั้นมันมีอะไรอยู่ มันไม่สะอาดพอจึงไม่เต็มเปี่ยมในการแสดงธรรม ท่านจึงห้าม พระปฏิบัติท่านห้าม ๑. อย่าเทศน์มาก อย่าติดต่อคนนี่การดำเนินหลักของจิต แล้วก็อย่าก่อสร้างมาก นี่ผู้จะหนีจากโลกต้องดำเนินไปทางแบบนี้

ผู้ติดอยู่ในโลกก็แง่อีก สร้างถนนหนทาง สร้างศาลาสร้างอะไร แต่ให้รู้จักสร้างอย่าเอาแต่ใจตัวเองเกินไป สร้างไว้อะไรควรกับภาวะของพระ อะไรท่านอยู่อย่างไร กาละเวลาเป็นอย่างไร ให้รู้จักต่างคนต่างแบ่งบุญซึ่งกันและกัน จึงให้อภัย สิ่งที่ควรให้สร้างก็สร้างเพราะปฏิเสธไม่ได้ คือปัจจัย อาศัยซึ่งกันและกันเหมือนต้นไม้ที่พูดแล้ว เหมือนเปลือกกระพี้แก่นอาศัยซึ่งกันและกันปฏิเสธไม่ได้ แต่ให้ฉลาดใช้ ให้รู้จักถ้าไม่ฉลาดใช้

บำเพ็ญบุญก็กลายเป็นบำเพ็ญโทษไป เป็นคนผู้มีความเฉลียวฉลาด รู้จักกาละ ควรที่จะทำหรือไม่ควร นั้นแหละบุญเต็มเปี่ยมท่านถึงบอกว่าอย่างนี้ ก็ไม่เคยพูดสักทีก็เลยพูดเมื่อเช้า ถ้าท่านจะบริจาคก็พากันคิดเอาลูกหลานใครถ้าจะบริจาคก็บอกคนละสลึง ไม่มีเงินก็อนุโมทนาในน้ำใจที่เป็นกุศลนั้นเป็นดี อาตมาไม่เคยบอกใคร ๆ เพราะเห็นว่าจนจึงไม่บอกเป็นเพราะความจนนั้นให้คิดเอาให้ฉลาดเอาแค่ใส่บาตรให้เราก็คิดแล้ว ก็เห็นคุณค่าเห็นน้ำใจขนาดนี้ พระสารีบุตรผู้เป็นธรรมนี้แค่ใส่บาตรทัพพีหนึ่งท่านก็ไม่ลืมบุญคุณ นู้นดูสิ อย่าพากันประมาทนะโลกสมัยนี้กำลังรุ่มร้อนเต็มที่ ต้องถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาททั้งท่านทั้งเรา ประมาทตัวเองก็ไม่ดี ประมาทคนอื่นก็ไม่ดี รวมแล้วมันอยู่ที่ตัว ให้พากันขยันรักษาศีลให้สังวรระวัง อย่าสักแต่ว่านอนวัดก็พูดกันไป ๆ มันจะเป็นประเพณี การทางโลกทางสงสารเป็นประเพณีหมด กลับใหม่ไม่ได้เหรอเช่นการให้ทานอย่างนี้ก็เป็นประเพณีไปหมด ทำไมกลับยากเหลือเกินแม้แต่ทำงานแต่โลกแต่สงสาร เราไม่ได้ดูถูกเป็นประเพณีหมด การปลูกป่าก็สักแต่ว่าทำ พอทำเล่นทำอะไรก็หมดเงินไปเปล่า ๆ ไม่ได้ กี่ปีกี่เดือนเมืองไทยนี่เสียเงินไปกี่ล้านกี่แสน ปลูกก็ปลูกฤดูที่ฝนกำลังหมดคุณค่าที่จะปลูกเพาะทำเล่นกันไปโอ้ยนี่เหรอโลก ลองคิดกันดูสิถ้าเราทำกันอยู่อย่างนี้ ถ้าเราไม่ปรับปรุงแก้ไขเราอย่าหวังว่าเจริญ ไม่มีทางเจริญมีแต่จมลงไป ๆ มันจะเจริญเมื่อไรตั้งแต่เกิดมานี้ก็นานแล้ว ปลูกป่าไว้ได้กี่ป่านอกจากผู้ตั้งใจจริงผู้ทำจริง แค่เรื่องโลก ๆ แค่นั้น

เราก็หันมาดูตัวเราสิ พูดไม่ได้พูดยกโทษกันนะ พูดเพื่อให้แก้ไขให้คิดให้อ่านนำไปปรับปรุงแก้ไข การทำบุญก็ดี การให้ทานก็ดี การไหว้พระก็ดี สักแต่กราบตะหงก ๆ ใจไม่ได้ระลึกถึงพุทโธ ธัมโม สังโฆก็เปล่า

เป็นแต่กิริยาเฉย ๆ ได้ผลน้อยทำให้จริงให้จังสักหน่อย มีสัจจะมีความจริงใจต่อตัวเองสิ ไหว้ก็ไหว้จริง ตั้งใจจริง ๆ อะระหัง ก็อะระหังจริง ๆ พุทโธก็พุทโธจริง ๆ ธัมโมก็ธัมโม ๓ ครั้ง จากนั้นก็ว่าอะหัง สุขิโต ทุกวัน ๆ เก็บวันละเล็กละน้อยไปก่อน เรามีสลึงก็เก็บมันทุกวัน ๆ วันนี้ก็ได้สลึงวันหน้าก็สลึง ๆ ๒ สลึงก็ ๕๐ สตางค์ ๔ สลึงก็ ๑ บาท มันเก็บอย่างนี้ที่เก็บบุญ ทีแรกก็ไม่เห็นแหละ แต่มันรู้เป็นหมื่นเป็นแสนเป็นอะไรก็รู้ตัวขึ้นมา นี่การบำเพ็ญก็เหมือนกันมีน้อยก็เหมือนไม่มี เรามารักษาศีลก็เหมือนกันศีลยังไม่สมบูรณ์ก็ยังไม่มี พอนานไปมันคิดได้ ๆ เดี๋ยวนี้บางคนก็คิดได้ ยกตัวอย่างบางคนอ่านหนังสือธรรมะไม่เข้าใจ อ่านแล้วโยนเข้าป่าเลย พออ่านเดียวนี้ปุ๊บเข้าไปจิตดูดเข้าไป ๆ มองโอ๋เชื่อนักปราชญ์ทันที แต่ก่อนก็อ่านไปอย่างนั้นแหละ จะไม่อ่านเสียด้วยซ้ำ ไปอ่านหนังสือพิมพ์มันชอบ ไปอ่านการ์ตูนบ้า ๆ บอ ๆ ที่มันชอบ สิ่งที่ไม่เป็นสาระก็ถือว่าเป็นสาระนี่ล่ะ

พระพุทธเจ้าท่านสอน โลกทั้งหลายสิ่งที่พระพุทธเจ้าก็ตรัสว่าเป็นสาระก็ถือว่าไม่ใช่สาระ อันใดที่พระพุทธเจ้าว่ามีสาระ ก็บอกเปล่าไม่ใช่สาระ โลกกลับกันอย่างนี้ สิ่งใดที่ดีงามก็ไม่ชอบ กลับชอบสิ่งที่ไม่ดีงาม เราพากันประมาทกันอยู่อย่างนี้ เราก็ปรับเอาสิ ต่างปรับหัวใจแต่ละคน ๆ ไม่ต้องพูดแหละที่นี้ ปรับความขยันหมั่นเพียรแต่ละดวง ๆ แต่ละพ่อแต่ละแม่แต่ละลูก ปรับแล้วทำแต่สิ่งที่ดีงามไม่มีโทษ แต่ละดวง ๆ แต่ละพ่อแต่ละแม่แต่ละลูก ไม่ต้องพูดเมืองไทยศิวิไลซ์เจริญรุ่งเรืองความกระทบกระเทือนซึ่งกันและกัน ความบาดหมางซึ่งกันและกัน ความเอารัดเอาเปรียบซึ่งกันและกันเรียบวุธ นี้ธรรมสอนโลกให้ร่มเย็น ๑๐๐ ทั้ง ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ถ้าโลกน้อมนำธรรมของพระพุทธเจ้าซึ่งเป็นศาสดา

เอกสอนโลกทั้ง ๓ เข้ามาปรับปรุงแก้ไขชีวิตของแต่ละคน ๆ หัวใจแต่ละดวง ๆ อย่างไรก็นับวันจะฟื้นฟูขึ้นมา โลกก็จะได้รับความร่มเย็นเป็นสุขไม่มีประมาณ อายุเป็นหมื่นเป็นแสนก็ได้ แสนล้านปีก็ได้ เพราะปรับปรุงถูกต้องดีงาม ต้นไม้ที่ปรับปรุงถูกต้องดีงามมันก็ยั่งยืน มันก็เจริญรุ่งเรืองเหมือนกัน คนก็เหมือนกันปรับปรุงถูกต้องดีงามตามหลักเหตุผล ตามหลักศีลหลักธรรม อย่างไรคนนั้นก็เจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าไป ไม่มีวันเสื่อมไม่มีวันถอย

ถ้าปรับปรุงแก้ไขไม่ถูกต้องดีงามตามหลักของนักปราชญ์แล้วอย่างไรก็บั่นทอน ๆ เกิดมาก็อาภัพ ๆ สมบัติจากนั้นก็อาภัพทางด้านจิตใจคิดแต่ในสิ่งที่ชั่วช้าลามกเศร้าหมองทั้งวัน ๆ ตื่นขึ้นมาก็เศร้าหมอง นอนลงไปก็เศร้าหมอง ตื่นขึ้นมาก็ร้องไห้ ไปที่ไหนมีแต่ความโศกเศร้าโศกาอาดูรทั้งหมด เพราะอะไร เพราะเราเป็นคนทำเอา เป็นคนสร้างเอา ใครทำกรรมดีหรือชั่วตัวเองทำเอา พระพุทธเจ้าท่านบอกอย่างนั้น แล้วท่านให้ชำระอย่าทำ ๆ อกตํ ทุกฺกฏํ เสยฺโย ความชั่วอย่าทำเลยไม่ดีท่านว่าอย่างนั้น คำเดียวเท่านั้น ความชั่วอย่าทำเลยไม่ดีเพราะอะไร ปจฺฉาตปฺปติ ทุกฺกฏํ ทำแล้วมันจะผลาญตามหลังไป ไม่วันใดวันหนึ่ง เหมือนหมาไล่เนื้อมันทันแล้วก็กัดเอา เมื่อคนชั่วนี้ทำความชั่วแล้ว ความชั่วตามยังไม่ทันแล้วก็หัวเราะเยาะชอบอกชอบใจ พอความชั่วตามทันถึงตัวเองแล้วนั่งก้มหน้ารัดเข่าไม่ดีอะไรขึ้นเลย พากันไปปรับปรุงแก้ไข นี่ยังเหลือเดือนหนึ่ง วันพรุ่งนี้ก็ไม่ถึงเดือนแล้ว อย่างไรก็ให้ศีลเราบริสุทธิ์ ให้ตรวจตราจนวันออกพรรษานี่ก็ ๒ เดือนแล้ว ตรวจตราถอยหลังบางทีมันบริสุทธิ์ไม่บริสุทธิ์ วาจาเป็นอย่างไร การแสดงออกทางกายเป็นอย่างไรตรวจตราตัวเองถ้าบกพร่องที่ตรงไหนแก้ไขตรงนั้นแก้จุดนั้น พยายามฝึก

สติขึ้นมา แก้ตรงนั้นๆ ยากก็ต้องแก้ เพราะสิ่งตรงนี้มันดี

มันไม่ดีจะไปทำทำไม เพราะสิ่งนั้นมันทำให้เราอาภัพ เราบอกแล้ว พระพุทธเจ้าบอกแล้ว สาวกบอกแล้ว พระพุทธเจ้าท่านรู้ดีรู้ชั่ว ตรัสรู้ไม่ได้ตรัสรู้เล่น ๆ สร้างมา ๔ อสงไขยกำไรแสนมหากัป รู้หมด ๓ แดนโลกธาตุ รู้หมดสว่างกระจ่างแจ้ง อาโลโก อุทะปาทิ รู้ทั่วถึงหมด ไม่มีปิด พวกเรารู้อะไร รู้แล้วก็หลงตัวเอง หลงงมงายทำชั่วช้าลามกก็ว่าดี นี่มันรู้ไม่จริง ถ้ารู้จริงไม่ทำ ก่อนจะรู้จริงต้องปฏิบัติ มีภาคปฏิบัติเท่านั้น เอาจริงเอาจังเท่านั้น เป็นคนจริงจังต่อศีลต่อธรรมต่อทาน ถ้าไม่ใช่คนจริง คนจังแล้วไม่เห็นไม่เจอ ธรรมเป็นของจริง ผู้ทำผู้ปฏิบัติต้องเป็นของจริง ถ้ามาเหลาะ ๆ แหละ ๆ อย่ามีหวัง ผลสุดท้ายก็ไปหัวเราะเยาะเย้ยเล่น นานไปกิเลสถูกเข้าไป ๆ ก็อาภัพเข้าไป บุญไม่มีบาปไม่มีนรกไม่มีสวรรค์ไม่มี ตายแล้วสูญเสร็จ เวลาคิดความโกรธขึ้นมาสูญเหรอ เวลาความรักสูญเหรอ เวลาไม่ได้อย่างใจเป็นทุกข์เท่าไร ไม่เห็นมันสูญมันไปอยู่ไหน วันหนึ่ง ๆ มันสูญไปไหน ไม่เห็นมันสูญ ๒๔ ชั่วโมง ไม่ถูกอันหนึ่งก็อันหนึ่งพลิกไปพลิกมา จะเอาที่แน่นอนก็ไม่ได้ เอารักคนนี้นานไปก็หายรักไปรักคนโน้น รังเกียจคนนี้ ไปเกลียดคนนู้น นั่นแหละธรรมชาติเจตสิกตัวนั้นแหละที่จะให้ทำความชั่วช้าลามก ไหวตัวอยู่ตลอด ๒๔ ชั่วโมง ถ้าใครหลงหน้าหลงตามัน ก็ยอมจำนนมันหมด ก็เสร็จล่ะทีนี้ ผลสุดท้ายก็พังพินาศฉิบหาย เพราะตัวเองหลงอารมณ์

ท่านจึงเอาธรรมเป็นที่ตั้ง ยึดศีลขึ้นมา ยึดธรรมขึ้นมา มันคิดไปก็ให้อยู่กับศีลกับธรรม พยายามมีสติสตังสังวรระวัง ๆ ท่านให้ระวังอย่างนี้ พากันคิดกันอ่านสิ นี่พูดให้ฟัง เตือนสติวันคืนล่วงไป ๆ ก็บอกว่า เราคิดถึงเรื่องนี้ก่อน ดูผมเราหงอกแล้วนะ ดูหนังเหี่ยวแล้วนะ เตือนตัวเอง

ลืมแล้วเหรอเวลานี้ บอกเจ้าของอย่างนั้นมองดูสิสิ่งทั้งหลายคนนั้นก็ตาย คนนี้ก็ตาย ปู่ย่าเราก็ตาย ๆ ไปแล้ว เราทำอะไรขึ้นมาเวลานี้ เตือนเจ้าของอยู่อย่างนั้น ก็รีบเร่งขวนขวายสิ อยู่อีกไม่นานก็ตายนะ จากนี้ไปออกพรรษา ๒๙ วันแล้ว เราจะตั้งใจบำรุงจิตใจของเราด้วยศีลด้วยธรรมอยู่สม่ำเสมอไม่ต้องพูดถึงใคร กินข้าวเราก็กินอิ่มของเราคนอื่นกินแทนไม่ได้ เขาจะยกจะยอเขาจะชมหรือไม่ชมก็แล้วแต่เขา ขอให้เราชมเรา ขอให้เราดูเราด้วยศีลด้วยธรรม ใจของเราชุ่มเย็นด้วยร่าเริงบันเทิงด้วยศีลด้วยธรรม ไม่เศร้าหมองใจพอ พอแล้วคน ๆ หนึ่ง ไม่ต้องไปให้ใครมายกมายอ มาเองขอให้ดีเสมือนที่พ่อแม่ครูบาอาจารย์มั่นทั้งหมดเลย สุดท้ายต่อมาก็หลวงปู่ขาว พ่อแม่ครูบาอาจารย์หลวงพ่อหนองแซงท่านผู้บริสุทธิ์ ๆ หลวงปู่ตื้นท่านผู้บริสุทธิ์ ๆ เขาชมเอง ชมท่านก็ไม่ได้ว่า ไม่ชมท่านก็ไม่ได้ว่าอะไร เหมือนเราทานเองอิ่มแล้ว เราไม่เห็นว่าอะไร เขาจะว่าเราไม่อิ่มเราก็เฉยไม่เห็นไม่เกี่ยว คนชมก็เป็นแต่คำพูดเฉย ๆ หากเราไม่ดีเขาชมว่าดีเราดีอย่างไร เราก็เศร้าหมองอยู่นี่ ๑๐๐ ทั้ง ๑๐๐ ถ้ามันไปหลงปากเขาจนเกินไป เราก็คิดให้ดีสิตรงนี้เขาว่าเราไม่มีศีลเรามีจริงๆ จะไปห่วงอะไรไม่ได้โกหกทั้งวัน ๒๔ ชั่วโมง เราไม่ได้ไปโกหก โอ้ยสบาย แล้วทำไมจะไปตะครุบเงา นั่นเป็นเงาเฉย ๆ

นักปราชญ์ท่านว่าลมปากพูดแล้วก็ผ่านไป ท่านจึงสวดโลกธรรม มีลาภเสื่อมลาภ มียศเสื่อมยศ เกิดขึ้นมาก็จะเสื่อมไปแล้วแก่ไป ๆ แต่ก่อนมีลาภ อายุแก่ไปมันเสื่อมแล้วนี่ หมดเข้าไป ๆ ก็เห็นอยู่อย่างนี้ เราก็คิดเอาอย่างนี้ หาวิธีอุบายสอนตัวเองทุกด้านทุกมุม อย่าพากันประมาท ตายไปแล้วใครเอาอะไรไป นอกจากกุสะลา อะกุสะลา ๒ อย่างกุศล คือความฉลาดถึงพร้อมด้วยความดีงามขั้นต่ำ ต่อไปก็ศีล สูงสุดก็ภาวนา

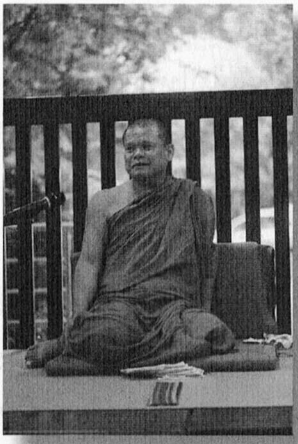
จิตใจมั่นคงแน่นหนา ไม่วอกแวกคลอนแคลนจากอารมณ์ต่าง ๆ ขณะนี้ก็เหลือจิตว่าจะตายแล้วไม่ต้องหายห่วงคนไหนเลย ไปคนเดียว ความสุขก็อยู่ที่ใจตัวเองน่ะ พากันคิดกันอ่าน เอาล่ะแค่นี้พอ

ที่มา Youtube ธรรมะเหนือโลก

มหาเถเร ปมาเทน ทวารตฺตเยน กตํ สพฺพํ อปราธํ ขมถเม ภนฺเต (๓ หน) ผู้ถอดเสียงพระธรรมเทศนา – มีนาคม ๒๕๖๗

ธรรมชาติสวยงามยามวัยเจริญ
เมื่อล่วงเกินวัยไปก็ดูไม่งาม
ถึงจะแต่งเสริมเพิ่มเติมก็ตาม
ความงามก็ไม่คงที่ เช่นนี้แล

พระธรรมวชิรนายก (ปรีชา อภิวณฺโณ ป.ธ.๙)
วัดราชบุรณราชวรวิหาร (วัดเลียบ) กรุงเทพมหานคร

พระธรรมเทศนา

พระอาจารย์โสภา สมโณ

วัดแสงธรรมวังเขาเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

ณ ศาลาพระราชศรัทธา วัดปทุมวนาราม

๒๐ มกราคม ๒๕๖๗

ในวาระน้อมรำลึก ๑๕๔ ปี ชาตกาล พระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต

ดูเหมือนจะเคยมาครั้งหนึ่ง เมื่อ ๕ ปีที่แล้ว ถ้าจำไม่ผิด ได้มาเทศน์ที่นี่ ก็ได้ทราบข่าวว่ามีครูบาอาจารย์ท่านมาอยู่เรื่อย ๆ เลยไม่ได้มา ถ้ามากรุงเทพฯ ก็เฉพาะมาตรวจสุขภาพ ส่วนมากจะไปพักอยู่ที่สวนแสงธรรม บ้านสันติธรรม หรือบ้านคุณธรรมบ้าง มาแต่ละครั้งรถติดเป็นชั่วโมง ซึ่งมันเถอะอันนั้นเป็นของโลก ยิ่งโลกเจริญด้านวัตถุมากเท่าไรมนุษย์ก็ยิ่งหาความเป็นอิสระได้น้อยลง มาแค่นี้รถติดเป็นชั่วโมงแสดงว่าชีวิตของคนเรามันจะติด ติดทางนอกติดทางใน สิ่งที่มันติดใจมาคือกิเลสอันนี้ติดภพติดชาติเป็นกัปเป็นกัลป์หนักมาก จะเอาอะไรออกก็ออกไม่ได้

เพราะมันติดตรงนี้นอกจากธรรมของพระพุทธเจ้าเท่านั้น รถติดก็ยังพอขยับได้ คนติดกับกิเลสนี้ขยับไปไหนก็ขยับไม่ได้ จะไปไหนก็ไปไม่ได้ ไปทำบุญก็ไปไม่ได้ ไปทำดีก็ไปไม่ได้ ตัดกิเลสก็ตัดออกไม่ได้เพราะมันติดมันถึงยาก วันนี้ได้มีโอกาสมาเยี่ยมพี่น้องทั้งหลาย โดยเฉพาะโยมมหาอุบาสิกาคุณโยม...พยายามนิมนต์มาเรื่อยแต่ก็ขอไว้เพราะไม่ถนัด อยู่วัดก็พอแล้ว พ่อแม่ครูบาอาจารย์ทราบว่าท่านก็มาโปรดเรื่อยอยู่แล้วเทศน์ก็เท่ากับเทศน์อันเก่า นั้นหละไม่ได้ผิดแผกแตกต่างกันสักเท่าไร ก็เอาธรรมของพระพุทธเจ้าเอาของจริงมาเทศน์ พระองค์ไหนเทศน์ก็เหมือนกัน เรามันพระวาสนาน้อยบุญญาบารมีน้อยเทศน์ก็เทศน์ไม่เป็น เป็นพระวัดป่าพระป่าก็รู้อยู่แล้วของป่าจะเอาอะไร ดูสิกรุงเทพฯ เป็นเมืองศิวิไลซ์ อยู่ตรงไหนมีแต่ความเจริญ แล้วเอาคนป่ามาเทศน์สอนคนเจริญมันจะไปถูกได้อย่างไร เอาอ้อยมาขายสวนนะสิ จะเทศน์แล้วที่นี้

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคเจ้าพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น ขอนอบน้อมพระธรรมที่ได้นำหัวใจของสัตวโลกทั้งหลายได้ออกจากทุกข์ออกจากโทษออกจากโลกทั้งหลาย ขอน้อมถึงพระสงฆ์องค์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ จนท่านได้พ้นทุกข์พ้นภัยในวัฏสงสาร วันนี้เป็นวันมหามงคลที่ทุกท่านทุกคนก็พึงทราบว่าวันชาตกาล ๑๕๔ ปี หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต เพราะองค์ท่านเกิด พ.ศ.๒๔๑๓ ปัจจุบันนี้คือ พ.ศ. ๒๕๖๗ ผ่านมา ๑๕๔ ปี ท่านเป็นครูบาอาจารย์ที่สร้างคุณสร้างประโยชน์ให้กับวงการศาสนา ซึ่งจะหาใครเทียบยากในยุคปัจจุบัน ท่านผลิตลูกศิษย์

ลูกหา ถ้าจะว่าตามหลวงปู่มหาบัวท่านว่าผลิตเพชรน้ำหนึ่งขึ้นมาประดับวงการศาสนา ซึ่งหายากและไม่มีใครเทียมในยุคปัจจุบัน วงกรรมฐานที่พวกเราได้ประพฤติปฏิบัติก็เพราะบุญคุณของหลวงปู่มั่น องค์ท่านได้พยายามสั่งสอนสานุศิษย์ คิดดูสิล้วนแล้วแต่เป็นลูกศิษย์หลวงปู่มั่นทั้งนั้น ตั้งแต่หลวงปู่สิงห์ ขันตยาคโม ศิษย์รุ่นแรก หลวงปู่ดูลย์ อตุโล หลวงปู่ทองรัตน์ (กันตสีโล) หลวงปู่กินรี (จันทิโย) หลวงปู่มี (ญาณมุนี) ไม่ว่าฝ่ายวัดบ้านวัดป่าที่เป็นลูกศิษย์ลูกหาของท่านในยุคแรก ๆ

ต่อมาก็มีหลวงปู่ฝั้น (อาจาโร) หลวงปู่ขาว (อนาลโย) หลวงปู่พรหม (จิรปุญโญ) หลวงปู่แหวน (สุจิณโณ) หลวงปู่ตื้อ (อจลธัมโม) หลวงปู่คำดี (ปภาโส) หลวงปู่สิม (พุทธาจาโร) หลวงปู่จวน (กุลเชษโฐ) ล้วนแล้วแต่เป็นลูกศิษย์ลูกหาองค์หลวงปู่มั่น นับไม่หวาดไม่ไหว เพราะองค์หลวงปู่มั่นเราได้ผลิตลูกศิษย์ขึ้นมาประดับวงการพระศาสนา ล้วนแต่เป็นเพชรน้ำหนึ่ง ยิ่งยุคปัจจุบันเราจะได้เห็นองค์ที่ขึ้นชื่อลือนามมากจริง ๆ ก็คือหลวงปู่มหาบัว (ญาณสัมปันโน) ที่เราได้รู้จักประพฤติปฏิบัติ ได้เคารพนับถือมาจนกระทั่งป่านนี้เพราะคุณูปการขององค์หลวงปู่มั่น ท่านสอนลูกศิษย์ของท่าน ส่วนมากท่านจะไม่เน้นโยม ท่านจะเอาพระเอาลูกศิษย์ของท่านถึงมาเบ่งบานในยุคหลัง สมัยก่อนส่วนมากจะสอนแต่ลูกศิษย์ลูกหาผู้อยู่ใกล้ ก็มีหลวงปู่สิงห์ หลวงปู่มหาปิ่น (ปัญญาพโล) หลวงปู่ดูลย์ หลวงปู่สาม (อกิญจโน) หลวงปู่ท่านพ่อลี (ธัมมธโร) หลวงปู่เจี๊ยะ (จุนโท) หลวงปู่เทสก์ (เทสรังสี) หลวงปู่เหรียญ (วรลาโภ) หลวงปู่อะไรต่อมิอะไรที่กล่าวนามมานี้ ส่วนมากท่านจะไม่ค่อยมีเวลามาแนะนำสั่งสอนศรัทธาญาติโยม เหมือนครูบาอาจารย์ที่เบ่งบานออกมาในยุคปัจจุบันถึงยุคของพวกเราสั้น ๆ ถือว่าเป็นผู้มีโอกาสมีวาสนามากล้วนแล้ว

แต่เป็นเพชรน้ำหนึ่งอีกด้วย

ในยุค ๒,๕๐๐ กว่าปีมานี้เป็นยุคนี้แหละเป็นยุคที่คนได้เห็นพระอรหัตอรหันต์ผู้ท่านสิ้นกิเลส ได้กราบได้ไหว้เป็นขวัญตาขวัญใจไม่ใช่ลูกศิษย์หลวงปู่มั่นเราเหรอ องค์ท่านมากรุงเทพฯ ส่วนมากไม่ได้มาเพื่อญาติเพื่อโยม ท่านมาสมาคมกับพระตั้งแต่สมเด็จมาจนกระทั่งฝ่ายปกครอง โดยเฉพาะเจ้าคุณอุบาลี ซึ่งเป็นสหธรรมมิกของท่านสมัยก่อนบวช ท่านก็เป็นเพื่อนกัน แม้จะเป็นพี่ขึ้นมาสักหน่อยหนึ่งแต่ท่านก็ไปเที่ยวด้วยกัน พอมาบวชก็เป็นสหธรรมิกท่านไปมาหาสู่ตามธรรมตามวินัย อย่างที่นี่ก็ทราบว่าองค์ท่านก็เคยมา เคยเกี่ยวข้องบรรดาครูบาอาจารย์สมัยแต่เก่าแต่ก่อน เรียกวัดนี้ว่าวัดสระประทุมไม่ใช่วัดปทุมวนารามก็ได้ วัดนี้ถือว่าได้เปรียบที่องค์หลวงปู่มั่น บรรดาครูบาอาจารย์ทั้งหลายท่านได้มาพำนักกลายเป็นวัดกรรมฐานก็ได้ แต่จริง ๆ แล้วก็มีกรรมฐานทุกวัดนั่นแหละปฏิบัติกรรมฐานเหมือนกัน แต่ความที่ได้เปรียบคือได้ผู้รู้ผู้เป็นสาวกของพระพุทธเจ้ามาพำนัก คนที่ได้อยู่ใกล้ก็ถือว่าได้เปรียบเหมือนคนยุคของพระพุทธเจ้า ใครได้อยู่ใกล้พระพุทธองค์ก็เหมือนว่าได้เปรียบ คือได้เห็นทั้งตาได้ฟังทั้งหูได้คิดด้วยใจอีกด้วย ถ้าเป็นผลไม้ก็เป็นรุ่นแรก ความได้เปรียบตรงนี้กับการแค่ได้เห็นได้ยินคำสอน กับการอ่านตั้งแต่หนังสือ อาจจะเหมือนช่างผู้รู้เรื่องก่อสร้าง แต่ไม่เคยได้ทำงาน เครื่องไม้เครื่องมือนี่รู้จักหมด แต่ไม่รู้เรื่อง ที่จะเอาเครื่องมือนั้นไปทำการทำงาน

เพราะฉะนั้นหลวงปู่มั่นท่านถึงได้สรรเสริญ โดยเฉพาะสมเด็จพระมหาสมณเจ้า (กรมพระยาวชิรญาณวโรรส) ท่านจะเทิดทูนมาก ท่านจะพูดแต่ว่าพระองค์เจ้า ๆ พ่อแม่ครูอาจารย์บ้านตาดท่านก็พูด หลวงปู่หล้าภูจ้อก้อท่านก็พูดว่าหลวงปู่มั่นเรานี่ท่านเป็นพระที่กตัญญู ท่านยกย่อง

โดยเฉพาะสมเด็จพระมหาสมณเจ้าว่าพระองค์เจ้า ๆ ถ้าไม่ได้พระองค์เจ้าเป็นผู้แต่งหนังสือขึ้นมาพวกเราก็จะไม่รู้จักวิธีที่จะประพฤติปฏิบัติ จะไม่ได้รู้เรื่องรู้ราว ไปไหนท่านถึงยกย่องอยู่ตลอด ท่านไม่ได้แยก ท่านมากรุงเทพฯ ท่านมาสมาคมกับพระผู้หลักผู้ใหญ่ที่เป็นฝ่ายปกครอง ตั้งแต่สมเด็จมาจนกระทั่งถึงพระราชาคณะอย่างเช่นเจ้าคุณอุบาลี วัดบรมนิวาสท่านก็ไปมาหาสู่ท่านเป็นสหธรรมิกกัน ท่านลงกรุงเทพฯนี่ ท่านจะมาเพื่อสิ่งพวกนี้มาประสานระหว่างกรรมฐานกับปริยัติ ท่านไม่ได้แยกฝ่ายปฏิบัติท่านก็พาลูกศิษย์ลูกหาไปปฏิบัติตามป่าตามเขา จนองค์ท่านมั่นใจแน่ใจของท่านแล้วถึงสอนลูกศิษย์ลูกหา ที่เราได้กราบได้ไหว้เป็นขวัญตาขวัญใจได้รู้ว่าครูบาอาจารย์พ่อแม่ครูอาจารย์องค์ไหนอยู่ที่ไหน ล้วนแล้วแต่เป็นลูกศิษย์ลูกหาของหลวงปู่มั่น ถือว่าพวกเราท่านทั้งหลายแต่พอพูดไปอย่างนี้ปั๊บ ก็จะมีอีกรายหนึ่งคิดอีกว่าปฏิบัติสายนั้นสายนี้ ความจริงก็ไม่ได้แยกหรอกสมมุติมันมีก็ต้องพูดอย่างนี้ บวชที่ไหนอยู่ที่ใดก็สายของพระพุทธเจ้าเหมือนกันหมด แต่พูดในลักษณะให้เข้าใจในเรื่องของสมมติไม่อย่างนั้นพวกที่ชอบว่าแยกบ้างอะไรบ้าง เชื่อตามครูตามอาจารย์ไม่เชื่อพระพุทธเจ้า ก็จะขัดจะแย้งกันเข้าไปอีก พวกที่หลงในสมมุติมักจะเอาแต่เรื่องสมมุติมาตีกัน เรื่องธรรมไม่มีแยก มันแยกเฉพาะบุคคลตามกิเลสของแต่ละคน ๆ

วันนี้เป็นวันมหามงคลที่ทุกคนได้ทราบว่าวันชาตกาลหลวงปู่มั่นนับตั้งแต่องค์ท่านได้อุบัติหรือเกิดขึ้นมา ท่านเกิดวันที่ ๒๐ มกราคม ปี พ.ศ. ๒๔๑๓ วันพฤหัสบดี นั่นคือวันเกิดของท่านนับถึงปัจจุบันได้ ๑๕๔ ปี เรามาวันนี้ก็ได้กำหนดเอาเป็นวันมงคลได้ระลึกน้อมรำลึกถึงบุญถึงคุณขององค์หลวงปู่มั่น ที่ท่านเป็นพระสุปฏิปันโน ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบปฏิบัติ

ตามกรอบตามหลักธรรมหลักวินัยไม่มีอะไรที่จะไปกีดขวางหัวใจของท่าน ได้สอนสานุศิษย์อย่างกว้างขวาง พ่อแม่ครูบาอาจารย์แต่ละองค์ ๆ ล้วนแล้วแต่เป็นลูกศิษย์หลวงปู่มั่นทั้งนั้น ส่วนมากก็มีแต่เพชรน้ำหนึ่งทั้งนั้นไม่นอกรีตนอกรอยเหมือนพระยุคปัจจุบัน เพราะอะไรหลักธรรมของหลวงปู่หลักพระวินัยก็เป๊ะ หลักธรรมก็ไม่ผิดเพี้ยน แต่ยุคนี้สมัยนี้หลักธรรมก็เพี้ยนข้อวัตรปฏิบัติก็เพี้ยน เพราะไม่ได้ใส่ใจในสงฆ์สาวกที่ว่า สุปฏิปันโน อุชุ ญายะ สามีจิปฏิปันโน ส่วนมากมักจะไม่ค่อยครบพอไม่ครบขึ้นมาแล้ว การแสดงออกพูดเป็นธรรมก็จริงแต่ข้อวัตรปฏิบัติไม่ได้ ศีลก็บกพร่องสอนเขาปาว ๆ ศีลไม่มีก็มี พูดดีแต่พูดก็มี ก็ไปเอาธรรมของพระพุทธเจ้าใครจะไปค้าน แต่ข้อวัตรปฏิบัติของผู้พูดมันคนละเรื่องถึงปีนเกลียวไง ดูไม่งามหูงามตาเหมือนครั้งพ่อแม่ครูบาอาจารย์ ถึงบอกว่าสายหลวงปู่มั่นหรือผู้ท่านปฏิบัติดี เอาง่าย ๆ เป็นสายเดียวก็ว่ามาแยกอีก

ขอใช้คำว่าสายใดก็แล้วแต่ขอให้ลงสายสุปฏิปันโน สายญายะสามีจิปฏิปันโน ถ้าสายนี้เป็นสายของพระพุทธเจ้า ถ้าจะว่าเป็นสาย พอว่าเป็นสายก็จะว่าแยกอีก ขออธิบายให้ชัดเจนตรงนี้ ไม่อย่างนั้นก็จะว่าแยกจะแตกว่าแยกนั้นแยกนี้ไปอีก เพราะกิเลสมันเร็วจริง ๆ พูดไปต้องอธิบายพูดไปต้องแก้ ๆ ขนาดไหน ไม่แก้กิเลสมันโอ้โห ไม่ว่าสายไหนที่มาบวชไม่ว่าวัดบ้านวัดป่าธรรมยุติมหานิกายสายพระพุทธเจ้าหมด อย่างที่ว่าหลวงปู่มั่นท่านสอนลูกศิษย์ลูกหา หลวงปู่ทองรัตน์ก็เป็นมหานิกายหลวงปู่กินรีก็มหานิกาย หลวงปู่มีก็มหานิกาย หลวงปู่บุดดาก็มหานิกายความผิดความถูกถึงไม่ได้เกี่ยวกับว่ามหานิกายหรือธรรมยุติเกี่ยวกับธรรมเกี่ยวกับวินัย เราถึงได้มาเห็นว่า องค์หลวงปู่มั่นท่านสอนลูกศิษย์ลูกหาของท่าน ตามหลักธรรมหลักวินัยจริง ๆ ท่านมีข้อวัตรปฏิบัติศีลาจารวัตร

สวยสดงดงาม ไปไหนก็ไม่แสลงหูแสลงตาของชาวพุทธ การประพฤติปฏิบัติข้อวัตรทั้งหลาย ท่านนำมา ผู้ที่ได้มากที่สุดก็ไม่มีใครน่าจะเกินหลวงปู่บ้านตาดกับหลวงปู่หล้า ข้อวัตรปฏิบัติของท่านนี่ท่านยึดมาได้มาก เพราะฉะนั้นพ่อแม่ครูบาอาจารย์แต่ละองค์ ๆ ท่านก็ทำไปตามนิสัยของท่าน เราจะได้เห็นว่าผู้ที่ท่านสร้างคุณูปการแก่พระศาสนายุคนี้ น่าจะไม่มีใครเกินหลวงปู่มั่น ท่านสอนแต่ลูกศิษย์ลูกหา เพราะลูกศิษย์ลูกหาได้เป็นครูเป็นอาจารย์เห็นไหมทั่วฟ้าเมืองไทย ไปอยู่ไหนได้ยินแต่ว่าลูกศิษย์หลวงปู่มั่นที่เราท่านทั้งหลายได้มีโอกาสมีวาสนา ได้พ่อแม่ครูบาอาจารย์นำพาในทางที่ถูกที่ควร ส่วนมากไม่ค่อยจะหลงทาง

วันนี้ได้มาเยี่ยมพี่น้องทั้งหลายด้วยอาศัยงานชาตกาลหลวงปู่มั่นได้มาพบปะกับบรรดาพี่น้องทั้งหลายเมื่อ ๕ ปีเคยมาครั้งหนึ่ง วันนี้ก็ได้มีโอกาสอีกครั้งหนึ่ง ขอให้สถานที่ตรงนี้ เป็นศูนย์กรรมฐานดังที่ทางมหาเถรสมาคมท่านไปตั้งศูนย์กรรมฐานที่นั่นที่นี่ วัดไหนครูบาอาจารย์องค์ใดที่สำคัญก็จะไปตั้งเป็นศูนย์กรรมฐาน อยากเห็นที่นี่ก็เป็นศูนย์กรรมฐาน ถ้าใครไม่มีกรรมฐานคนนั้นจะเสียศูนย์ เพราะยุคนี้สมัยนี้สิ่งที่จะทำให้เสียศูนย์เยอะ จนไม่มีศูนย์ที่จะตั้ง คนยุคนี้มีแต่ปัญหามีแต่ทุกข์ เพราะไม่ตั้งศูนย์ของเจ้าของ ศูนย์ทางนอกศูนย์กรรมฐานคือวัดไหน ที่ท่านนำพาประพฤติปฏิบัติ นั่นแหละเข้าไปเช็คศูนย์เจ้าของแม้แต่รถก็ยังมีศูนย์ของทุกสิ่งทุกอย่างที่เราใช้มันก็ยังรู้จักเสียได้ เราใช้สังขารร่างกายธาตุทั้ง ๔ ขันธ์ทั้ง ๕ เราไม่เคยเอาไปเช็คศูนย์ ร่างกายเรายังไปเช็คที่โรงพยาบาล กลัวมันจะเป็นโรคนั้นโรคนี่ มันกลัวมันจะเสียศูนย์เมื่อเป็นโรคร้ายขึ้นมาคน ๆ นั้นก็จะเสียศูนย์ เพราะไม่มีการเช็คร่างกายอันนั้นก็อีกส่วนหนึ่งเป็นเรื่องของโลกไป แต่ศูนย์ภายในคือศูนย์ของใจ อันนี้สำคัญที่สุด หากใคร

ไม่เช็คไม่เข้าศูนย์ คนนั้นก็จะเสียศูนย์ตั้งศูนย์ไม่ได้ ท่านจึงให้ตั้งกรรมฐาน มีศูนย์กรรมฐานข้างนอก ท่านว่าศูนย์กรรมฐานวัดนั้นวัดนี้ทั่วเมืองไทย แต่ละวัด ๆ คือศูนย์กรรมฐาน แต่ศูนย์จริง ๆ อยู่ที่หัวใจของเราท่านทั้งหลายแต่ละดวง ๆ

ต้องหมั่นเช็คถ้าไม่เช็คไม่ได้กิเลสลากออกจากศูนย์ ลากออกไปปู้ยี่ปู้ยำ บางรายลากไปจนกระทั่งไปเสียคน นี่กำลังมากมีหนี้มีสินติดหนี้ติดสิน กู้หนี้ยืมสินมีความทุกข์เรื่องนั้นเรื่องนี้เต็มไปหมด เพราะยุคปัจจุบันยุคคนไม่ตั้งศูนย์ไม่มีศูนย์ ปล่อยใจลื่นไหลไปตามกระแสกิเลส อยากคิดอยากพูดอยากทำอะไร ทำไปตามกิเลส ไม่มีความบันยะบันยัง เพราะกิเลสไม่มีขอบมีเขต ไม่มีอะไรจะฉุดจะรั้งมันได้ นอกจากธรรมของพระพุทธเจ้า พระองค์ถึงได้ทรงตั้งศูนย์กรรมฐานไว้แต่ละคน ๆ เพราะใจเป็นสิ่งที่ยากมากที่ใครจะรักษามันได้ ไม่มีหยูกยา ไม่มีหมอคนใดที่จะรักษาใจอันนี้ให้หายได้ แต่ส่วนกายนี้เป็นไปได้ เช่นโรคนั้นโรคนี้พอจะรักษาได้ มีบางโรคก็ยังรักษาไม่ได้ ยิ่งจิตใจด้วยแล้วเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ใจดวงนี้ถ้าเป็นใจที่ปราศศูนย์เป็นใจที่เลื่อนลอยไปกระทั่งว่าเป็นโรคประสาทไม่รู้เนื้อรู้ตัว ใจลอยจนเป็นโรคซึมเศร้าไม่รู้เนื้อรู้ตัว ลอยจนว่าให้ลอยตกตึกก็มี ใจลอยจนเอาปืนยิงขมับเจ้าของก็มี ลอยจนทำลายเจ้าของ ด้วยความที่ว่าไม่รู้เนื้อรู้ตัว นี่ก็คือใจไม่มีศูนย์นั่นเอง เป็นห่วง ยิ่งวัตถุมากเท่าไร ยิ่งความเจริญมากมายเท่าไร ความเป็นอิสระมันก็ยิ่งน้อยลง ๆ ดูสิก่อนจะมาหาพี่น้องทั้งหลายนี่ นั่งรถติดเสียเวลาเป็นชั่วโมง ๆ แต่ก่อนไม่เคยเห็นนี่กว่าจะมาได้ แล้วกิเลสที่มันติดหัวใจของคนล่ะจะไปทำบุญสุนทานก็ไปไม่ได้ จะไปทำจิตทำใจก็ไปไม่ได้ เพราะติดกิเลส เมื่อติดกิเลสแล้วมันยิ่งยาก ไม่มีอะไรจะแก้ให้ออกได้ เพราะไม่เหมือนวัตถุ เรื่องของจิตนี่เป็น

เรื่องละเอียด ต้องเอาธรรมเข้าไปฉายเอาธรรมเท่านั้นเข้าไปส่องถึงรู้ว่าอะไรเป็นอะไร

เราอยู่ได้เพราะใจ ถ้าใจดวงนี้ไม่อยู่กับสังขารร่างกาย คนนั้นก็คือคนตาย มันจะไปรู้สึกอะไร ใจนั้นเป็นสิ่งที่ควรจะรักษา หากปล่อยจิตปล่อยใจไปตามกิเลส ตัณหา อาสวะ มนุษย์ก็ยิ่งจะร้อน ยิ่งจะทุกข์ ยิ่งจะหาความสุขไม่ได้ มนุษย์ก็ยิ่งจะเป็นบ้ากันไปใหญ่ เพราะไม่รักษาใจนี่ละที่ว่าไม่มีศูนย์ ท่านให้ตั้งศูนย์ไว้ ศูนย์อย่างอื่นมันมีหมดแต่ศูนย์จิตศูนย์ใจเราไม่ได้ตั้ง ถึงหาเขตหาแดนไม่ได้หาจุดหมายปลายทางไม่ได้ หาความนิ่งไม่ได้ จิตเรามันบังคับไม่อยู่มันจะไปทำตามกิเลส ตามอำเภอใจตัวเอง ถ้าสมมุติว่าสิ่งนั้นมันเป็นสิ่งที่ผิดขึ้นมาละ มันจะไม่ทำร้าย จะไม่ทำลายทรัพย์สิน จะไม่ทำลายชีวิต มันจะไม่กระทบคนอื่นเหรอ มันมาจากจิตของมนุษย์ที่ไม่มีหลักมีเกณฑ์ ไม่มีศูนย์นี่เอง พระพุทธเจ้าท่านถึงให้ตั้งศูนย์ไว้ อยากเห็นที่นี่เป็นที่เช็คให้เป็นศูนย์มาเช็คหัวใจของเราท่านทั้งหลายแต่ละดวง ๆ ออกไปทำการทำงานเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าแล้ว ขอให้มานั่งสมาธิภาวนา ๕ นาที ๑๐ นาที ก็ยังพอที่จะได้มีโอกาสที่จะหยุดยั้ง หรือเช็คศูนย์เจ้าของว่าตอนนี้มันไปถึงไหนแล้ว หากไม่มีอะไรเลยไม่มีธรรมของพระพุทธเจ้าเป็นเครื่องเช็คแล้ว มนุษย์จะเป็นบ้ากันอย่างที่พูดมา

เมืองนอกมีแต่หมอมีแต่ยา มีแต่หมอจิตเวชที่จะรักษาความบ้าแต่ด้านจิตใจไม่มีอะไรที่จะไปรักษา คนไทยเราถึงว่าเป็นผู้มีบุญมีวาสนานอกจากมีหมอมารักษาแล้ว ยังมีธรรมมารักษาหัวใจเจ้าของอีกด้วยสิ่งที่ได้เปรียบของคนไทยคือสิ่งนี้ แม้ว่าจะมีปัญหาก็ยังไม่มีมากเหมือนกับเมืองนอกเมืองนา ตอนนี้โกลาหลไปหมดด้วยความตามกิเลสตามใจ

เจ้าของ ความที่ไม่รู้จักเมืองพอทำให้มนุษย์เลยเขตเลยแดน ไม่รู้จักยับยั้งชั่งใจเจ้าของ สังขารร่างกายที่มีอยู่ อยู่เพื่ออะไร อยู่เพื่อหัวใจดวงนี้ที่ไม่มีศูนย์มันถึงใช้เอา ๆ จนกระทั่งวันตายก็ไม่รู้จักเจ้าของไม่รู้จักตัวเอง เพราะไม่เข้ามาเช็คไม่เข้ามาดูหัวใจเจ้าของว่าภัยของใจมันเต็มอยู่ด้วยความโลภ ความโกรธ ความหลง กิเลส ราคะ ตัณหา สิ่งเหล่านี้เป็นภัยแก่หัวใจของสัตว์โลก ยิ่งภัยมากเท่าไรมันก็ยิ่งทำลายโลกได้มากเท่านั้น ท่านถึงให้ระงับ ให้ดับด้วยธรรม ให้มีศูนย์กันทุกคนให้เช็คกันทุกคน ไม่งั้นมันจะพิกลพิการ จะบกพร่องจะเสีย เหมือนรถที่มัวแต่วิ่งไม่เคยได้เข้าศูนย์สักทีหนึ่ง มันก็เสียได้พังได้ ยิ่งใจคนแล้วก็ยิ่งหนัก เพราะได้อยู่สัมผัสกับสิ่งนั้นสิ่งนี้ อยู่สัมผัสกับหมู่กับเพื่อนมนุษย์ หากใจใครไม่มีศูนย์ จะเป็นคนที่ภาษาอีสานเรียกว่าศูนย์ก็คือโกรธ พูดอะไรไม่ได้ พูดนิดพูดหน่อยก็ไม่ได้โกรธ ไปตามถนนหนทาง บีบแตรก็โกรธ ชักปืนมายิงกันชักมีดมาทิ่มมาแทงมาฆ่ากันแล้ว

โลกกำลังคิดสั้นไปหมด อะไรก็สั้นไปหมด เพราะไม่เห็นใจเขาใจเราเอาแต่ตามกิเลสเจ้าของ ลืมว่าคนอื่นเขาก็มีชีวิต คนอื่นเขาก็ทุกข์ยากลำบาก เขาก็กลัวเป็นกลัวตายเหมือนกัน แต่ทำไมต้องไปทำร้ายทำลายเพราะไม่รู้จักศูนย์ตัวเอง เมื่อไม่อยู่กับศูนย์เจ้าของ คน ๆ นั้นความเมตตาก็จะหายไปความละอายแก่บาปก็จะไม่มี มีแต่สิ่งที่ไม่ดีปกคลุมหัวใจดวงนั้น มีแต่ฟืนแต่ไฟ แสดงออกตรงไหนมันจะลามปามเหมือนไฟลามทุ่ง ท่านถึงไม่ให้หนีจากหลักธรรมหลักศาสนา ถ้าใครไม่มีศาสนาเช็คเจ้าของหรือไม่มีศูนย์ที่จะเช็คตัวเอง คนนั้นก็จะเสียศูนย์เป็นคนที่เสีย ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นเสียไปหมด นั่งก็ไม่ได้กินก็กินไม่ได้นอนก็นอนไม่หลับ กระสับกระส่ายเพราะใจมันเสียศูนย์ ท่านจึงสอนให้ทำใจให้หยุดให้นิ่ง ให้อยู่ใน

ศูนย์ ให้อยู่กับกรรมฐานนั่นเอง ตอนนี้ใช้คำว่าศูนย์ ตั้งศูนย์ให้ดี เหมือนเขาตั้งศูนย์รถ การตั้งใจก็มีศูนย์ของใจ คือกรรมฐานนั่นเอง

ให้ทุกคนทุกท่านพยายามตั้งศูนย์ไว้ตรงนี้ เพราะจิตของคนให้นั่งอยู่เฉย ๆ นอนอยู่เฉย ๆ ให้อยู่เฉย ๆ มันอยู่ไม่เป็น มันก็ต้องคิดนั่นคิดนี่ พอคิดไปคิดมาถ้าคิดในสิ่งที่มันเป็นพิษขึ้นมา อันนี้อันตราย มนุษย์ทั้งหลายที่มันเป็นปัญหาเป็นโกลาหลทุกวันนี้ มาจากใจมันเสียใจไม่มีศูนย์ ใจไม่ได้รับการฝึกหัดอบรมบ่มนิสัยทางอรรถทางธรรม มีแต่เรื่องของกิเลสเผาเอา ๆ ดึงไป ๆ ดึงไปเท่าไรก็ไม่รู้จักหยุดจักยั้งเหมือนคนโลภก็โลภเสียจนไม่รู้จักพอ โกรธก็โกรธจนยับยั้งชั่งใจเจ้าของไม่ได้ จนไปทำลายเจ้าของทำลายผู้อื่น หลงก็หลงจนหัวปักหัวปำ เพราะไม่ได้นำธรรมเข้าไปชะล้างหัวใจ อยากเห็นภัยของพวกนี้ให้ตั้งใจอยู่กับศูนย์เจ้าของ อย่างเช่นท่านให้ภาวนา ใช้คำบริกรรมบทใดบทหนึ่ง พอว่าให้ภาวนาพุทโธ ธัมโม สังโฆ ก็เอาอีกแหละพวกหนอนแทะกระดาษก็จะพูดอีกว่า พระพุทธเจ้าไม่เคยสอนให้ภาวนาพุทโธ ดูสิจะไปอย่างนี้อีก นี่แหละคนกำลังหลง กำลังเสียศูนย์ จะให้พระพุทธเจ้ามาเขียนไว้ในนั้นว่าให้นั่งสมาธิแล้วก็ให้ภาวนาพุทโธอย่างนั้นหรือถึงจะบอกว่า ให้ภาวนาพุทโธ ไม่เคยมีตำราไหน มันก็ออกมาแล้วตอนนี้ บอกว่าพระพุทธเจ้าไม่เคยให้ภาวนาพุทโธ คำว่าพุทโธแค่นี้ยังไม่เข้าใจเลย อย่างที่ครูบาอาจารย์ท่านว่าพุทโธแปลว่าผู้รู้ รู้ของพระพุทธเจ้า รู้ของพระปัจเจกพุทธเจ้า รู้ของพระอรหันต์ รู้ของพระผู้ที่เข้าถึงอรรถถึงธรรม รู้ถึงพวกเราทั้งหลายที่กำลังคืบคลานหาความสัตย์ความจริง หรือรู้ตามปัญญาชน

มันเป็นความรู้ของแต่ละคนแต่ละขั้น ๆ ของใครของมันและก็มาแปลคำว่าพุทโธว่าผู้รู้ก็ยังไม่รู้เรื่องอีก พระพุทธเจ้าไม่เคยให้ภาวนาพุทโธ

ดูสิพูด กำลังเสียศูนย์แล้วนี่ กำลังเป็นมากอีกด้วย ไม่สร้างศูนย์ในหัวใจ ท่านทั้งหลายจำได้ไหมหลวงปู่มหาบัว ในขณะที่จิตท่านเสื่อมเพราะท่านไปทำกลด เคยกำหนดให้สงบตอนไหนก็ได้ตอนนั้น ท่านเลยไม่มีอะไรจะยึดไม่มีอะไรจะเอาท่านก็เลยยึดพุทโธคำเดียว ภาวนาพุทโธ ๆ ๆ อยู่ตลอดนี่ท่านเข้าหาศูนย์ ท่านภาวนาพุทโธ ๆ ๆ แม้แต่ปัดกวาดตีคราดท่านก็ไม่เคยลืม ท่านทำอะไรจะบริกรรมพุทโธไม่ให้ขาด เวลาท่านนั่งสมาธิก็บริกรรมพุทโธ ๆ จนกระทั่งพุทโธกับความรู้มาเป็นหนึ่งอันเดียวกัน จิตท่านก็วูบลงไปท่านบอก พวกเราว่าไม่เคยให้ภาวนาพุทโธ พระพุทธเจ้าพระองค์ไหนไม่เคยให้ภาวนาพุทโธตัดออกหมด ตัดออกแม้แต่ขั้นสมาธิว่าทำสมาธิทำให้ล่าช้า สมาธิทำให้โง่ สมาธิเป็นสมาธิหัวตอ นี่กำลังเสียศูนย์ไปหมดแล้ววงชาวพุทธทุกวันนี้ เพราะผู้พูดไม่เคยปฏิบัติ พูดแบบไม่มีศูนย์เอาความรู้ความเห็นของเจ้าของมาพูด แต่ครูบาอาจารย์ท่านสร้างศูนย์ด้วยการบริกรรมของท่าน ไม่ว่าจะบริกรรมพุทโธ ธัมโม สังโฆ หรืออานาปานสตินี่ล่ะคือศูนย์ให้ใจได้เข้าสู่ศูนย์ได้ คือสู่ความสงบได้

หลวงปู่มหาบัวจากจิตท่านเสื่อมเคยเจริญมาจนกระทั่งว่าให้สงบตอนไหนก็สงบได้ มาเสื่อมตอนทำกลด ท่านเลยไม่เอาอะไร ท่านจับคำบริกรรมอย่างเดียวคือพุทโธ ๆ ทำอะไรก็พุทโธ จนกระทั่งว่าพุทโธแน่นจนกระทั่งระลึกไม่ได้ พุทโธเลยหายกลายมาเป็นผู้รู้อยู่กับความรู้อย่างเดียว จิตลงถึงฐานคือความสงบ จะให้สงบตอนไหนก็สงบได้ โดยไม่ต้องบริกรรมพุทโธ ชำนาญจนกระทั่งอย่างที่ท่านทั้งหลายในปริยัติว่าวสีนั่นเอง กำหนดลงตอนไหนได้ตอนนั้น นี่ไม่ใช่การภาวนาพุทโธเหรอ เครื่องยืนยันก็มีแต่ทำไมตัดออก คนตัดออกก็นี่หละมันเสียศูนย์ตัดคำของพระพุทธเจ้าออกจนไม่เหลือ หนักเข้าภาวนาไม่มีความสงบ เพราะไม่มีหลัก

ไม่มีศูนย์ เพราะตัดสมาธิออก นี่กำลังเยอะไม่ใช่คำบริกรรม จะกำหนดแต่ผู้รู้อย่างเดียว ความรู้อย่างเดียว อันนี้ก็สำคัญ อันนี้ก็เป็นการตัดคอเจ้าของออกเหมือนกัน นี่ก็เสียศูนย์อีกแบบหนึ่ง ทั้งที่ศูนย์ของพระพุทธเจ้าตั้งไว้หมดแล้ว ศีล สมาธิ ปัญญานั่น ไปตัดออกหาอะไรกัน พวกเราอยากเรียนทางลัด ลัดอรรถลัดธรรม ลัดเสียจนเกินครูเกินอาจารย์ ลัดเสียจนไม่เอาอะไร แล้วไปนอนแอบกินกับอนัตตา ขี้เกียจปฏิบัติ ขี้เกียจภาวนา ขี้เกียจเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา เลยเหมาเอาว่าทุกสิ่งทุกอย่างเป็นอนัตตา เลยยังไม่ได้เดินทาง สลัดตัดทางออกแล้วจะไปเดินตรงไหน

จะเอาแบบว่าอะไรมันก็ไม่มีในโลกเพราะมันเป็นของว่าง อะไรมันก็เป็นอนัตตาไปหมด นี่คือตัดศูนย์ออกแล้วเสียศูนย์แล้ว ไม่เอาศูนย์ของเจ้าของ ใครจะไม่อยากสะดวกสบายล่ะ ครูบาอาจารย์ท่านมาพูดไม่กี่วันมานี่ เป็นสายธรรมทูตที่อยู่ต่างประเทศ ท่านว่าดีนะท่านได้เป็นลูกศิษย์หลวงปู่เจี๊ยะ ไม่อย่างนั้นก็จะหลงทางกับเขา เพราะผู้ไปเผยแผ่ศาสนาก็แค่ไปสอนเขาแล้วก็ไม่ปฏิบัติให้ดู คุยกันว่าใครมีปัญหาอะไรก็ตอบปัญหาถามปัญหาธรรม ที่จริงเป็นปัญหาของกิเลสนั้นล่ะ ธรรมตรงไหนมีปัญหา แต่ที่นี้ใครมีปัญหาอะไรก็ถาม ๆ พอเข้าใจก็ว่าตัวเองได้แล้วเข้าใจแล้ว คนยุคนี้ถึงไม่ชอบปฏิบัติ ไม่ชอบเดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนา คนยุคนี้ถ้าได้แอบกินกับอนัตตาโดยที่ว่าชอบสะดวกสบาย กิเลสทั้งหลายถึงไม่ได้ออกจากหัวใจ เหมือนสิ่งของที่มันอุดช่องไว้ เราไม่เอามันออกเหมือนท่อน้ำมันตัน ไม่กระทุ้งมันออก มันจะไปโล่ง มันไปว่างยังไง มันก็ตัน มันก็มืดอยู่อย่างนั้น บรรดากิเลสน้อยใหญ่ทั้งหลายที่อยู่ในหัวใจของเราท่านทั้งหลาย แต่ละดวง ๆ แล้วจะมาคิดเอาอย่างนั้นมันไม่ถูก อย่างที่เขาให้สาขาปรัชญา คิดอย่างนั้นอย่างนี้ แต่พุทธศาสนาไม่ใช่ปรัชญา เรา

ต้องปฏิบัติเอาสิ

ดังหลวงปู่มั่นเรานี้ ได้สาขาสันติภาพจากองค์กรยูเนสโก ความจริงท่านได้ของพระพุทธเจ้ามาก่อนแล้ว พระพุทธศาสนานี่สาขาสันติภาพ ท่านเอาสิ่งที่มันตันหัวใจ เอาสิ่งที่มันเป็นพิษเป็นภัย เอาสิ่งที่มันเป็นโทษออก ตามภาษาธรรมเรียกว่ากิเลสออกหมดแล้ว สันติภาพก็เกิดในหัวใจของท่าน สันติภาพเกิดในบรรดาลูกศิษย์ลูกหาขององค์ท่าน ลูกศิษย์ลูกหาได้ไปตั้งวัดตั้งวาอยู่ที่ไหนท่านก็สอนธรรมเพื่อสันติภาพทั้งนั้น นี่หละสาขาสันติภาพคือพระพุทธศาสนา ศาสนาเดียวในโลกนี้เท่านั้น ไม่มีแยก ไม่มีที่จะเหยียบหยามกัน ถือว่าสิ่งนี้มันเป็นสิ่งที่น่าเกลียด สิ่งที่ทำให้มนุษย์ไม่ชอบมาพากลกัน สิ่งที่จะเบียดเบียนกัน ถึงว่าพุทธศาสนาเป็นศาสนาสันติภาพ สันติอยู่ในหัวใจเจ้าของ สันติออกไปโดยภาพรวม อย่างพ่อแม่ครูบาอาจารย์ท่าน มีสิ่งเหล่านี้ไม่ต้องให้ใคร รางวัลของสิ่งเหล่านี้พระพุทธเจ้าประทานให้แล้ว ตั้งแต่โสดา สกิทาคา อนาคา อรหันต์ ไม่มีใครไปประทานให้ท่านหรอก อยากได้ต้องไปทำเอง ของที่คนอื่นให้เป็นการให้ตามความพอใจ ไม่พอใจก็ไม่ให้ แต่สิ่งนี้เป็นสิ่งที่ปรากฏขึ้นมาในหัวใจของผู้ปฏิบัติ

เพราะฉะนั้นพุทธศาสนาถึงให้เป็นสันทิฏฐิโก ของใครของเรา แม้ผู้มีกิเลสก็เป็นสันทิฏฐิโกของผู้มีกิเลส ผู้มีธรรมก็เป็นความรู้ที่เป็นสันทิฏฐิโกของผู้มีอรรถมีธรรมเช่นกัน ไม่มีใครให้ใคร ใจดวงนี้มันให้ของมันแล้ว ผู้ทำบาปมันก็ให้บาป ผู้ทำบุญมันก็ให้บุญแก่เจ้าของ นี่แหละหัวใจดวงนี้ถึงบอกว่าไม่ได้อาศัยใคร ที่ว่า อัตตาหิ อัตตะโน นาโถ ถ้าจะไปเปรียบเทียบบุคคลภายนอกก็ถูก แต่จริง ๆ แล้วอัตตาหิ อัตตะโน นาโถ หมายถึงจิตดวงนั้นพอตัวแล้วพึ่งเจ้าของได้แล้วนี่ก็เป็น อัตตาหิ อัตตะโน

นาโถ ด้วยหลักธรรมที่ละเอียด ส่วนหลักธรรมที่เป็นส่วนหยาบที่เรามาใช้กันว่าตนแลเป็นที่พึ่งของตน อันนั้นก็ถูกแต่บางทีมันก็ยังพึ่งคนอื่นอยู่ แต่ถ้าทำในภาคปฏิบัติจะเป็นสันทิฏฐิโก จะเป็น อัตตาหิ อัตตะโน นาโถ ในตัวไม่ว่าผู้ทำบุญทำบาปก็จะรู้ตัวเอง ผู้ปฏิบัติถึงธรรมขั้นไหน ๆ ก็จะทราบผู้ยังจะไปถามคนอื่นมันก็รู้ว่าเจ้าของสงสัย ผู้ไม่สงสัยมันก็จะรู้ในความไม่สงสัยของตัวเอง ผู้หลงมันจะไม่รู้ในความหลง มันเป็นหลักธรรมชาติเช่นเดียวกัน ธรรมของพระพุทธเจ้าเป็นธรรมไม่ขึ้นกับผู้หนึ่งผู้ใด ขึ้นกับหัวใจของผู้ปฏิบัติ แม้ผู้ไม่ปฏิบัติก็จะรู้เจ้าของ ผู้มีกิเลสก็จะรู้ว่าตัวเองมีกิเลส ผู้สิ้นกิเลสก็จะรู้ว่าเจ้าของสิ้นกิเลส แม้ผู้ไม่สิ้นก็จะรู้ว่าเจ้าของไม่สิ้น

มันจะไม่มีที่ลับที่แจ้ง ให้พยายามปรับเข้าสู่ศูนย์ให้ได้ ศูนย์ใจเป็นศูนย์ที่สำคัญที่สุดถ้าไม่มีใจพวกท่านพี่น้องทั้งหลาย หรือคนในโลกก็จะอยู่ไม่ได้ ที่อยู่ได้ทุกวันนี้อยู่เพราะใจดวงนี้อยู่ในร่างกาย เพราะฉะนั้นให้พยายามตั้งศูนย์ให้ได้จะได้เห็นใจดวงนี้ ความแปลกประหลาดก็จะได้อยู่ตรงนี้ บรรดาความสกปรกรกรุงรังภายในหัวใจ ก็จะเห็นอยู่ตรงนี้ ไม่ต้องไปให้คนอื่นให้คะแนนหรือตัดคะแนน เห็นในตัวเจ้าของ สิ่งเหล่านี้จะฟ้องตัวเอง จะบอกเจ้าของบอกไปตามลำดับ ที่ว่าสันทิฏฐิโกก็ดีรู้เองเห็นเอง ไม่ว่าผู้ทำบาป ไม่ว่าผู้ทำบุญ จะได้รู้แบบอย่างที่ว่า เพราะมันไม่มีที่ลับที่แจ้ง มันเป็นหลักธรรมชาติ ให้ตั้งศูนย์ให้ได้ ที่ท่านสอนให้ปฏิบัติให้ภาวนา คือการตั้งศูนย์ หากเราไม่ตั้งศูนย์ตรงนี้ ถ้าพูดตามภาษาพระป่าก็ว่าใจที่เป็นบ้า ใจหาค่าอะไรไม่ได้ ใจที่ไม่ถูกการรักษาจากยาของพระพุทธเจ้า คือธรรมของพระองค์ จะเป็นใจที่ไม่ปกติ หากจะมาใช้กับโลกทั่วไปก็ว่าเขาปกติอยู่แล้วไม่เห็นเป็นอะไรอย่างนี้ หากปฏิบัติธรรมเข้าไปเราจะได้เห็น คำว่ากิเลส ความโลภ ความโกรธ ความหลง ราคะ ตัณหา

สิ่งเหล่านี้มันมีมากับเราตั้งแต่ไหน เราจะได้เห็นภัย เห็นโทษของมัน เราจะได้รู้ว่ากิเลสแต่ละอย่าง ๆ ทำให้เราสร้างบาปสร้างกรรมให้กระทำจะไปเสวยตรงไหน ๆ ใจดวงนี้จะเป็นตัวตัดสินจะไปพิพากษาของมันเอง

ถ้าเราไม่ได้ปฏิบัติธรรม เราไม่เอาธรรมนำหัวใจ ไม่ตั้งอยู่ในศูนย์ของอรรถของธรรม เราจะไม่รู้เรื่องเลย เกิดมาก็อยู่อย่างนี้ ตายไปก็จะตายไปอย่างนี้ แล้วไม่รู้ว่าเกิดมาเพื่ออะไรอยู่ไปเพื่ออะไร ก่อนตายทำดีเพื่ออะไรก็ไม่ทราบ เพราะไม่ได้ตั้งศูนย์ ใจไม่เข้าศูนย์มันจะไปรู้สิ่งเหล่านี้ก็รู้ไม่ได้ อย่างที่ว่าคนไม่ศึกษาธรรม จะไปรู้เรื่องกิเลสได้อย่างไร เหมือนคนตาบอดจะไปเห็นได้อย่างไร เคยพูดว่าถ้าอยากเห็นด้านตะวันออกไปอยู่ด้านตะวันตกแล้วหันหน้ามาจะได้เห็น อยากเห็นด้านทิศตะวันตกไปอยู่ด้านทิศตะวันออกแล้วหันหน้าไปจะได้เห็นเอง ท่านได้อยู่ทางด้านทิศไหน หันหน้าไปก็จะได้เห็นแต่ทิศนั้น เราไม่หันหัวใจเราสู่อรรถสู่ธรรมสู่ศาสนา เราก็จะไม่มีทางที่จะได้รู้เลยว่าอะไรคืออะไร บาป บุญ คุณ โทษ นรก สวรรค์ สิ่งที่เป็นภัยในหัวใจ เรายังไม่ทราบเลย เราอยู่ไปกินไปแต่ละวัน ๆ แม้ทำความชั่วตัวเองก็ยังไม่รู้ ใครไปบอกว่าทำความชั่วก็ดันไม่พอใจ

พูดตรง ๆ ก็ไม่อยากฟัง เพราะใจดวงนั้นเข้ากับความจริงไม่ได้ มีแต่ความจอมปลอม สิ่งที่จะเป็นอาหารของใจประเภทนี้คือความจอม-ปลอมเท่านั้น เหมือนคนทำบาปเอาบุญไปให้ไม่เอา ต้องเอาบาปให้ถึงจะเอา คนทำบุญเหมือนกันจะเอาความชั่วให้เขาก็ไม่เอาต้องเอาแต่ความดีเท่านั้น อันนี้ก็เช่นเดียวกัน ถึงบอกว่าให้หันหัวใจลงสู่ฐานให้ได้ ถึงว่าให้มีศูนย์ อยากเห็นที่นี่เป็นที่บรรดาศรัทธาญาติโยมที่เหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าได้ทำกิจการงานมามากต่อมาก มันเหนื่อยใจนี้ก็ออกไปหาแต่ข้างนอก

ไปหาแต่กิเลส ให้หันหน้าเข้าสู่อรรถสู่ธรรม จะได้นำหัวใจออกจากพิษ ออกจากภัยออกจากโทษ หากไม่หันหน้าเข้าสู่อรรถสู่ธรรม คนนั้นก็จะมืดบอด จะไม่รู้เรื่องอะไร พูดเรื่องบุญก็ไม่เข้าใจ พูดเรื่องบาปก็ไม่เข้าใจ พูดเข้าใจได้ก็เรื่องอยู่เรื่องกินเรื่องเที่ยวที่นั้นที่นี่ มันก็ไปตามกิเลสนะสิ พระพุทธเจ้าท่านว่ามีโลกกะธรรม อยู่กับโลกก็จริงแต่ให้ปฏิบัติธรรม ถ้าใครไม่ปฏิบัติธรรมก็ไม่รู้เรื่องก็จะพูดไปตามอำนาจของกิเลสเหมือนเก่า พูดไปธรรมท่านสลดสังเวชจะตาย สิ่งทั้งหลายท่านก็ได้สัมผัสเหมือนกัน ในทางหู ทางตา ทางใจท่านก็คิดได้เหมือนกัน คิดสิ่งนั้นสิ่งนี้ แม้คิดไม่ได้ก่อน ก็คิดได้ข้างหลัง

คิดตามกันก็รู้ว่าเป็นสิ่งเดียวกัน จะไปสงสัยอะไรของแบบนี้ เรายังไม่ทราบว่าธรรมของพระพุทธเจ้าว่าประเลิศประเสริฐขนาดไหน เอาสิ่งที่มันปกคลุมหัวใจออกสิ อย่างที่ว่าให้หันหน้าไป นี่หันจิตหันใจเข้าสู่กรรม สู่ธรรม สู่ศาสนา สู่กรรมฐาน จะพูดแบบไหนก็อันเดียวกัน เราจะได้เห็น ความประพฤติทางกาย ทางวาจา ทางใจ มันมีโทษแบบไหน แม้โทษทางโลกเขาเอาไม่ได้ก็ตาม แต่โทษของภายในคือโทษของหัวใจ กรรมจะจับ ๆ อยู่ตลอด หากมีการกระทำอยู่ตลอดกรรมก็จะดำเนินไปอยู่ตลอด สิ่งเหล่านี้ไม่ได้หยุดได้ยั้ง จึงบอกว่าให้น้อมใจมาสู่กรรมฐาน ไม่อย่างนั้นทั้งวันทั้งคืนยืนเดินนั่งนอนจิตมันจะหมุนนี่ล่ะวัฏจักร มันไม่ได้หยุด เราหยุดงานก็จริง เราพักผ่อนหลับนอนก็หลับนอนสิ แต่จิตดวงนี้หมุนไปตามเชื้อตามเหตุตามปัจจัย มนุษย์ทั้งหลายจึงใช้กันว่าการหลับการนอนเป็นเครื่องพักผ่อน แต่หารู้ไหมว่าสิ่งที่พักผ่อนจริง ๆ คือใจที่มีกรรมฐานที่มีศูนย์ ถ้าใจไม่ลงสู่ศูนย์ไม่ลงสู่กรรมฐาน ยังไงก็ไม่ได้พักผ่อน เรามาพูดกันเรื่องสังขารร่างกายว่าหลับไปเท่านั้นเท่านี้นาทีชั่วโมง ก็ว่าไปตามเรื่องของ

สังขาร แต่ใจมันหมุน แม้เรานั่งพักผ่อนใจเราถูกพักไหม มันจะหมุนของมันอยู่นั่น คิดไปเรื่อยเปื่อยนี่ล่ะคิดมากจนกระทั่งเป็นโรคประสาท คิดมากจนบังคับตัวเองไม่ได้ คิดมากจนว่าขอบตาดำเหมือนเอาถ่านมาทา เพราะความคิดของมนุษย์ คิดไปคิดมานี่หละทำลายเจ้าของ นี่กำลังมากขึ้นเรื่อย ๆ

อยากเห็นความทุกข์ไปอยู่วัด ใครมาพูดมีแต่เรื่องทุกข์ทั้งนั้น ไหนว่าโลกเจริญ เวลามันเจริญทำไมถึงเอาความสุขให้เจ้าของไม่ได้ รวยมาไม่รู้กี่หมื่นล้านก็ยังไปบ่นว่าทุกข์อยู่เหมือนเก่าเหมือนเดิม เพราะสิ่งนี้คือกิเลสมันไปผันหัวใจ มันไปทำร้ายหัวใจ เลยทำใจเป็นพิษ แม้จะมีข้าวของเงินทองมากมายอำนาจบาตรใหญ่โต ขนาดไหนมันก็มีแต่ทุกข์ทั้งนั้น ถ้าเป็นเรื่องของกิเลส แต่ถ้าเป็นเรื่องของธรรม ยิ่งรวยก็ยิ่งมีความสุขความสบาย ยิ่งมีอำนาจบาตรใหญ่ยิ่งมีความสุข ยิ่งมีความดียิ่งมีราศีแก่เจ้าของ หากละเลยเรื่องอรรถเรื่องธรรมแล้วคน ๆ นั้นจะหาความสุขไม่ได้ อยู่ก็หาความสุขไม่มี ตายไปก็หาความดีไม่ได้ มันจะเอาความสุขตรงไหน ท่านถึงให้สร้างความดีไว้ในหัวใจ ให้เราตั้งอกตั้งใจทุกท่านทุกคน ยุคนี้มีแต่วัตถุตัวทำลายหัวใจ ยิ่งมากเท่าไรมนุษย์ก็ยิ่งหาความเป็นอิสระไม่ได้ เต็มหูเต็มตาเต็มหัวใจ จนกระทั่งอัดแน่น ๆ จนระเบิด พอระเบิดตูมขึ้นมามันทำลายคนได้หมด เพราะมาจากจิตที่เป็นพิษเป็นภัย พระพุทธเจ้าท่านถึงสอนให้เข้ามาพักเข้ามาเช็คศูนย์ ถ้ามนุษย์ไม่รู้จักยับยั้งชั่งหัวใจ ยังไงคน ๆ นั้นก็หาความสุขความสบายไม่ได้นอนมือก่ายหน้าผาก เพราะระงับดับความคิดไม่ได้ เวลาท่านชักบังสกุลมีช่วงหนึ่งที่ว่าการระงับดับสังขารคือความสุขอย่างยิ่ง ๑. สังขารเป็นตัวเป็นตนอย่างนี้ ๒. สังขารคือความปรุงแต่ง สิ่งทั้งหลายเกิดขึ้นมาด้วยสังขารทั้งนั้น ระงับดับสังขาร ๆ มัน

มีทั้งสังขารนอกสังขารใน สังขารนอกเราเข้าใจว่าเราตายไปแล้วเราจะมีความสุข เราจะไม่ทุกข์เช่นเป็นโรคภัยไข้เจ็บ ตายจากไปแล้วเราจะมีความสุข มันไม่ได้เป็นอย่างนั้น มันหมดหน้าที่ของสังขารแล้วหน้าที่ของใจมันไม่หมด นี่ไงที่มันจะเอาโทษเอาพิษเอาภัย ไปให้เราได้หนักกว่าเดิม

สมมุติว่าหมดจากอัตภาพความเป็นมนุษย์ แต่มันไม่สิ้นสุดด้วยกรรม ใครบอกว่าเราตายแล้วสบาย คนมีกิเลสไม่มีทางสบายนอกจากพระพุทธเจ้า นอกจากพระอรหันต์ท่านสิ้นกิเลสแล้ว ท่านถึงจะ เต สัง วูปะสะโม สุโข นอกนั้นมีแต่ เต สัง วูปะสะโม ทุกโข ทั้งนั้น การระงับดับสังขารเป็นความสุขอย่างยิ่ง ท่านว่าระงับดับสังขารคือระงับกิเลส อันไหนที่จะเป็นพิษเป็นภัยแก่หัวใจของท่าน ท่านดับได้แล้ว ท่านชำระออกไปหมด อยู่ท่านก็มีความสุข ตายไปแล้วความสุขก็อันเก่าอยู่ เพียงแต่จิตดวงนั้นอยู่ในสังขารร่างกาย ความไม่สบายเป็นเรื่องของสังขารร่างกาย แต่จิตดวงนั้นอยู่ในบรมสุข ความสุขของท่านอยู่ในหัวจิตหัวใจ เวลาท่านตายไปแล้วนี่แหละที่ว่าการระงับดับสังขาร ๆ ตัวนี้ระงับไปท่านจะไม่มีภาระในเรื่องของสังขาร เหลือแต่จิตที่บริสุทธิ์มีแต่ความเป็นบรมสุข แต่ผู้มีกิเลสไม่ใช่อย่างนั้น ตายไปแล้วก็ให้มันแล้ว ๆ อย่างนี้ เลยเสียคนไปเพราะการไม่มีศูนย์ ไปทำลายธาตุขันธ์เจ้าของกว่าจะได้เกิดมาเป็นมนุษย์ กว่าจะได้พบพระพุทธศาสนาอีกกลับไปทำร้ายทำลายสังขารร่างกายเจ้าของแทนที่จะเอามาสร้างบุญสร้างกุศลสร้างคุณงามความดี จะได้ต่อจากนี้ไปข้างหน้า เพื่อจะได้มีความสุขความสบายขึ้นสู่สุคติภพ กลับทำลายสิ่งพวกนี้ออกไป ก็ยิ่งจะหนักเป็นบาปเป็นกรรม นี้ล่ะเรื่องผลของกิเลส เห็นไหมมันครอบงำหัวใจของสัตว์ไว้จนไม่รู้ห้ารู้สิบ ไม่รู้หน้ารู้หลังรู้บาปรู้บุญ ไม่รู้จักคุณจักโทษ ไม่รู้ตัวเองจะไปเสวยกรรมอันไหน เพราะสิ่งเหล่านี้มัน

ครอบหัวใจไว้ ท่านจึงให้เปิดหัวใจด้วยธรรมนำหัวใจเข้ามาสู่ศูนย์

ถ้าอยากรู้อยากเห็นสิ่งเหล่านี้ อยากเข้าใจสิ่งเหล่านี้ที่เราหลงกันอยู่ จะได้หายความหลงจากการประพฤติปฏิบัติเอาธรรมฉายเข้าไป เมื่อธรรมเข้าสู่หัวใจแล้วจะเห็นทุกข์เห็นโทษเห็นภัยเห็นความเสนียดจัญไรกองอยู่ในหัวใจ จะเข้าใจธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า จะเข้าใจหัวอกของครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติ เข้าใจที่พระองค์ทรงสอนว่า นำความถูกต้อง เป็นสวากขาตธรรมไม่มีผิดมีเพี้ยนแม้แต่กระเบียด เรามาคิดเอาตามความชอบใจ ตามความโง่ ตามความเซ่อของตัวเอง เข้าใจว่าธรรมของพระพุทธเจ้าไม่มีไม่เป็น ธรรมของพระพุทธเจ้าไม่ได้เป็นอะไร ธรรมก็คือเป็นธรรม จะเป็นสิ่งนั้นสิ่งนี้ไม่มี พระพุทธเจ้าท่านรู้เห็น ๆ ด้วยพระทัยของพระองค์ เราอยากเห็นอรรถเห็นธรรมเราก็พยายามปรับใจเข้าสู่ศูนย์ จะได้เห็นสิ่งที่ดีมีค่ากองอยู่ในหัวใจ ตอนนี้มันถูกสิ่งที่ไม่ดีปกคลุมหุ้มห่อไว้จนกระทั่งไม่เหลือ เหลือแต่ซากเหลือแต่ร่างของความเป็นมนุษย์ รอวันตายไปเป็นวัน ๆ เร่งรีบประพฤติปฏิบัติเข้าชำระจิตดวงนี้ให้เริ่มผ่องใสขึ้นเรื่อย ๆ เริ่มขาวขึ้นเรื่อย ๆ เริ่มสะอาดขึ้นเรื่อย ๆ เราจะได้รู้ได้เห็นสิ่งที่มันปกคลุมหุ้มห่อไว้ มันมีโทษมากขนาดไหน ท่านจึงว่าความโลภ ความโกรธ ความหลง พูดง่าย ๆ ว่าเราฟังไปเฉย ๆ เหมือนเราเคยฟังทุกสิ่งทุกอย่างทุกเรื่อง ถ้าเป็นเรื่องกิเลสมันก็จะเป็นอย่างนี้ ธรรมเป็นของเลิศของประเสริฐของอัศจรรย์ขนาดไหน กิเลสไม่เคยให้ความสำคัญ มันถึงตีความตีศาสนาว่าก็แค่นั้นล่ะ ๆ ธรรมไม่ได้อยู่แค่นั้น ธรรมอยู่สุดเอื้อมของคนมีกิเลสหนา

มาตรฐานของพุทธศาสนานี้สูงยิ่งกว่าอะไร เพราะฉะนั้นคนจิตใจต่ำไม่มีทางที่จะเข้าถึง ถึงเปรียบเทียบเสมอว่าบรรดาสิ่งของทั้งหลายตาม

มหาสมุทรถูกคลื่นทะเลซัดขึ้นบกหมด คนชั่วเหมือนกันไม่มีทางเข้าถึงศาสนา คนปล่อมคนใจบาปหยาบช้าไม่มีทางที่จะเข้าไปสู่จุดนั้น เพราะมัวไปติดไปข้องกับสิ่งเหล่านี้ มัวแต่อยู่กับความมืด ถึงว่าธรรมของพระพุทธเจ้าเป็นเครื่องฉายเข้าสู่หัวใจ ล้างความสกปรก ทำลายความมืดความโง่แล้วแต่จะพูดเอาออก ๆ ก็เหมือนศาลาหลังนี้เห็นไฟเปิดขึ้นมาสว่างไปหมด ถ้าปิดไฟจะมองเห็นอะไร กิเลสปิดหัวใจคนก็เช่นเดียวกันจะไปรู้เรื่องอะไรว่าบาปมีบุญมี นรกมี ชาตินี้มีชาติหน้ามีก็ไม่รู้เอาแต่ชาตินี้ เพราะอยู่ชาตินี้กินชาตินี้ตายชาตินี้ก็พอแล้ว ชาติหน้ามันจะเป็นอะไรก็ชั่งหัวมันไปเสีย เคยมีวันนี้วันเดียวเมื่อไร วันข้างหน้าวันต่อไป ปีต่อไปก็มีอีก อย่างที่ชาตกาลหลวงปู่มั่น ๑๕๔ ปี มีปีเดียวเมื่อไร ชาตินี้มันจะมีชาติเดียวเมื่อไรมีของมันไปเรื่อย ๆ การที่เราอยู่ไปเรื่อย ๆ อยู่ด้วยความทุกข์ เราจะอยู่ได้เหรอ เราอยู่นี่แค่เศษไฟหรือว่าสะเก็ดของไฟกระเด็นลงมาโดนเรา ๆ ยังเต้นผาง เราจะอยู่กับความทุกข์มานอนใจนอนจมหาอะไร เพราะเมื่อมีทางออกแล้ว ทางออกคือทางไหนนี่แหละทางของพระพุทธเจ้าทรงแสวงหามาให้แล้ว พวกเราไม่ต้องทดลอง ไม่ต้องไปทำอะไรเลยแค่ชุบมือเปิบแค่นี้ยังขี้เกียจ ๆ จนไม่อยากเดินจงกรมไม่อยากนั่งสมาธิภาวนา ไม่อยากบังคับใจเจ้าของ แล้วไปเหมาแข่งเอาเลยที่นี้

ตัดออกเสียจนไม่เหลือ ศีลก็ตัดออกจนไม่เหลือ สมาธิก็ตัดออกจนไม่เหลือ ตัดปัญญาก็เอาโลกียะปัญญามาเทียบในโลกุตระปัญญา ทำไมท่านถึงได้พูดว่าสุตมยปัญญา จินตมยปัญญา ปัญญาอันเกิดจากการได้ยินได้ฟัง ปัญญาอันเกิดจากเรานึกเราคิดเราปรุงเราแต่งเอา ส่วนปัญญาชั้นนี้มันเป็นปัญญาของผู้ภาวนาต่างหาก เราจะได้เห็นปัญญาของพระพุทธเจ้าเฉียบแหลมขนาดไหนคมขนาดไหน ตัดกิเลสปั๊บ ๆ ไม่เหลือเลย ปัญญา

ชั้นฆ่ากิเลสเป็นปัญญาชั้นภาวนามยปัญญา ผู้ภาวนาผู้ปฏิบัติจะทราบเอง จะเอาปัญญาชั้นที่เราคิดมาค้นด้นเดาเกาหมัดเอาอย่างที่ว่าแอบกินกับอนัตตา ไม่อยากภาวนาไม่อยากปฏิบัติไม่อยากลงมือเพราะความขี้เกียจเลยเหมาเข่งแอบไปกินกับความว่าง นอนสบายเหมือนคนไม่อยากทำการทำงานเลยกลายเป็นคนขี้เกียจไป หาอะไรเป็นสาระไม่มี ผู้ปฏิบัติธรรมก็เช่นเดียวกันแค่จำได้หมายรู้ก็มาคาดมาด้นมาเดาว่าเป็นมรรคเป็นผล ครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติมาเท่าไร พระพุทธเจ้าถ้าเราไม่สำเร็จจะไม่ลุกจากที่นี่ ดูสิศาสดานะ ทำให้เป็นแบบอย่างแท้ ๆ เรากลับหาแต่ความสะดวกสบายคิดว่าพระพุทธเจ้าหาทางให้แล้ว คำว่าหาทางคือสิ่งที่เรารู้เราเห็นเราได้เรียนมาเราได้ฟังมา แล้วเราลงมือปฏิบัติสิ เราจะได้เห็นเราจะได้รู้ และจะได้เข้าถึง เรามาคิดมาคำนวณเอามันก็เป็นปรัชญาที่เขาว่าสาขาปรัชญา คือสาขาที่คิดด้นเดาเอาอย่างที่ว่า มันไม่เป็นสาขาสันติภาพสาขามรรคสาขาผลของพระพุทธเจ้าจะเห็นดาษดื่นยิ่งยุคนี้เป็นยุคที่คนขี้เกียจมากด้วย

แม้แต่วงกรรมฐานมันก็เสื่อมไปหมดแล้วข้อวัตรปฏิบัติ กลายเป็นความสะดวกสบายเข้าว่า ความสะดวกสบายมันทำลายคนให้เป็นคนขี้เกียจ เป็นคนมักง่าย อะไรสัมผัสก็สัมผัสไม่ได้เห็นไหมมันฆ่าเอา ๆ มีความสะดวกสบายมากแค่ไหน มนุษย์ไปหาทางออกมันกลับไม่ออก ที่นี้หาคนอื่นคิดแทนทำแทนไป เรื่องกิเลสของเจ้าของหาคนอื่นทำแทนได้เหรอ มันก็ยิ่งส่งเสริมเพิ่มให้คนได้เห็นแก่ตัวมากเท่านั้น ในภาคปฏิบัติถึงไม่ค่อยจะมีใครกล้าเหมือนพ่อแม่ครูบาอาจารย์ท่าน ๆ สลบไสลขนาดไหน พ่อแม่ครูบาอาจารย์บ้านตาดบอกว่าหลวงปู่มั่นนี่สลบถึง ๓ ครั้ง องค์ท่านก็นั่งจนก้นพองก้นแตก แต่พวกเรามีแต่พวกหมอนแตกพวกเสื่อ

แตก มันก็เลยกลายเป็นธรรมแตกไปหมดเหลือแต่กิเลสนั่งครองอยู่ในหัวจิตหัวใจ ให้เราท่านทั้งหลายได้นำไปประพฤติปฏิบัติให้ใจได้มีศูนย์ ถ้าใจไม่มีศูนย์ใจจะเสียศูนย์ และเป็นใจพิกลพิการเป็นคนใจเสีย ใจไม่มีหลักใจไม่มีเกณฑ์ใจไม่มีเมืองพอ ใจจะมีแต่ความโลภ ความโกรธ ความหลงเต็มไปหมด แสดงอะไรออกมาก็มีแต่สิ่งพวกนี้ไปหมด เลยมาประหัตประหารกัน ทำร้ายทำลายกัน มาเบียดเบียนกันจนกระทั่งจะไว้หน้าใครจะวางใจกับใครไม่ได้ เพราะมนุษย์ไม่มีศีลมีธรรม จะไปวางใจไว้กับอะไร ไปวางใจกับหัวใจที่เป็นภัย พอได้โอกาสก็เอาช่องเอาโอกาสนั้นไปทำลายคนอื่นเอาเปรียบคนอื่น นี่ที่ว่าโลกโกลาหล โลกขาดศีลขาดธรรม ขาดคุณงามความดี ขาดความถูกต้อง เลยกลายเป็นฟืนเป็นไฟ มีแต่เผาไหม้กันตลอดยิ่งยุคนี้สมัยนี้มนุษย์ไม่มีศีลมีธรรม โกหกกันอย่างกับอะไร ถูกหลอกถูกต้มถูกให้โอนเงินให้ ดูดเงินออกจากสิ่งนั้นสิ่งนี้ มาจากมนุษย์ไม่มีศีลมีธรรมนี้เอง

คิดดูสิเพราะมนุษย์ไม่กลัวบาปกลัวกรรม ถึงบอกว่าจิตมนุษย์นี่ถ้าหากมันเสียศูนย์แล้ว จะเอารัดเอาเปรียบไม่เห็นแก่เพื่อนมนุษย์ ทำร้ายทำลายไม่มีความเมตตาสงสารต่อกัน มีแต่ความทุกข์ความทรมาน หมดเนื้อหมดตัวหมดทุกสิ่งทุกอย่าง พวกเราก็หมดเหมือนกันหมดอรรถหมดธรรมมันก็เลยหมดมรรคหมดผล หมดบุญที่จะต้องไปสัมปรายภพข้างหน้าที่จะต้องมาเกิดอีก เพราะไม่บำเพ็ญคุณงามความดี เพราะบอกว่าบาปไม่มีบุญไม่มี ใครมันจะไปทำบุญ บอกว่านรกไม่มีใครจะไปกลัว บอกว่าสวรรค์ไม่มีใครจะไปทำบุญเพื่อสวรรค์ล่ะ ว่ามรรคผลนิพพานหมดเขตหมดแดน เลยเขตเลยแดนไปแล้ว ๒,๕๐๐ กว่าปีเท่านั้นเท่านี้พระพุทธองค์ทรงตรัสไว้อย่างนั้น ถ้ายังมีคนประพฤติปฏิบัติไม่ใช่จะไปอยู่แต่ตรงนั้น

เมื่อไร ถ้ายังมีผู้ประพฤติปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรมอยู่ ธรรมหรือมรรคผลก็ย่อมมีแก่คน ๆ นั้น เหมือนมีอาหารวางไว้แล้วไม่ทานจะไปอิ่มได้ยังไง ธรรมของพระพุทธเจ้ามีกาลมีเวลาที่ไหน เข้ากันได้ว่าอกาลิโกอีกด้วย ถ้าเราไปถือกาลอย่างนั้นถือกาลอย่างนี้เข้าทางกิเลสแล้ว ไม่เอาแล้วที่นี้เพราะหมดกาลหมดสมัย เหมือนธรรมของพระพุทธเจ้านั่นเป็นของถูกสร้างขึ้นมาตั้งลงแล้วก็ดับไป ถ้าอย่างนี้มันมีความหมายอะไร มีความศักดิ์สิทธิ์ตรงไหน มีความเสมอต้นเสมอปลายตรงไหน ฟังแต่ว่าอกาลิโกสิ ไม่มีกาลไม่มีสมัย กลายเป็นว่าสมัยนี้ยุคนั้น พ.ศ.เท่านั้นเท่านี้ทุกคนจะกลายเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ มรรคผลจะไม่มีอย่างนั้นอย่างนี้

ไม่มีสำหรับผู้ไม่ปฏิบัติ เหมือนไม่อิ่มสำหรับคนไม่กิน ไม่ถึงสำหรับคนไม่เดินทางไปหาจุดหมายต่างหาก ไปเกี่ยวอะไรกับพระพุทธเจ้าถูกหลอกเรื่อย ๆ นี่แหละจิตเสียศูนย์เสียอย่างนี้ ถ้าบอกว่า นรกไม่มีสวรรค์ไม่มีคนก็ไม่อยากทำดี บาปไม่มีบุญไม่มีคนยิ่งจะทำแต่ความชั่วเพราะทำไปแล้วไม่มีใครจะไปตัดสิน ทำเข้าไปแล้วไม่มีบาปมีกรรมที่จะมารองรับ แต่หารู้ไม่ว่าสิ่งเหล่านี้สังขารร่างกายมันเป็นส่วนหยาบ กฎหมายบ้านเมืองหากว่าเขาจับได้เขาเอาเข้าคุกติดคุกไป แต่กฎของกรรมนี่เอาเถอะหากลงได้กระทำไว้แล้ว ยังไงก็ไม่พ้นเพราะมันอยู่ที่ตัวเจ้าของรู้ตัวเจ้าของ ในจิตเจ้าของรู้ว่ามันทำอะไร เป็นมาแบบไหน หนักเบาแค่ไหนตัวนี้จะเป็นตัวเช็คของมัน ตัวนี้จะเป็นอัตโนมัติที่ตามจับอยู่ตลอด เหมือนเงาตามตัวไปไหนก็ไปด้วย กรรมคือการกระทำของมนุษย์ไม่ว่าทางกายทางวาจา ทางใจ ยิ่งทางใจยิ่งเป็นของละเอียด พระพุทธเจ้าท่านจึงให้พิสูจน์ด้วยภาคปฏิบัติ หากเราไม่ปฏิบัติเราไม่น้อมใจลงสู่ศูนย์ด้วยสมาธิเราก็จะไม่รู้ว่าความสงบระงับดับสิ่งทั้งหลายเรื่องของโลก ดับไปหมดแล้ว

เหลือแต่ความรู้ที่เป็นความรู้ที่ละเอียด ความรู้ละเอียดอันนี่แหละมันจะไปรู้สิ่งพวกนี้ จะปฏิเสธธรรมของพระพุทธเจ้าไม่ได้ มีแต่จะกราบพระพุทธเจ้า ว่าเอาของจริงมาสอนได้อย่างไร ทำไมพระองค์จะสอนไม่ได้ก็เอาความจริงมาสอน สิ่งเหล่านี้มีก่อนพระองค์อีก คนทั้งหลายเข้าใจว่าธรรมเพิ่งมียุคพระพุทธเจ้ามาอุบัติมาตรัสรู้

แต่ก่อนมาถูกสิ่งเหล่านี้ครอบงำไว้เหมือนปัจจุบันคนทั้งหลายถูกความโลภ โกรธ หลง กิเลสน้อยใหญ่ครอบหัวใจไว้มันก็มีอยู่อย่างนี้ แต่กิเลสมันก็บอกว่าไม่มี พอเราปฏิบัติไปเรื่อย ๆ ชำระออกเรื่อย ๆ สิ่งนี้จะเป็นเครื่องพิสูจน์ จะได้เห็นในหัวใจ เราจะได้กราบพระพุทธเจ้า ท่านจึงให้จิตลงศูนย์เสียก่อน ไม่อย่างนั้นจะไปถูกกิเลสอย่างที่เราใช้ชีวิตประจำวันใช้ไปเรื่อย ๆ ออกทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ พวกนี้สัมผัสแต่เรื่องภายนอก สัมผัสแต่เรื่องของกิเลส สัมผัสแต่เรื่องโลก มันไม่ได้สัมผัสธรรม เมื่อไม่ได้สัมผัสธรรมจะเอาความรู้ความเห็นมาพูดได้อย่างไร จะเห็นบาปเห็นกรรมได้อย่างไร จะกลัวได้อย่างไร ในเมื่อมันออกไปอย่างนั้นแล้ว อย่างที่ว่าอยากเห็นด้านตะวันออกให้ไปยืนด้านตะวันตกหันหน้าไป อยากเห็นทางตะวันตกก็ไปยืนด้านตะวันออกหันหน้าไปสิ หันออกจากกิเลส ชำระกิเลสชำระอย่างนี้ เมื่อจิตเรามีความสงบ ความละเอียดของจิตก็จะเข้าสัมผัสได้ จากสิ่งที่เรามองด้วยตา ฟังด้วยหู ตาเนื้อหูหนัง ความคิดแบบหยาบ ๆ อย่างนี้มันจบไปแล้ว จะได้เห็นสิ่งละเอียด ไม่งั้นท่านจะว่าตาทิพย์หูทิพย์ใจทิพย์เหรอ ทำใจให้มันสว่างกระจ่างแจ้ง ทำใจให้มันละเอียดเข้าไปเรื่อย ๆ ด้วยการฝึกฝนอบรมด้วยอรรถด้วยธรรม ที่ท่านว่าปฏิบัติกรรมฐาน แต่นี้ไม่ค่อยจะพูด เพราะครูอาจารย์องค์ไหนมาท่านก็สอนกรรมฐานอยู่แล้ว ขอให้เราทำจริงจังเถอะ นี้เป็นเครื่องเสริมข้างนอก

ว่าสิ่งนี้มีอยู่ไม่ได้รอใคร รอผู้ปฏิบัติไม่ได้เป็นสมบัติของใครเป็นสมบัติของผู้ปฏิบัติ หากมีสิ่งเหล่านี้ทุกคนต่างเป็นผู้เมินเฉยไม่สนใจ แม้จะมีสิ่งนั้นก็ไม่มี ก็ถูกของเขาที่เขาพูดว่าบาปก็ไม่มี บุญก็ไม่มี ชาติหน้าก็ไม่มี อะไรก็ไม่มี เป็นเรื่องตลกเป็นเรื่องของคนแต่งขึ้นมา

สัจธรรมไม่เคยถูกแต่ง ศาสนาของพระพุทธเจ้าท่านไม่ได้แต่งขึ้นมา ไม่ใช่ของเก๊ นรกเหมือนพระพุทธเจ้าให้วิศวกรไปสร้าง สวรรค์ก็ให้สถาปัตย์ออกแบบสร้างขึ้นมา นิพพานก็เหมือนกับให้ผู้ออกแบบแล้วมาสร้างกันอย่างนั้นเหรอ ไม่ใช่สิ่งเหล่านี้มีมาก่อนพระองค์อีก สิ่งที่มีอยู่ใช้คำว่าธรรมอย่างเดียว ไม่ถูกสร้างขึ้นและไม่ถูกทำลายลงอีกด้วย ที่คนศรัทธาไม่ศรัทธา คนเชื่อไม่เชื่อ มันขึ้นอยู่กับกิเลสของมนุษย์ของสัตว์โลกทั้งหลายที่มีความหนาบางต่างกัน ถึงได้ปฏิเสธก็น่าเห็นใจเพราะไม่รู้เขาจึงได้พูดออกมาอย่างนั้น แบบว่าไม่มีบุญไม่มีบาปไม่มีดีไม่มีชั่ว ไม่มีนรกไม่มีสวรรค์ ไม่มีชาตินี้ไม่มีชาติหน้าแล้วแต่จะว่าอย่างนี้ เขาก็ว่าถูกของเขาเพราะใจมันมืด อยู่กับความรู้ของเขามีแค่นั้น รู้ละเอียดมากกว่านั้นเป็นไปไม่ได้ แม้แต่นักเรียนนักศึกษาก็ยังขยับไปเรื่อย ๆ ผู้ปฏิบัติก็เหมือนกันอยากพิสูจน์ธรรมคำสอน ให้ขยับไปภาคปฏิบัติ อย่าเรียนมาเฉย ๆ อย่าจำมาเฉย ๆ ให้ดึงจิตเข้ามาหาศูนย์เจ้าของจะได้เห็น พอตั้งช่องได้ศูนย์ได้ จะไปเห็นทุกสิ่งทุกอย่างเหมือนตั้งใจเข้าสู่อรรถสู่ธรรม เช่นสมาธิก็จะได้เห็นความสุขปรากฏขึ้นมาในหัวใจ ปัญญาคลี่คลายกิเลสตัดออก ๆ ความรู้จะโดดเด่นเห็นเป็นสิ่งที่อัศจรรย์ สิ่งนั้นสิ่งนี้ที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสไว้ จะไม่มีผิดมีเพี้ยน นี่ของจริงไม่ใช่ของหลอก ๆ ของจอมปลอมอย่างที่คนทั้งหลายเข้าใจ ธรรมของพระพุทธเจ้าไม่ใช่เครื่องเล่น หรือว่าสิ้นกาลมรรคผลหมดไปหมดเขตหมดสมัยแล้ว ธรรมไม่มีหมดมันหมดสำหรับ

หัวใจคนนั้น

พระพุทธเจ้าสร้างพระศาสนาขึ้นมาตรงไหน พระองค์นำของที่คว่ำให้หงายขึ้นมา ให้เราเข้าใจอย่างนี้ถึงจะมีกำลังใจปฏิบัติ ถึงจะเข้าใจคำสอนพระพุทธเจ้าหรือศาสนาของพระองค์ไม่ว่าพระพุทธเจ้าพระองค์ไหนมาอุบัติหรือมาเทศนาว่าการสอนเวไนยสัตว์ก็ตรัสแบบเดียวกัน ไม่มีมาขัดมาแย้งกัน ว่าพระพุทธเจ้าพระองค์ก่อนไม่ถูกเรานี้ถูกอย่างนั้นไม่มี เพราะสัจธรรมอันเดียวกัน ผู้ปฏิบัติจะเข้าถึงความจริงก็จะเป็นอันเดียวกัน เหมือนเอาไฟจี้เจ้าของคนอื่นก็จะรู้ว่าอันเดียวกันคือมันร้อน ไม่มีสองมีอันเดียว สัจธรรมมีหนึ่งเดียว ที่ลดหลั่นกันไปเรื่อย ๆ ตามความเข้าใจของแต่ละบุคคล ตามความหนาบางของกิเลสแต่ละรูปละนาม จึงพูดถึงพุทธศาสนาพูดไปเรื่อยเปื่อยพูดไปตามความชอบใจ ตามกิเลสของตัวเอง แต่ชำระจิตให้หมดจากสิ่งกีดขวางสิ่งที่ทำลายพิษภัยออกให้หมด จะเหลือแต่ความจริงล้วน ๆ ถึงสวากขาตธรรมที่แปลว่าชอบแล้ว ศาสนาของพระองค์เป็นสัจธรรม มีมาอย่างนี้ และจะไปอยู่อย่างนี้ แต่ความขึ้นลง ๆ ของสัตวโลก ในแต่ละยุค ไม่ได้เกี่ยวกับศาสนา เกี่ยวกับกิเลสของบรรดาสัตวโลกทั้งหลาย จนกระทั่งหายไปจากความรู้สึกของสัตวโลก ถึงได้มีพระพุทธเจ้าอุบัติขึ้นมาตรัสรู้แล้วมาเห็นสิ่งเหล่านี้ เอาของที่มันคว่ำหงายขึ้นมาอีกทีหนึ่ง พวกสัตวโลกทั้งหลายจึงมีทางออก ที่จะนำพาเจ้าของออกให้ได้

เรียกว่าเป็นบุญตาบุญหูบุญใจของบรรดาเราคนไทย ไม่มีคนไหนในโลกที่จะมากเท่ากับคนไทยที่มีโอกาสมีวาสนา ตาก็เป็นมงคล หูก็เป็นมงคลได้ฟังอรรถฟังธรรม เราจะไปฟังตรงไหนล่ะ ถ้าไปอยู่ในประเทศที่ไม่มีพระพุทธศาสนา ประเทศที่ไม่รู้เรื่องของสัจธรรม ใครจะมาพูดเรื่อง

บุญเรื่องบาป เรื่องนรกสวรรค์ ใครจะมาพูดพรหมโลกถึงนิพพานล่ะ มีพระพุทธศาสนาเท่านั้น พยายามไขว่คว้าให้ได้เราเป็นชาวพุทธถือว่าได้เปรียบมีโอกาสมีวาสนากว่าใครแล้ว พยายามรักษากายอันนี้หัวใจดวงนี้ในการประพฤติปฏิบัติ ว่าง ๆ ก็หัดสวดมนต์ไหว้พระมานั่งสมาธิภาวนาหาศูนย์ตัวเอง จะได้ไม่มีศูนย์ออกนอกลู่นอกทาง หลงทางไปกับกิเลสอย่างที่ว่ารถติด ถ้าเราติดกับกิเลสก็ไปไหนไม่ได้ ผู้ติดกับโลกก็จะไม่เห็นธรรม ผู้ติดธรรมก็จะเห็นโลก พอเห็นธรรมมากเข้าเรื่อย ๆ จะเห็นโทษของโลกมากเท่านั้น ก็จะพยายามละไปเรื่อย ๆ ให้ใจเข้าสู่ธรรม ถ้าไปจดไปจำเอามามันผิดมันเพี้ยนได้ อย่างที่กำลังเพี้ยนเต็มบ้านเต็มเมือง เพราะติดเหล่านี้ทั้งนั้น โทษฐานการไม่ได้ศึกษา ศึกษามาแล้วก็ไม่ได้อยู่กับครูบาอาจารย์ท่านผู้ทรงอรรถทรงธรรม ก็ย่อมนำเจ้าของไปสู่ทางที่ผิดได้ อย่างที่หลวงปู่มั่นบอกหลวงปู่มหาบัวว่า ท่านมหาไม่ใช่ผมประมาทธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้านะ สิ่งที่ท่านเรียนมาตอนนี้ยังไม่จำเป็นให้ท่านวางไว้ก่อนหากท่านปฏิบัติดีปฏิบัติชอบได้แล้ว สิ่งทั้งหลายที่ท่านเรียนมาจะประสานกันเองจะเข้าใจความหมายอันนี้ท่านว่าอย่างนี้ อันนั้นท่านว่าอย่างนั้น

เหมือนเขาบอกเส้นทาง ให้เดินตามเส้นทางจะไปถึงจุดหมายเอง เราเรียนมาแล้วก็วางเส้นทางไว้ไม่ได้ไป นั่งอยู่ มาแอบกินกับอนัตตา ไม่มีข้อวัตรปฏิบัติอะไร สิ่งพวกนี้เป็นเครื่องชำระเครื่องซักฟอก ธรรม ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ย่นลงมาเหลือ ศีล สมาธิ ปัญญา นี่ล่ะเครื่องซักฟอกเครื่องทำลายสิ่งกีดขวาง เครื่องชำระสิ่งสกปรก เครื่องฉายความมืดให้สว่างก็ได้ จะพูดไปไหนก็อันเดียวกันขอให้เราเข้าใจทุกคน ๆ ไม่อย่างนั้นเราจะมานอนเฝ้าเหมือนกบเฝ้าเฝ้าดอกบัว ไม่ได้อะไร เหมือนมดแดงมาเฝ้าผลไม้ตั้งแต่เล็ก ๆ จนกระทั่งถึงห่ามถึงสุก จนกระทั่งหลุดจากขั้ว

เจ้าตัวก็ไม่ได้กินอะไร เฝ้าเฉย ๆ เราอยู่ในศาสนาถือว่าคุ้มค่า มีค่าที่สุดแล้ว เอาสิแค่ชุบมือเปิบเฉย ๆ ทดลองก็ไม่ทดลอง พระองค์ทดลองมาหมดแล้ว ให้ก้าวเดินไปตามธรรมตามศาสนาแค่นี้ นี่แหละสิ่งที่จะนำพาให้ถึงที่สุด สิ่งที่เราสงสัยกัน ถ้าเพียงแต่อ่านมาจำมาไม่มีทางที่จะหายสงสัย ต้องเป็นในภาคปฏิบัติเท่านั้น จะได้เห็นธรรมของพระพุทธเจ้าเหมือนว่าเห็นธรรมเห็นตถาคตความหมายก็จะต่างกัน เห็นตถาคตก็เห็นธรรม เห็นธรรมก็คือเห็นความจริงอันเดียวกัน ตอนนี้ใจเรามีแต่ความจอมปลอมจะไปเห็นความจริงได้อย่างไร สุดท้ายกิเลสหลอกหนัก ๆ เข้าเลยอยู่กระทั่งว่ารอวันตายไปวันหนึ่ง ๆ ไม่เกิดประโยชน์อะไร เสียดายอัตภาพของความเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนาแล้วไม่รีบไขว้คว้าเอาเหมือนมดแดงเฝ้ามะม่วง สุดท้ายมะม่วงก็ร่วงหล่นหลุดไป ตัวเองก็ไม่ได้กิน

อยู่ในธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าแทนที่จะคว้าเอามนุษย์สมบัติ เทวโลกสมบัติ พรหมโลกสมบัติ นิพพานสมบัติ คว้าอะไรก็ไม่ได้มีแต่คว้าน้ำเหลว แสดงว่าชาวพุทธเข้าไม่ถึงอรรถถึงธรรม เข้าไม่ถึงพระรัตนตรัย ให้พี่น้องทั้งหลายได้เข้าใจไม่อย่างนั้นจะหลงทาง วางใจไว้กับธรรมกับกรรมฐานไว้ เพราะกรรมฐานเป็นเครื่องหยุด กรรมฐานเป็นเครื่องตั้งศูนย์ใจไม่ให้ผิด ถ้าใครไม่มีกรรมฐานตั้งไว้อยู่ตรงนี้ ใจมีแต่ความเดือดร้อน มีแต่ความวุ่นวาย มีแต่ส่งออกนอกไปเรื่อยจนไม่มีที่สิ้นสุด สุดท้ายก็เสียคน ให้ตั้งอกตั้งใจประพฤติปฏิบัติ ท่านให้ใช้คำบริกรรม ๆ ไป ตราบใดที่ยังไม่มีความสงบก็ให้กำหนดไว้อยู่อย่างนั้น ทำจนเห็นความสงบขึ้นมา อย่างพ่อแม่ครูบาอาจารย์ หรือองค์ไหนที่ท่านปฏิบัติทุกรูปทุกนาม ผู้ใดปฏิบัติเราก็จะมีส่วนตรงนั้น จะได้รู้เห็นตรงนั้นว่าทำไมท่าน

ถึงให้ใช้คำบริกรรม ถ้าไม่ใช้คำบริกรรมแล้วจะอยู่เฉย ๆ ไม่ได้ เหมือนเด็กให้มันอยู่นิ่ง ๆ เหมือนลิงจะให้มันอยู่เฉย ๆ อยู่ไม่ได้ มันหลุกหลิก จิตใจของคนมีกิเลสเหมือนกัน ให้นั่งอยู่เฉย ๆ นั่งไม่ได้ ต้องกลายเป็นคนคิดนั่นคิดนี่ บางคนคิดจนกระทั่งเบรกเจ้าของไม่อยู่ จนเป็นสติแตกนั่นเองจนเสียคน

ที่ว่าสติไม่แตกยังอยู่ได้ พอจะยอมรับกันได้อยู่ เพราะมันเสมอกัน อยู่ในที่เดียวกัน อยู่ในขั้นเดียวกัน ก็เลยไม่รู้ว่าใครบ้าใครไม่บ้า ลองภาวนาจิตสงบขึ้นมาจะได้เห็นว่าคนเราอยู่ด้วยความบ้าทั้งนั้น เพราะไม่รู้จักหยุดไม่รู้จักพักเจ้าของ แค่พักชั่วโมง ๒ ชั่วโมง คำว่าพักก็คือการหลับการนอน ไม่ได้พักที่จิตที่ใจ ถ้าพักใจก็คือพักในสมาธิคือความสงบนี่แหละที่ว่าคำบริกรรมท่านจึงเปรียบเทียบเสมือนรอยโค เราไม่ได้เอารอยเราตามไปเพื่อจะไปเจอตัว เราภาวนาพุทโธ เราไม่ได้เอาพุทโธหรอก เราจะรู้การบริกรรมอยู่อย่างนั้น ไม่ว่าพุทโธ ไม่ว่าธัมโม ไม่ว่าสังโฆ ไม่ว่ากำหนดลม พอจิตมีความสงบลมก็หาย พุทโธก็หาย ความปรุงแต่งที่ว่านี้หายไปหมด ร่างกายก็หาย เห็นไหม นี่คนได้พัก ๆ อยู่ตรงนี้ นี่ศูนย์มันสูญไปหมดสูญจากอารมณ์ที่มาก่อกวน สูญจากกิเลสน้อยใหญ่ที่เข้ามาแผดเผา นี่สูญตั้งศูนย์แน่ ๆ มันสูญไม่มีอะไรมีแต่ความว่างนี่แหละว่างในขั้นสมาธิ ว่างอย่างนี้ สูญอย่างนี้เข้าถึงศูนย์แล้ว เป็นคนไม่เสียศูนย์อยู่ในศูนย์อีกด้วย นี่แหละที่เรียกว่าพัก จิตมีความสงบมากน้อยแค่ไหนความสุขความสบายไม่ต้องพูด แต่ก่อนเราไปเที่ยวตรงนั้นตรงนี้กินอาหารเอร็ดอร่อย ไปได้สิ่งที่ชอบใจว่าเป็นความสุข ลองปฏิบัติเข้าไปสิ จิตมีความสงบไม่ต้องเอามากหรอก แค่นาทีเดียวเท่านั้น ความสุขที่ว่ามาเทียบไม่ได้เลย นับได้ ๑๖ มันยังไม่ถึงครึ่งเสี้ยวที่ ๑๖ เลย

ถึงว่าธรรมของพระพุทธเจ้าเลิศประเสริฐขนาดไหน อัศจรรย์ขนาดไหน สูงขนาดไหน มีใครนำมาสอนถ้าไม่ใช่พระพุทธเจ้า มีใครมาสอนถ้าไม่ใช่สงฆ์สาวกที่ท่านปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ท่านรู้เห็นแล้ว อย่างหลวงปู่มั่นเรา ท่านมีคุณูปการมากขนาดไหน หัวใจแต่ละดวง ๆ ที่ยังสับสนปนเป ไม่รู้เรื่องรู้ราวไม่รู้จักบาปจักบุญ เป็นเพราะลูกศิษย์ลูกหาของท่านได้นำธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ได้นำสิ่งที่องค์ท่านได้ประพฤติปฏิบัติจนรู้แจ้งเห็นจริงตามที่มีอยู่เป็นอยู่แล้วมาสอนให้รู้จักบาปมีคุณมีบุญขนาดไหน ท่านจึงให้กราบพุทธัง ธัมมัง สังฆัง สรณัง คัจฉามิ ไม่ได้ให้เอาเปรตเอาผีเอายักษ์เอามารตรงไหน ยุคนี้กำลังเป็นมาก เปลี่ยนมาเรื่อย ๆ เมื่อเช้าก็พูดอยู่ที่วัด พูดซ้ำจะเป็นอะไรไป เพราะธรรมเป็นของจริง ธรรมไม่มีกาลไม่มีสมัย ไม่มีว่าช้าหรือเร็ว ไม่มีว่าอดีต ไม่มีว่าอนาคต เราใส่เข้าไปเองต่างหาก ธรรมเป็นธรรมอยู่อย่างนี้ เหมือนบาปเหมือนบุญ นรกสวรรค์ก็เป็นธรรมเป็นของจริงมาแต่ไหนใครจะไปลบล้างได้ ท่านถึงว่าระยะหลัง ๆ มาชาวพุทธเริ่มต่ำลงเรื่อย คราวก่อนก็มาเทศน์เรื่องพระพิฆเนศ หลังจากนั้น ๕ ปีกลายเป็นยักษ์มารขึ้นมา ต่ำลงอีกแล้วต่ำลงไปเรื่อยต่ำลงจนกระทั่งว่าพระเณรเถรชีศรัทธาญาติโยมไม่รู้เรื่องบุญเรื่องบาป หาเครื่องเล่น หาลูกเล่น หาของเล่นเหมือนเด็ก เหมือนโทรศัพท์แต่ละรุ่น ๆ

อันนี้ก็เหมือนกันจิตใจของชาวพุทธไม่ได้อยู่นิ่งเลย เพราะไม่มีศูนย์ ไม่ได้ตั้งศูนย์ไว้กับพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ แล้วกล่าวไว้ทำไม พุทธัง ธัมมัง สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ พอพูดไปขนาดนี้ เอ้ยแค่นี้พระไตรสรคมน์ใครจะไม่รู้จัก ถ้าใครถึงไตรสรณคมน์คนนั้นจะไม่เปลี่ยนคนนั้นถึงธรรมชั้นต้น ถ้าไม่มีไตรสรณคมน์แล้วอย่าว่าแต่พูดถึงมรรคผล

นิพพานเลย แค่ธรรมชั้นต้นโสดาบันมันก็ไม่ถึงแล้ว เพราะไม่มีไตร-สรณคมน์ ทุกสิ่งทุกอย่างขึ้นต่อไตรสรณคมน์เท่านั้น จะพูดธรรมบทใดบาทใดก็แล้วแต่ ธรรมะลึกซึ้งขนาดไหนไม่พ้นพระไตรสรณคมน์ คือ พุทธ ธรรม สงฆ์ ธรรมก็ว่าธรรมสิ จะว่าธอ รอ รอ มอ แค่นั้นเหรอ ธรรมเป็นของละเอียดตั้งแต่ชั้นต้น ชั้นกลาง ชั้นละเอียดสุดอย่างนี้ ก็อยู่ในธรรมทั้งนั้น ตกอยู่ในข่ายของพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ทั้งนั้น แล้วจะไปแยกนี่แหละกิเลสมันตื้นขนาดไหน มันก็จะแยกเท่ากับความตื้นฐานของจิต ถ้าจิตใจลึกซึ้งขนาดไหนเราจะเห็น นี่แหละพิสูจ์ธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า พิสูจน์การตายแล้วเกิด ตายแล้วสูญ พิสูจน์บาปบุญ คุณโทษ นรกสวรรค์ จะได้เห็นบุญเห็นบาป เห็นสด ๆ ร้อน ๆ ภายในหัวใจ ไม่ได้เห็นว่าตายไปแล้วถึงจะไปเห็นเมื่อไร เหมือนท่านผู้สิ้นกิเลสไม่ใช่ว่าท่านตายแล้วท่านจะไปนิพพานเมื่อไร ถ้าจะพูดนิพพานยังมีชีวิตอยู่ นิพพานที่ท่านสิ้นไปแล้ว คนตกนรก ตกตั้งแต่ยังไม่ตาย มีแต่ความทุกข์ความยากความลำบากเผาลนหัวใจเจ้าของ นั่นก็เป็นดัชนีชี้วัดบ่งบอกแล้ว มันจะเริ่มเบิกทางไปนรกแล้ว

คนไหนมีความสุข สุขจากทางโลก และสุขแบบอรรถแบบธรรม นั่นเหมือนเบิกทางที่จะไปสวรรค์ เห็นสัมผัสอยู่นี่ พระพุทธศาสนามีตัวมีตนแท้ ๆ ยังไปมอบให้อดีตอนาคต เพราะจิตดวงนั้นไปหวังพึ่งอดีตอนาคตไม่ได้อยู่ในปัจจุบัน ไม่ได้อยู่ในศูนย์เลยเสียศูนย์ไปหมดนี่ล่ะกิเลสพาลากออกจากศูนย์ โลกทั้งหลายไม่กลัวบาปกลัวกรรมกัน น่าสมเพชเวทนาเพราะสิ่งเหล่านี้เอง นี่ความโหดร้ายทารุณของกิเลส มันปกปิดสัตวโลกทั้งหลายไม่ให้กลัวบากกลัวกรรม ถ้าจะกลัวมันก็บอกว่าไม่มีหรอก ทั้ง ๆ สิ่งนี้มีอยู่เป็นกัปเป็นกัลป์มีมาตลอด ปัจจุบันก็มี เหมือนกรุงเทพฯ คนเกิด

ก่อนตายมาก่อนหรือคนเกิดที่หลังก็จะเห็นกรุงเทพฯ ใครจะไปทำลายกรุงเทพฯ ก็มีอยู่เป็นอยู่อย่างนี้ ให้พากันคิดอย่างนี้ ให้พากันประพฤติปฏิบัติ น้อมนำหัวใจเข้าสู่อรรถสู่ธรรม ถ้าใจไม่มีอรรถมีธรรมแล้ว ใจจะนำไปหาแต่โทษหาแต่ทุกข์ นี้แหละที่ว่าเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในวัฏสงสาร ขอให้พี่น้องทั้งหลายพยายามตั้งใจ เอาใจเข้าศูนย์ให้ได้ เอาความสงบปรากฏแค่นั้นล่ะจะได้รู้ได้เห็นได้สัมผัส ว่าสิ่งทั้งหลายที่มันสูญออกไป เช่นอารมณ์ก่อกวนทั้งหลายที่กิเลสน้อยใหญ่มันดับไปอย่างนี้ ก็จะได้รู้ได้เห็น

นี้สูญขั้นสมาธิ ความเบากายเบาจิต อะไรจะสบายเท่ากับจิตมีความสงบ ที่เรานั่งเจ็บแข้งปวดขาแล้วก็มานั่งอยู่กับทุกข์ ถ้าจิตเข้าศูนย์เมื่อไร วันไหนจิตเรามีความสงบเต็มที่ ไม่รู้ว่าตัวตนเรามีด้วย ความรู้ประเภทนี้มันจะแยกของมัน ระหว่างกิเลสกับธรรม ระหว่างกายกับจิต ระหว่างบุญกับบาปจะทราบตรงนี้ เราทราบแต่ความรู้สึกตรงนี้มันไม่ได้ลึกซึ้ง ว่าสวรรค์ก็ฟังไปแค่นั้น นรกก็ฟังไปแค่นั้น ใครจะไปกลัว ใครจะอยากไป กิเลสดึงหัวใจไว้ เอามันหลุดออกจากวงจรตรงนี้ จะได้เห็น มีแต่กลัวว่าวันเวลาผ่านไป ๆ อย่างนี้ทำไมเร็วนักหนา จะมีเวลาชำระตัวนี้ออกไปหมดหรือเปล่า เพราะฉะนั้นคนประเภทเป็นคนที่ตื่นเต้น อยากปฏิบัติให้ตัวเองพ้นออกจากวังวนตรงนี้ ถึงพยายามเร่งปฏิบัติ จิตประเภทนี้คนที่ได้สัมผัสถึงไม่ได้ประมาท นี้ได้เห็นพระพุทธเจ้า ได้เห็นธรรม ได้สัมผัสธรรมของพระองค์ ได้เห็นพระสงฆ์ที่ท่านปฏิบัติมา โอ้เป็นอย่างนี้เหรอ จะได้ทราบสิ่งที่ท่านกล่าวมาว่าท่านพูดแต่ความจริง นี่พอจิตมันเข้าศูนย์มันจะเข้าถึงหลักธรรมชาติหลักความจริงหลักของศาสนาก็อันเดียวกัน พยายามทำจิตให้ได้ การสร้างจิตใจเป็นสิ่งสำคัญมาก ถ้าหากมีภัยร่างกายก็พลอยลำบากไปด้วย จิตที่มีโทษก็พลอยที่จะทุกข์ไปด้วย

เพราะโทษมันอยู่ในหัวใจ คิดดูสิละเอียดขนาดไหน โทษในหัวใจก็มี โทษร่างกายก็มี โทษในด้านจิตใจเป็นโทษที่คนทั้งโลกว่าเบานะ แต่จริง ๆ ผู้ที่ปฏิบัติจะเห็นโทษหนักมาก ใครก็ไม่อยากมาเกิดเพราะมาเกิดแล้วมาสร้างบาปสร้างกรรมทั้งที่รู้ตัวและไม่รู้ตัว คนรู้ตัวแต่ทำเพราะอำนาจของความดีมีน้อย เลยหักห้ามต้านทานไม่ไหว คนที่ไม่รู้นี่สิหนัก เหมือนเอาเท้าไปเหยียบไฟ เหยียบทั้งกองด้วย เอาตัวเข้าไปจมอยู่ในกองเพลิงทั้งกอง

เรื่องของกิเลสไปปกปิดหัวใจดวงใดแล้วนี้ จะทำให้มืดมนอนธการไม่รู้จักอะไรเป็นอะไร ทำใจให้สว่างกระจ่างแจ้งด้วยอรรถด้วยธรรมด้วยศาสนาขึ้นมาสิ เราจะได้มีทางออก มีแล้วแต่เราไม่พยายามที่จะออก ออกไปทางไหน ออกไปตามกิเลส ๆ หลอกไป ๆ จนกระทั่งจะหาทางดิ้นให้หลุดก็ไม่หลุดแล้วทีนี้ เป็นห่วงพี่น้องทั้งหลายว่าเราเป็นคนโชคดีที่มีโอกาสมีวาสนาได้มาสู่ธรรมของพระพุทธเจ้า แม้เราไม่ได้เห็นพระรูปพระโฉม ก็ยังเหลืออรรถเหลือธรรมเหมือนกับเข็มทิศ เหมือนกับลายแทง เหมือนกับแผนที่ เรายังดีนะถ้าไม่มีแผนที่ไม่มีสิ่งพวกนี้ เราจะเดินทางไหนล่ะ นี่ยังพอมี ทางตถาคตเดินไปอย่างนี้นะ คำสอนแบบนี้นะ บรรดาพระสงฆ์สาวกปฏิบัติแบบนี้นะ ไปอย่างนี้ด้วยการให้ทานรักษาศีล เจริญเมตตาภาวนา สิ่งที่มีค่าถูกทับเอาไว้จะได้เห็น นี่ไปเปิดเอาสมบัติของพระพุทธเจ้า ไปเบิกเอากองเต็มอยู่ในนั้น นี่ล่ะท้องพระคลัง ธรรมสมบัติเต็มไปหมดขอให้ปฏิบัติเถอะ ผู้ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรมจะเป็นเจ้าของมหาสมบัติคือธรรมสมบัตินี้ ไม่ใช่ผู้หนึ่งผู้ใด ไม่ใช่ใครที่ไหน สมบัตินี้ล้นค่าอยู่ตลอด ขอให้พี่น้องทั้งหลายเร่งประพฤติปฏิบัติ เราก็ยังพอทำได้สังขารร่างกายก็พอไปได้ ด้านจิตใจก็พอที่จะเชื่ออรรถเชื่อธรรมที่จะนำเราไปถึงจุดหมายได้ เราไม่ใช่เป็นคนพิกลพิการ มิใช่เป็นคนมิจฉาทิฐิตรงไหน

เป็นคนที่ดีรู้ว่าอะไรดีอะไรชั่ว อะไรบุญอะไรบาป อะไรเป็นทางไม่ใช่ทาง

เพราะฉะนั้นให้ดำเนินตามสวากขาตธรรมอันนี้ จะไม่พลาด ถ้าเดินตามทางของกิเลสจะหลงทางไปเรื่อย ๆ ไม่มีวันที่จะได้กลับ ไม่มีวันที่จะได้มาสร้างบุญญาบารมี สร้างคุณงามความดีเหมือนอย่างทุกวันนี้ ที่เราได้พากันสร้าง ดูสิคนกรุงเทพฯ เต็มขนาดไหน ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้เขาโคกับขนโค คนไปนรกเท่ากับขนโค คนไปสวรรค์เท่ากับเขาโค คนปฏิบัติอรรถธรรมคนเข้าถึงศาสนาเท่ากับเขาโค คนไม่รู้เรื่องพระศาสนาไม่ได้ปฏิบัติด้านศาสนาเท่ากับขนโค เราเป็นหนึ่งอยู่ในเขานั้นจะว่าเราไม่มีบุญมีบารมีอย่างไร มันอยู่กับกิเลสในหัวใจของพี่น้องทั้งหลายแล้วขยับเข้ามา เราไม่ได้ว่าใคร เราว่าหัวใจของเราท่านทั้งหลายแต่ละดวง ๆ คนอื่นเขาจะเป็นอย่างไรก็ชั่ง ให้เป็นกัมมุนา วัตตะตี โลโกก็แล้วกัน สัตว์โลกมันจะเป็นไปตามกรรมของใครของมัน แล้วแต่ใครจะเอาอะไร เอานรกพระพุทธเจ้าก็ไม่ได้มาร้องห่มร้องไห้ เอาสวรรค์พระองค์ก็ไม่ได้ดีใจ เราจะดีใจเสียใจเพราะสิ่งที่เราได้ไปสัมผัสต่างหาก นั่นเป็นหน้าที่ของพระพุทธเจ้าหาสิ่งดีให้ เอาของเลิศประเสริฐให้แล้ว ส่วนท่านทั้งหลายจะเอาไม่เอาเป็นเรื่องของท่าน ไม่ได้บีบบังคับ เหมือนเรากำลังเดินถ้าเราจะไปสู่จุดหมาย เราไม่เลือกทางพระพุทธเจ้า ก็ไม่มีทางที่จะไปแล้ว

วันนี้ได้อธิบายธรรมได้แสดงธรรมเพื่อจะนำหัวใจของบรรดาพี่น้องทั้งหลายได้เข้าสู่ศูนย์ ให้พากันประพฤติปฏิบัติ เร่งปฏิบัติเอา เราอยู่กับไฟนะตอนนี้เราอยู่กับสิ่งทั้งหลายมาทางหูทางตามากจริง ๆ ถ้าใครตั้งสติไม่ได้ล้มผล็อย ๆ จะไม่มีวันตั้งได้ จะเป๋ไปอย่างนี้ จะเสียศูนย์กันอยู่อย่างนี้ถึงบอกให้มาเช็คศูนย์อยู่ตลอด ๗ วัน ๘ วัน เป็นวันพระวันเจ้าก็เข้ามาเช็ค เผลอมาวัดได้ทุกวัน เผลอมาวัดไม่ได้ เข้าไปบ้านก่อนหลับก่อนนอน

ก็ให้สวดมนต์ไหว้พระ ให้นั่งสมาธิภาวนา หรือขี้เกียจนั่งหรือนั่งไม่ไหว เดี๋ยวกิเลสบอกว่าทำงานเหนื่อยแล้ววันนี้ไม่ไหวแล้ว ต้องนอนก่อน นอนก็อย่านอนเฉย ๆ นอนก็ให้กำหนดคำบริกรรม ดีกว่านอนหายใจทิ้งเปล่า ๆ ไม่เกิดประโยชน์ ถึงบอกว่านอนก็ให้นอนภาวนา เดินก็ให้เดินภาวนา ยืนก็ให้ยืนภาวนา แม้จะพักผ่อนตอนกลางวัน มีเวลาชั่วโมงที่ให้หยุดพักตอนกลางวันไปทานอาหาร เราก็อย่าลืมอาหารทางใจ หมั่นใส่คุณงามความดีด้วยการภาวนา ให้จิตได้เข้าศูนย์ไปเช็คในศูนย์เสียก่อน ใจจะได้ไม่เหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้า สังขารร่างกายได้พักผ่อนตามเวลาที่กำหนด กลับบ้านกลับเรือนก็ให้หมั่นประพฤติปฏิบัติสวดมนต์ไหว้พระนั่งสมาธิภาวนาอย่าให้ขาด วันละเล็กวันละน้อยก็ยังดีกว่าไม่ได้อะไร วัน ๆ มีแต่ขาดทุน ๆ เสียศูนย์ไปเรื่อย

เหมือนเดินปลีกออกจากเส้นทางนับวันไกลไปเรื่อย ห่างไปเรื่อย ถ้ากิเลสหนาไปเรื่อยแล้วจะไม่มีวันคิดถึงเรื่องอรรถเรื่องธรรมนะ เลยคิดเอาอย่างที่ว่า เดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนาไม่เอาแล้ว คิดเอาชอบเอาง่าย ๆ เอาแบบสะดวกสบาย ความสะดวกสบายถ้าเป็นทางโลกก็พอจะยกให้ ถ้าเป็นเรื่องอรรถเรื่องธรรม ความสบายตรงไหน นั่นแหละจะทำความยุ่งยากลำบากให้เรา ขอให้เอาแค่นี้ล่ะวันนี้

(สิ่งของที่พี่น้องมาทำบุญวันนี้ ให้เก็บไว้ที่นี่ ไม่ว่าปัจจัยไทยทาน ไม่ว่าอะไรทั้งนั้น เพราะที่นี่ก็วัด ที่นี่ก็ศาสนาเหมือนกัน มานี่ไม่ได้มาเอาอะไรดอก มาเอาหัวใจพี่น้องทั้งหลายเข้าสู่ศูนย์ เงินปัจจัยทุกบาททุกสตางค์ขอถวายพระเดชพระคุณหลวงพ่อเจ้าอาวาสให้เป็นสมบัติของพระศาสนา มาเห็นพี่น้องแค่นี้ก็พอใจแล้ว เอาบุญไม่ยากหรอก เอาโลกออกก็ได้บุญเท่านั้นเอง...)

ที่มา Youtube กลุ่มนิสิตเก่า พุทธธรรมกรรมฐาน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มหาเถเร ปมาเทน ทวารตฺตเยน กตํ สพฺพํ อปราธํ ขมถเม ภนฺเต (๓ หน) ผู้ถอดเสียงพระธรรมเทศนา – มีนาคม ๒๕๖๗

ความปรารถนาทำให้เป็นทุกข์ได้
เมื่อตั้งใจไว้แล้วไม่สมปรารถนา
แต่ก็ทำให้เกิดความพียรปัญญา
ตั้งปรารถนาดีมีเมตตาเป็นสุขแล

พระธรรมวชิรนายก (ปรีชา อภิวณฺโณ ป.ธ.๙)
วัดราชบุรณราชวรวิหาร (วัดเลียบ) กรุงเทพมหานคร

สรุปผลงานในรอบปี ๒๕๖๗
(ตั้งแต่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๖ – ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๗)

สำหรับรอบปีที่ผ่านมา ชมรมสนทนาภาษาธรรม สโมสรการไฟฟ้านครหลวง ได้ร่วมกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพุทธศาสนา คือ การร่วมถวายผ้าป่าสามัคคีของการไฟฟ้านครหลวง สำหรับการแพร่ระบาดของไวรัส COVID-19 ในปีนี้มีอย่างต่อเนื่องแต่ความรุนแรงลดน้อยลง ซึ่งชมรมฯ ได้ถือปฏิบัติด้วยการเว้นระยะห่าง การป้องกันดูแลตัวเองและคนรอบข้าง การเว้นระยะห่างระหว่างบุคคลหรือสถานที่ หากจำเป็นต้องเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ

ในปีนี้นับเป็นปีมหามงคลเนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๗ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทุกภาคส่วนและปวงชนชาวไทย ได้ร่วมกันจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเฉลิมพระเกียรติให้กับพระองค์ท่าน กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนพิธีสำคัญ เช่น พิธีอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุและพระอรหันตธาตุของพระสารีบุตรและพระโมคคัลลานะ จากสาธารณรัฐอินเดีย มาประดิษฐานเป็นการชั่วคราว ณ ประเทศไทย ในระหว่างวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ - ๑๙ มีนาคม ๒๕๖๗

ในส่วนของการไฟฟ้านครหลวง เพื่อให้พนักงานและลูกจ้างได้แสดงออกถึงความจงรักภักดีและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ ก็ได้เข้าร่วมโครงการบรรพชาอุปสมบทเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลดังกล่าวด้วย ณ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ซึ่งมีข้าราชการหน่วยงานของรัฐ และพนักงานรัฐวิสาหกิจเข้าร่วมพิธีดังกล่าวด้วย นับเป็นการแสดงออกถึงความจงรักภักดีและ

สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ นอกจากนี้ชมรมฯ ได้ร่วมทำบุญทอดกฐินพระราชทานที่วัดราชบุรณราชวรวิหาร (วัดเลียบ) เช่นเดียวกับทุกปี ถือว่าเป็นกิจกรรมหลักของชมรมฯ ที่ได้ร่วมกับองค์กรภายนอกในปีที่ผ่านมา

การจัดพิมพ์หนังสือธรรมะประจำปี

สำหรับในวาระครบรอบวันสถาปนาการไฟฟ้านครหลวง ทุกวันที่ ๑ สิงหาคม ของทุกปี ได้มีการจัดพิมพ์หนังสือธรรมะ ของชมรมสนทนาภาษาธรรม สโมสรการไฟฟ้านครหลวง เพื่อแจกจ่ายให้เป็นธรรมบรรณาการแก่พนักงาน หน่วยงานภายใน การไฟฟ้านครหลวง และสำหรับทุกท่านที่สนใจ นอกจากนี้ได้มีการแจกจ่ายให้กับวัด ห้องสมุดประจำโรงเรียนต่าง ๆ ประชาชนและหน่วยงานภายนอกที่สนใจมาขอรับได้เป็นประจำทุกปี

การจัดพิมพ์หนังสือธรรมะทุก ๆ ครั้งที่ผ่านมา จะได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสโมสรการไฟฟ้านครหลวง และพนักงานการไฟฟ้านครหลวง ตลอดจนญาติมิตร พุทธศาสนิกชน ประชาชนและผู้มีจิตศรัทธาในการบริจาคทรัพย์เพื่อร่วมกันเป็นค่าจัดพิมพ์หนังสืออย่างสม่ำเสมอด้วยดีตลอดมา

หนังสือธรรมะได้ถูกจัดพิมพ์ครั้งแรกในปี พ.ศ.๒๕๒๗ นับจากนั้นเป็นต้นมาได้มีการจัดพิมพ์หนังสือธรรมะเป็นประจำอย่างต่อเนื่องทุกปี นอกจากนี้ชมรมฯ ยังได้มีเว็บไซต์และมีการรวบรวมหนังสือธรรมะในรูปแบบไฟล์ PDF File เพื่อเผยแพร่ในอินทราเน็ตของการไฟฟ้านครหลวง ผ่านทาง https://smartoffice.mea.or.th/club พร้อมกับเว็บไซต์ของชมรมฯ ที่ http://meaclub/web/club/index/CLUB009 ด้วย

รายนามผู้บริจาคทรัพย์ร่วมสมทบในการจัดพิมพ์หนังสือ

สโมสรการไฟฟ้านครหลวง ๘๐,๐๐๐.๐๐ บาท
คุณสมศักดิ์ บำรุงวัด ๒,๐๐๐.๐๐ บาท
คุณกาญจนา ตันธนะศิริวงศ์ ๒,๐๐๐.๐๐ บาท

บริจาคท่านละ ๑,๐๐๐.๐๐ บาท

ครอบครัวจิวาภรณ์คุปต์ คุณชมพูนุท ศิลปดีเลิศกุล
คุณณิตถวุฒิ-คุณนันทวัน-คุณณิชนันท์-คุณณิชารีย์ ศิริอนันตภัทร์
คุณสุวรรณา วิริยะประยูร รศ.ดร.ปรีชา คัมภีรปกรณ์
หม่อมเจ้าปุสาณ สวัสดิวัฒน์ มูลนิธิชีวิตพัฒนาฯ
คุณสุชาติ สินหยู่ ๗๐๐.๐๐ บาท

บริจาคท่านละ ๕๐๐.๐๐ บาท

คุณกิตติศักดิ์ จัดเจนนาวี คุณนิภา ธรรมบวร
คุณนิสสรณ์ สิรพรรษวุฒิ คุณณรงค์ฤทธิ์ ศิลปดีเลิศกุล
คุณดารา-คุณพีรพัฒน์ ศิลปดีเลิศกุล คุณไพรัช-คุณอรวรรณ พงษ์ศักดิ์
คุณยุวดี ศิลปดีเลิศกุล คุณศรัณย์-คุณอัญชนา คัมภีรปกรณ์
คุณอรรธวุฒิ วรธรรมดุษฎี พ.ต.อ.(พิเศษ) ชัยพร พงษ์ศักดิ์
เสด็จพ่อพระกาฬที่ลพบุรี (ลูกถวายให้)

บริจาคท่านละ ๓๐๐.๐๐ บาท

คุณกฤษณา คำแหงพุฒ คุณทวีชัย กุศลสิทธารถ
คุณรุ่งรวี ปวารณะ คุณวิมลลักษณ์ คำราชา
คุณศิริรัตน์ คุณะสารพันธ์ คุณเอนก-คุณรัชฎา ชูศิริ
คุณชัชชญา อุปัญญ์ ๒๙๙.๐๐ บาท

บริจาคท่านละ ๒๐๐.๐๐ บาท

คุณกาญจนา ต่อประดิษฐ์ คุณกานติมา พงษ์ศักดิ์
คุณจันทพัฒน์ ตรีสุคนธรัตน์ คุณเฉลิม เครือพานิชกุล

บริจาคท่านละ ๒๐๐.๐๐ บาท

คุณตรีสิน เลิศวานิชกิจ
คุณนภัสสร พงษ์ศักดิ์
คุณประภาส-คุณสุนันท์ เจริญสุขสมบูรณ์และครอบครัว
คุณนิพนธ์ เจิมจำนงค์
คุณมะลิวรรณ ศิริวรางกูร
คุณยุวดี เลิศวานิชกิจ
คุณวีกิจ ด่านสุนทรวงศ์
คุณสุภาณี เธียรไกรวัล
คุณแสงระวี เลิศวานิชกิจ
พระมหาประทักษ์พร วรทักโข
คุณนภา เพชรศิริกุล
คุณจินตนา เพชรศิริกุล
คุณวิทูรย์ นิมมานสุนทร
คุณมณทิพย์ นิมมานสุนทร
คุณกาญจนา เดชชีวะ
คุณสมพร สุขเกษม
คุณนิศากร นิมมานสุนทร
คุณวัฒนา ฉัตรรัตนแสง
คุณสินทรัพย์ นิมมานสุนทร
คุณสมศักดิ์ นิมมานสุนทร
คุณกันยารัตน์ นิมมานสุนทร
คุณนิศานาถ นิมมานสุนทร
คุณธิติ เดชชีวะ
คุณทศโกเมศ นิมมานสุนทร

บริจาคท่านละ ๑๙๙.๐๐ บาท

คุณเกรียงศักดิ์ หวังรักษ์ดีสกุล
คุณนเรนทร์ อินทรสิทธิ์
คุณสุริยา อินทรสิทธิ์
คุณสุพัฒน์ อินทรสิทธิ์
ร.ต.ทีปกร อินทรสิทธิ์

บริจาคท่านละ ๑๐๐.๐๐ บาท

คุณชนายุส เพ็งเกษม
คุณญาณิศา มีบุญญา
คุณเปมิกา ดวงธรรมโกศล
คุณภัทร์รวี ด่านสุนทรวงศ์
คุณภาสวีร์ ด่านสุนทรวงศ์
คุณวามรินทร์ พูนพิพัฒนกุล
คุณสมบัติ เสรีนนท์ชัย
คุณสุมิตรา จั่นประเสริฐ
คุณอรรถเดช ชินพงศ์
คุณอรุณี ประเสริฐแสนสุด
คุณอังคณา บุญเรือง

บริจาคท่านละ ๕๐.๐๐ บาท

คุณจิรธิดา โลจนะรังรอง
คุณจำเนียน เสริมพิมาย
คุณฉัตรแก้ว นวลละออ
คุณชุตินธร ศักดิ์พลาดิศัย
คุณชุลี ศักดิ์พลาดิศัย
คุณฐิตินันท์ บุตรศรี

บริจาคท่านละ ๕๐.๐๐ บาท

คุณบุญรักษ์ บุตรศรี
คุณปรีชา เดชเจริญ
คุณศิริชัย โลจนะรังรอง
คุณเสน่ห์ นวลละออ
ด.ญ.จิรภิญญา โลจนะรังรอง
คุณประภา ซีโปรโวส
คุณวราภรณ์ อนุตรกชกร
คุณสุมาลี เกษภู่
ด.ช.ณัยภัทร์ โลจนะรังรอง

น้ำอ่อนซึมซับพัดพาหินผา
พสุธารองรับได้ทุกสรรพสิ่ง
ทำใจให้เหมือนพสุธาได้ดียิ่ง
รับได้ทุกสิ่งทั้งสรรเสริญนินทา

พระธรรมวชิรนายก (ปรีชา อภิวณฺโณ ป.ธ.๙)
วัดราชบุรณราชวรวิหาร (วัดเลียบ) กรุงเทพมหานคร

คณะกรรมการชมรมสนทนาภาษาธรรม
สโมสรการไฟฟ้านครหลวง ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๖๗

ประธาน	นายสมศักดิ์	บำรุงวัด
รองประธาน	นางรจนา	สุวรรณะบุณย์
กรรมการ	นางสาวจันทพัฒน์	ตรีสุคนธรัตน์
กรรมการ	นางสาวภาวิณี	กิจสุนทร
เลขานุการ	นายเอนก	ชูศิริ
ผู้ช่วยเลขานุการ	นางญาณิศา	มีบุญญา
เหรัญญิก	นางสาวปริชาติ	เจริญสุขสมบูรณ์

คณะที่ปรึกษา

นายสุกิจ เกียรติบุญศรี นางเสริมสุข กาญจนศักดิ์
นางสาวสุวรรณา วิริยะประยูร นางสาวสุภาณี เธียรไกรวัล

คณะทำงานประกอบด้วยพนักงานแผนกบริหารทั่วไป
และหน่วยงานต่าง ๆ ในการไฟฟ้านครหลวง
ที่สำนักงานใหญ่คลองเตย สำนักงานเพลินจิต วัดเลียบ
และการไฟฟ้านครหลวงเขต

แบบฟอร์มร่วมเป็นเจ้าภาพจัดพิมพ์หนังสือธรรมะ และ/หรือสมทบค่าจัดส่ง
เพื่อเผยแผ่ธรรม กับชมรมสนทนาภาษาธรรม สโมสรการไฟฟ้านครหลวง

ชื่อ...นามสกุล...
ที่อยู่...
....รหัสไปรษณีย์ ....
โทรศัพท์....................... FAX............................E-MAIL ....
ร่วมจัดพิมพ์หนังสือ จำนวนเงิน.............................บาท ขอรับหนังสือ.................เล่ม
สมทบค่าจัดส่งหนังสือ จำนวนเงิน..................บาท (ต้นทุนเล่มละประมาณ 20 บาท)

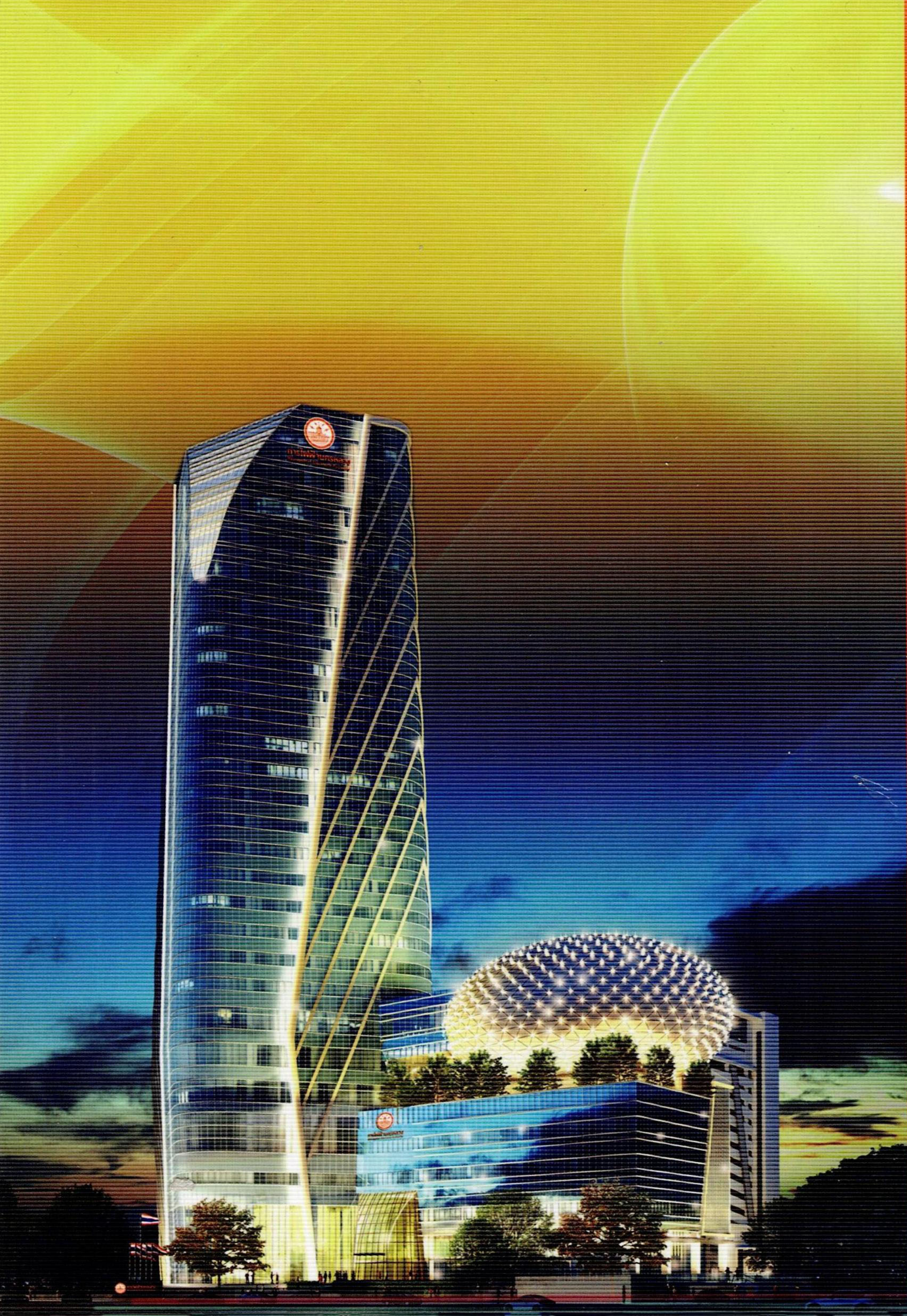
ร่วมเป็นเจ้าภาพโดย

โอนเข้าบัญชีเงินฝากธนาคาร ชื่อบัญชี **“นายเกรียงศักดิ์ หวังรักษ์ดีสกุล”**

ธนาคารกรุงไทย จำกัด	สาขาย่อย การไฟฟ้านครหลวง เพลินจิต
บัญชีออมทรัพย์	เลขที่ 092-0-02797-0
ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด	สาขาย่อย บิ๊กซีราชดำริ
บัญชีออมทรัพย์	เลขที่ 159-2-11712-3

หมายเหตุ โปรดส่งแบบฟอร์มร่วมเป็นเจ้าภาพ พร้อมแนบสำเนาใบนำฝากธนาคาร มาตามที่อยู่นี้ ชมรมฯ ขออนุโมทนาบุญมา ณ โอกาสนี้

ชมรมสนทนาภาษาธรรม สโมสรการไฟฟ้านครหลวง (ฝ่ายงบประมาณ ชั้น 14)
เลขที่ 30 ซอยชิดลม ถนนเพลินจิต แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330
โทรศัพท์ : คุณปริชาติ 0-2256-3182, 08-1642-2088
FAX. 0-2256-3667 Email : parichat.ch@mea.or.th

ชมรมสนทนาภาษาธรรม สโมสรการไฟฟ้านครหลวง ๑ สิงหาคม ๒๕๖๗